

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ගැසට් පත්‍රය

අති විශේෂ

අංක 2097/29 - 2018 නොවැම්බර් මස 15 වැනි බ්‍රහස්පතින්දා - 2018.11.15

(රජයේ බලයපිට ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී)

I වැනි කොටස: (I) වැනි ඡේදය - සාමාන්‍ය

රජයේ නිවේදන

1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් සහ විගණන ප්‍රමිති පනත

42 (ඇ) උපවගන්තිය යටතේ කරනු ලබන පළකිරීම්

ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය (මින් මතු "ආයතනය" යනුවෙන් සඳහන් කරනු ලබන) වෙත පැවරී ඇති බලතල අනුව, 1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් සහ විගණන ප්‍රමිති පනතේ අරමුණ සඳහා මේ සමඟ පළකර ඇති ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වූ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව, ආයතනය විසින් සම්මත කර ඇත. මෙම සංශෝධන වර්ෂ දෙදහස් විස්ස ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසු ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද ආවරණය කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා බලාත්මක කළයුතුයි.

ආයතනයේ පාලක සභාවේ අණ පරිදි;

ඇරුණ අල්විස්,
ලේකම්.

2018 නොවැම්බර් මස 15 දින,
කොළඹ 07,
මලලසේකර මාවත,
අංක 30 A,
ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ දී.

මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වූ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව
පටුන

	ඡේදය
සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි පරමාර්ථය සහ තත්ත්වය	SP1.1
1 වන පරිච්ඡේදය - පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ අරමුණු	
හැඳින්වීම	1.1
පොදු පරමාර්ථ වෙනුවෙන් වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙහි අරමුණ, ප්‍රයෝජනවත් බව සහ සීමාකාරී තත්ත්වයන්	1.2
වාර්තා වන අස්තිත්ත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත්, අස්තිත්ත්වයට එරෙහි හිමිකම් පෑම් සහ සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම් පිළිබඳ තොරතුරු	1.12
ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම් පෑම්	1.13
ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම්	1.15
උපචිත ගිණුම්කරණය මඟින් පිළිබිඹු වන මූල්‍ය කාර්ය සාධනය	1.17
අතීත මුදල් ප්‍රවාහ මඟින් පිළිබිඹු වන මූල්‍ය කාර්ය සාධනය	1.20
මූල්‍ය කාර්ය සාධනයෙන් ප්‍රතිඵලයක් නොවන ආර්ථික සම්පත්වල සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්කම්	1.21
අස්තිත්ත්වයක ආර්ථික සම්පත් භාවිතය පිළිබඳ තොරතුරු	1.22
2 වන පරිච්ඡේදය - ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මක ගති ලක්ෂණ	
හැඳින්වීම	2.1
ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ	2.4
මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ	2.5
ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ වර්ධනය කිරීම	2.23
ඵලදායී මූල්‍ය වාර්තාකරණය මත පිරිවැය සීමා කිරීම	2.39
3 වන පරිච්ඡේදය - මූල්‍ය ප්‍රකාශ සහ වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වය	
මූල්‍ය ප්‍රකාශ	3.1
මූල්‍ය ප්‍රකාශවල පරමාර්ථය සහ විෂය පථය	3.2
වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය	3.4
මූල්‍ය ප්‍රකාශවල පිළිගත් සාපේක්ෂ වැදගත්කම පිළිබඳ අදහස	3.8
අඛණ්ඩ පැවැත්මෙහි උපකල්පන	3.9
වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වය	3.10
ඒකාබද්ධ සහ ඒකාබද්ධ නොවන මූල්‍ය ප්‍රකාශ	3.15

4 වන පරිච්ඡේදය - මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංග

හැඳින්වීම	4.1
වත්කමක නිර්වචනය	4.3
හිමිකම	4.6
ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිෂ්පාදන හැකියාවන්	4.14
පාලනය	4.19
වගකීමක නිර්වචනය	4.26
බැඳීම	4.28
ආර්ථික සම්පතක් පැවරීම	4.36
අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට වන වර්තමාන බැඳීම	4.42
වත්කම් සහ වගකීම්	4.48
ගිණුම් ඒකකය	4.48
පසුව ඉටුකිරීමේ ගිවිසුම්	4.56
ගිවිසුම් හිමිකම්වල සහ ගිවිසුම් බැඳීම්වල හරය	4.59
ස්කන්ධයක නිර්වචනය	4.63
ආදායම් සහ වියදම්වල නිර්වචන	4.68

5 වන පරිච්ඡේදය - හඳුනාගැනීම සහ ප්‍රති හඳුනාගැනීම

හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය	5.1
හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායකයන් :	5.6
අදාළත්වය	5.12
විශ්වාසනීය නියෝජනය	5.18
ප්‍රති හඳුනාගැනීම	5.26

6 වන පරිච්ඡේදය - මිනුම්කරණය

හැඳින්වීම	6.1
ඇගයීමේ පදනම් :	6.4
ඓතිහාසික පිරිවැය	6.4
ප්‍රවර්තන වටිනාකම	6.10
විශේෂ ඇගයීමේ පදනමින් ඉදිරිපත් කෙරෙන තොරතුරු :	6.23
ඓතිහාසික පිරිවැය	6.24
ප්‍රවර්තන වටිනාකම	6.32
මැනුම් පදනමක් තෝරා ගැනීමේදී සලකා බලන සාධක :	6.43

අදාළත්වය	6.49
විශ්වාසනීය නියෝජනය	6.58
ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ ඉහළ නැංවීම සහ පිරිවැය සීමා කිරීම	6.63
ආරම්භක මිනුම්කරණයට නිශ්චිත සාධක	6.77
එකකට වඩා වැඩි මිනුම්කරණ පදනම	6.83
අස්තිත්වයක් මිනුම්කරණය	6.87
මුදල් ප්‍රවාහ පදනම් කෙරෙන මිනුම්කරණ ශිල්ප ක්‍රම	6.91
7 වන පරිච්ඡේදය - ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම	
සන්නිවේදන මෙවලම් ලෙසට ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම	7.1
ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ පරමාර්ථ සහ මූලධර්ම	7.4
වර්ගීකරණය	7.7
වත්කම් හා වගකීම්වල වර්ගීකරණය	7.9
ස්කන්ධය වර්ගීකරණය කිරීම	7.12
ආදායම් හා වියදම් වර්ගීකරණය කිරීම	7.14
සමාහරණය	7.20
8 වන පරිච්ඡේදය - ප්‍රාග්ධනය සහ ප්‍රාග්ධන නඩත්තුව පිළිබඳ සංකල්පයන්	
ප්‍රාග්ධනයෙහි සංකල්ප	8.1
ප්‍රාග්ධන නඩත්තුව සහ ලාභය නිර්ණය කිරීමේ සංකල්ප	8.3
ප්‍රාග්ධන නඩත්තු ගැලපීම්	8.10
පරිශීෂ්ට - නිර්වචිත පද (භාෂිත)	

සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි පරමාර්ථය සහ තත්වය

SP1.1 මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වූ සංකල්පනාත්මක රාමුව (සංකල්පනාත්මක රාමුව), පොදු පරමාර්ථ සඳහා වන මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙහි අරමුණ හා සංකල්ප විස්තර කරයි. සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි පරමාර්ථය වන්නේ:

- (අ) සංගත සංකල්ප මත පදනම් වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත (ප්‍රමිත) වර්ධනය කිරීමට ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ පාලක සභාවට සහාය වීම;
- (ආ) කිසිදු ප්‍රමිතියක් අදාළ නොවන විශේෂ වූ ගනුදෙනුවකට හෝ වෙනත් සිද්ධියක්, හෝ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් තෝරා ගැනීම සඳහා ප්‍රමිතියෙන් අවකාශ ලබාදී තිබෙන විටෙක එම පිළියෙල කිරීම් කරන්නන් හට සංගත වූ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වර්ධනය කිරීම සඳහා සහාය වීම; සහ
- (ඇ) සියළුම පාර්ශවකරුවන්ට ප්‍රමිත අවබෝධ කරගැනීමට සහ අර්ථ නිරූපණයන් කිරීමට සහාය වීම.

SP1.2 සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රමිතියක් නොවේ. කිසිම ප්‍රමිතියක් හෝ ප්‍රමිතියක ඇතුළත් කිසිදු අවශ්‍යතාවයක් අක්‍රීය කිරීමට සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි ඇතුළත්ව නැත.

SP1.3 පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙහි අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙන් ඉවත් කළයුතු අංගයන් සමහර විට පාලක සභාව නියම වශයෙන් සඳහන් කළහැකිය. පාලක සභාව එසේ කළහොත් එම ඉවත්කිරීම සඳහා වූ පදනම එම ප්‍රමිතිය මත වූ නිගමන තුළ පැහැදිලි කෙරේ.

SP1.4 සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව සමග කටයුතු කිරීමෙන් ලද අත්දැකීම් පදනම් කර ගනිමින් ආයතනයේ පාලක සභාව විසින් වරින්වර එය සංශෝධනය කරනු ලැබිය හැක. සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි සංශෝධන ප්‍රමිතියෙහි වෙනස්කම් සිදුකිරීම සඳහා ස්වයංක්‍රීය ලෙස මෙහෙය වන්නේ නැත. ප්‍රමිතියෙහි කිසියම් සංශෝධනයක් සිදු කළයුතු වන්නේ නම්, පාලක සභාව විසින් ඊට අදාළ නිසි ක්‍රියාවලිය පරීක්ෂාකර ව්‍යාපෘතිය න්‍යාය පත්‍රයට ඇතුළත් කර, සංශෝධනය මඟින් ප්‍රමිතය වැඩිදියුණු කරනු ලබයි.

SP1.5 පාලක සභාවෙහි සහ ගණකාධිකරණ ප්‍රමිත කමිටුවෙහි දක්වා ඇති මෙහෙවර සඳහා සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව දායක වනු ලැබේ. එම මෙහෙවර වනුයේ ලොව පුරා ඇති මූල්‍ය වෙළෙඳපොලවල විනිවිදභාවය, වගවීම සහ කාර්යක්ෂමතාවය ගෙනදෙන ප්‍රමිත වර්ධනය කිරීමය. ආයතනයේ පාලක සභාවේ කාර්යභාරය තුළින් ගෝලීය ආර්ථිකයේ වර්ධනය හා දිගුකාලීන මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය කෙරෙහි පොදු විශ්වාසය අභිවර්ධනය වීම වැනි පොදු යහපත ඇතිවේ. සංකල්පනාත්මක ආර්ථිකමය රාමුව ප්‍රමිතයන් සඳහා පදනම පහත පරිදි සලසාදෙයි:

- (අ) ආයෝජකයින්ට සහ වෙනත් වෙළෙඳපල සහභාගිවන්නන් දැනුවත් කරන ආර්ථික තීරණ ගැනීමට හැකියාවක් ලබා දෙන අන්තර්ජාතිකව සැසඳිය හැකිබව සහ මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මකභාවය වර්ධනය කිරීම මඟින් විනිවිදභාවයට දායක වීම.
- (ආ) ප්‍රාග්ධනය සපයන්නන් සහ ඔවුන්ගේ මුදල්වල වගකීම පවරා දී ඇති ජනයා අතර පවතින තොරතුරු පරතරය අඩු කරමින් වගවීම ශක්තිමත් කිරීම. සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව මත පදනම්වූ ප්‍රමිත කළමනාකාරිත්වයට වග උත්තර බැඳීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ලබාදේ. අන්තර්ජාතිකව සැසඳිය හැකි තොරතුරු මූලාශ්‍ර ලෙස ගනිමින් එම ප්‍රමිත ලොව පුරා සිටින නියාමකවරුන්ට අත්‍යවශ්‍ය වැදගත්කමකින් යුක්තවූවකි.
- (ඇ) ආයෝජකයින්ට වාසිදායක තත්වයන් සහ ලොව පුරා ඇති අවදානම පිළිබඳව හඳුනා ගැනීමට උදව් කර ප්‍රාග්ධන වෙන්කිරීම් වර්ධනය කිරීම තුළින් ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාවය සඳහා දායක වීම. සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව මත පදනම්ව ලබාගත් ප්‍රමිත විශ්වසනීය තනි ගිණුම්කරණ ව්‍යවහාර භාවිතා කිරීම මඟින් ව්‍යාපාර සඳහා ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය පහත හෙළීම මෙන්ම අන්තර්ජාතික වාර්තාකරණ පිරිවැයද අඩුකෙරේ.

1 වන පරිච්ඡේදය - පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ අරමුණ

හැඳින්වීම	1.1
පොදු පරමාර්ථ වෙනුවෙන් වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙහි අරමුණ, ප්‍රයෝජනවත්බව සහ සීමාකාරී තත්ත්වයන්	1.2
වාර්තා වන අස්තිත්ත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත්, අස්තිත්ත්වයට එරෙහි හිමිකම්පෑම් සහ සම්පත් සහ හිමිකම්වල වෙනස්වීම් පිළිබඳ තොරතුරු	1.12
ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම්	1.13
ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම්	1.15
උපචිත ගිණුම්කරණය මඟින් පිළිබිඹු වන මූල්‍ය කාර්ය සාධනය	1.17
අතීත මුදල් ප්‍රවාහ මඟින් පිළිබිඹු වන මූල්‍ය කාර්ය සාධනය	1.20
මූල්‍ය කාර්ය සාධනයෙහි ප්‍රතිඵලයක් නොවන ආර්ථික සම්පත්වල සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම්	1.21
අස්තිත්ත්වයක ආර්ථික සම්පත් භාවිතය පිළිබඳ තොරතුරු	1.22

හැඳින්වීම

1.1 පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ අරමුණ වනුයේ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව සඳහා පදනමක් සෑදීමයි. සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි අනෙකුත් අංගයන් ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණය සහ පිරිවැය සීමා කිරීම්, ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරු වාර්තා වන අස්තිත්ත්ව සංකල්පය, මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංග හඳුනාගැනීම සහ ප්‍රති හඳුනාගැනීම, මැනුම්කරණය ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම පරමාර්ථයෙන් තාර්කිකව ගලායාමය.

පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ අරමුණු, ප්‍රයෝජනත්වය සහ සීමාකිරීම්

- 1.2 පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තා කිරීමේ පරමාර්ථය¹ වන්නේ අස්තිත්ත්වයකට සම්පත් ලබාදීමේ තීරණ ගැනීමේදී අස්තිත්ත්වයෙහි² දැනට සිටින සහ අනාගත ආයෝජකයින්ට, ණය දෙන්නන්ට සහ අනෙකුත් ණය හිමියන්ට වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වය³ පිළිබඳ මූල්‍ය තොරතුරු ලබාදීමය. එම තීරණයන්හි සම්බන්ධිත තීරණ වනුයේ:
- (අ) ස්කන්ධ සහ ණය සාධන පත්‍ර මිළදී ගැනීම්, විකිණීම් හෝ රඳවාගැනීම්;
 - (ආ) වෙන් කිරීම් හෝ ණය පියවා දැමීම සහ වෙනත් වර්ගයේ ණය හෝ වෙනස් වර්ගයෙන් ණය ලබාදීම හෝ නිරවුල් කිරීම;
 - (ඇ) අස්තිත්ත්වයේ ආර්ථික සම්පත්වලට බලපෑම් කරන ඡන්ද හිමිකම භාවිතා කිරීම හෝ වෙන් වශයෙන් බලපෑම් කිරීමේ කළමනාකාරිත්වයෙහි ක්‍රියාවන්.
- 1.3 1.2 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති තීරණ රඳා පවතින්නේ දැනට සිටින සහ අනාගත ආයෝජකයින්, ණය දෙන්නන් සහ වෙනත් ණය හිමියන්ගෙන් අපේක්ෂා කරන ප්‍රතිලාභ මතවේ. උදාහරණ ලෙස: ලාභාංශ, මුල් මුදල හා පොලී වෙන්ව හෝ වෙළෙඳපල මිල ගණන් ඉහළයාම මතය. ආයෝජකයින්, ණය දෙන්නන් සහ වෙනත් ණය හිමියන් හෝ වෙනත් ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ අපේක්ෂාවන් රඳා පවතින්නේ අස්තිත්ත්වයට ගලාපින අනාගත ශුද්ධ මුදල්

¹ පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සහ පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ විශේෂයෙන් නිශ්චිතව දක්වා නොමැති අවස්ථාවන්හිදී මූල්‍ය වාර්තා සහ මූල්‍ය වාර්තාකරණය යන පද සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව පුරාවටම දැක්වෙන පරිදි කිබිය යුතුය.

² වෙනත් අයුරකින් සඳහන් කර නොමැති අවස්ථාවන්හිදී මෙම සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව පුරාම අස්තිත්ත්වය යන පදය වාර්තාකරන අස්තිත්ත්වය ලෙසට සැලකිය යුතුය.

ප්‍රවාහවල ප්‍රමාණය කාල නියමය අනියතා (අපේක්ෂා) පිළිබඳව ඔවුන්ගේ තක්සේරුව සහ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත්වල කළමනාකාරිත්වයෙහි භාරකාරත්වය පිළිබඳ ඔවුන්ගේ තක්සේරුව මත ය.

- 1.4 1.3 ඡේදයෙහි විස්තර කළ තක්සේරුවක් කිරීම සඳහා දැනට සිටින සහ අනාගත ආයෝජකයින් හට, ණය දෙන්නන් හට සහ අනෙකුත් ණයහිමියන් හට පහත දෑ පිළිබඳ තොරතුරු අවශ්‍යවේ:
 - (අ) අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත්, අස්තිත්වයට එරෙහිව ඇති හිමිකම්පෑම් සහ එම සම්පත්වල හා හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම්. (1.12-1.21 ඡේද බලන්න); සහ
 - (ආ) අස්තිත්වයෙහි කළමනාකාරිත්වය සහ පාලක මණ්ඩලය³ කොතරම් කාර්යක්ෂමව හා ඵලදායී ලෙස ඔවුන්ගේ වගකීම් අස්තිත්වයේ ආර්ථික සම්පත්වල භාවිතය වෙනුවෙන් ඉටු කරන්නේද යන්න (1.22-1.23 ඡේද බලන්න).
- 1.5 දැනට සිටින සහ විභව බොහෝ ආයෝජකයින්ට, ණය දෙන්නන්ට සහ අනෙකුත් ණයහිමියන්ට ඔවුන් වෙත සෘජුව තොරතුරු සපයන ලෙසට වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙන් ඉල්ලුම් කළ නොහැකි අතර, ඔවුන්ට අවශ්‍ය බොහෝ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන් සඳහා පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තා කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමට සිදුවේ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තා යොමු කරන්නන් අතරින් මූලික පරිශීලකයින් බවට මොවුන් පත්වේ.⁴
- 1.6 කෙසේ නමුත්, පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තාවන් තුළින් දැනට සිටින සහ අනාගත ආයෝජකයින්ට, ණය දෙන්නන්ට සහ අනෙකුත් ණයහිමියන්ට අවශ්‍ය කෙරෙන සියලුම තොරතුරු ලබාදීම නොකරන සහ කළ නොහැකි කරුණක්ද වේ. එම පරිශීලකයින්ට අනෙකුත් මාර්ගවලින් උචිත තොරතුරු, උදාහරණ වශයෙන්, සමස්ත ආර්ථික තත්වය සහ අපේක්ෂාවන් පිළිබඳ දේශපාලනික සිදුවීම් සහ දේශපාලන වාතාවරණය සහ කර්මාන්තය සහ සමාගමෙහි අනාගත අපේක්ෂාවන් වැනි තොරතුරු කෙරෙහි සැලකිලිමත් විය යුතු ය.
- 1.7 පොදු පරමාර්ථ සඳහා වන මූල්‍ය වාර්තාකරණය වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි අගය දැක්වීම සඳහා සැලසුම්කළ වූවක් නොවන නමුත්, වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි දැනට සිටින සහ අනාගත ආයෝජකයින්ට, ණය දෙන්නන්ට සහ අනෙකුත් ණයහිමියන්ට අස්තිත්වයෙහි අගය ඇස්තමේන්තු කිරීමට උපකාරීවන තොරතුරු ඔවුන් ලබාදේ.
- 1.8 මූලික තනි පරිශීලකයින් වෙත විවිධ වූ සහ පරස්පර වූ තොරතුරු අවශ්‍යතා සහ අභිලාෂයන් තිබිය හැකිය. පාලක මණ්ඩලය ප්‍රමිත වර්ධනය කිරීම තුළින් ප්‍රාථමික පරිශීලකයින් උපරිම සංඛ්‍යාවකගේ අවශ්‍යතාවයන් ඉටු කරලීම සඳහා වූ තොරතුරු ලබාදීම සොයා බලනු ලැබේ. කෙසේ වුවද, පොදු තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන් කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම තුළින් විශේෂයෙන් මූලික පරිශීලක උප කොටසට වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් වන අමතර තොරතුරු ලබාදීම වාර්තාගත කරන අස්තිත්වය විසින් නොවළක්වයි.
- 1.9 වාර්තාකරන අස්තිත්වයෙහි කළමනාකාරිත්වයද, අදාළ අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳවද උනන්දුවක් දක්වයි. කෙසේ නමුත්, පොදු පරමාර්ථ සඳහා වන මූල්‍ය වාර්තා කෙරෙහි කළමනාකාරිත්වය විසින් විශ්වාසය තබා කටයුතු කිරීම අවශ්‍ය නොවන්නේ, එයට අවශ්‍ය මූල්‍ය තොරතුරු අභ්‍යන්තරයෙන් ලබාගත හැකි හෙයිනි.
- 1.10 ආයෝජකයින්, ණය ලබා දෙන්නන් සහ අනෙකුත් ණයහිමියන් හැරුණු විට සිටින නියාමකයින් සහ පොදු ජනතාව වැනි අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන්ට පොදු පරමාර්ථ සඳහා වන මූල්‍ය වාර්තා ප්‍රයෝජනයට ගත හැකිය. කෙසේ නමුත්, මෙම අනෙකුත් කණ්ඩායම් වෙත එම වාර්තා මූලිකවම යොමු කිරීමක් සිදු නොවේ.
- 1.11 බොහෝදුරට ගත්කල මූල්‍ය වාර්තාවන්හි නිවැරදි නිරූපණයකට වඩා ඇස්තමේන්තු, විනිශ්චයන් සහ ආකෘතීන් මත පදනම් වී ඇති බව පෙනේ. සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව ස්ථාපිත කර ඇත්තේ එම ඇස්තමේන්තු, විනිශ්චයන් සහ ආකෘතීන් එම සංකල්ප පාදක කරගනිමිනි. පාලක මණ්ඩලය සහ මූල්‍ය වාර්තා පිළියල කරන්නන් උත්සාහ ගන්නා දිශාව දෙස වෙත ඉලක්ක සංකල්පවේ. බොහෝ ඉලක්ක සමග පරිපූර්ණ මූල්‍ය වාර්තාකරණය පිළිබඳ සම්පූර්ණයෙන් නියම දැක්මක් ළඟා කරගැනීමට සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව අනුව අවම වශයෙන් කෙටි කාලීනව අපහසු වන්නේ, එය අවබෝධ කර ගැනීමට, පිළිගැනීමට,

³ විශේෂයෙන් නිශ්චිතව දක්වා නොමැති අවස්ථාවන්හිදී කළමනාකරණය යන පදය අස්තිත්වය කළමනාකාරිත්වය සහ පාලන මණ්ඩලය ලෙසට සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව පුරාවටම දැක්වේ.

⁴ මෙම සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව පුරාම 'ප්‍රාථමික පරිශීලකයන්' සහ 'පරිශීලකයන්' යන පදවලින් යොමුවන්නේ ඔවුන්ට අවශ්‍යකරන බොහෝ මූල්‍ය තොරතුරු සඳහා පොදු අරමුණු මූල්‍ය වාර්තා මත විශ්වාසය රැඳවිය යුතු දැනට සිටින සහ අනාගත ආයෝජකයන්, ණයදෙන්නන් සහ වෙනත් ණයහිමියන් වැනි අයවෙයි.

ගනුදෙනු විශ්ලේෂණය කිරීමට, නව ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීමට කාලය අවශ්‍ය වීම සහ අනෙකුත් සිද්ධීන් නිසාය. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය වාර්තාකරණය ක්‍රමයෙන් විකාශයට පැමිණීමෙන් එහි ප්‍රයෝජනවත් භාවය වැඩි දියුණු වන්නේ නම් ඉලක්ක පිහිටුවා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය උපකාරයක් වේ.

වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත්, අස්තිත්වයට එරෙහි හිමිකම්පෑම් සහ සම්පත් හා හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම් පිළිබඳ තොරතුරු

1.12 පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය වාර්තා මඟින් වාර්තා කරන අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය තත්වය වැනි අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් සහ වාර්තාකරණ අස්තිත්වයට එරෙහිව ඇති හිමිකම්පෑම් පිළිබඳව තොරතුරු ලබා දීම සිදුවේ. මූල්‍ය වාර්තා මඟින්ද වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම් වෙනස්වීම් වැනි වෙනත් සිදුවීම් වලින් ඇතිවන බලපෑම් පිළිබඳව ද තොරතුරු ලබාදීම සිදුකෙරේ. මෙම දෙවර්ගයේම තොරතුරු මගින් අස්තිත්වයට සම්පත් ලබාදීමේ තීරණ ගැනීම සඳහා අදාළ වන ප්‍රයෝජනවත් යෙදවුම් වන තොරතුරු ලබා දෙයි.

ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම්

1.13 පරිශීලකයින් හට වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය ශක්තිය සහ දුර්වලතාවයන් හඳුනා ගැනීමට වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම්වල ස්වභාවය හා වටිනාකම උපකාරී වේ. වාර්තාකරණ අස්තිත්වයේ ද්‍රවශීලතාවය සහ නූතනත්වභාවය එහි අමතර මූල්‍ය අවශ්‍යතාවයන් සහ එම මූල්‍ය අවශ්‍යතාවයන් කෙතෙක් දුරට සාර්ථකව ලබාගත හැකිද යන්න පිළිබඳව තක්සේරු කිරීමට පරිශීලකයින් හට එම තොරතුරු උපකාරී වේ. අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත්වල කළමනාකාරිත්වයෙහි භාරකාරත්වය පිළිබඳව තක්සේරු කිරීමට පරිශීලකයින් හට එම තොරතුරු උපකාරී වේ. දැනට පවතින හිමිකම්පෑම් සඳහා ගෙවීම් අවශ්‍යතාවයන්හි ප්‍රමුඛතාවයන් පිළිබඳ තොරතුරු මඟින් පරිශීලකයින් හට වාර්තාකරණ අස්තිත්වයට එරෙහිව ඇති හිමිකම්පෑම් අතර අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන් බෙදී යන ආකාරය පිළිබඳව පුරෝකථන කිරීමට උපකාරී වේ.

1.14 විවිධ වර්ගයන්හි ආර්ථික සම්පත් වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ අපේක්ෂාවන් විවිධ ලෙසට පරිශීලකයන් ගණනය කිරීමට බලපානු ලැබේ. සමහර අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ ලැබිය යුතු ගිණුම් වැනි දැනට පවතින ආර්ථික සම්පත්වල සෘජු ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලැබේ. ගනුදෙනුකරුවන්ට භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කිරීමට සහ අලෙවි කිරීමට සම්පත් විවිධ සංයෝජන වලින් භාවිතා කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වෙනස් මුදල් ප්‍රවාහ ලැබේ. එම මුදල් ප්‍රවාහයන් තනි ආර්ථික සම්පත් (හෝ හිමිකම්පෑම්) ලෙසට හඳුනාගැනීමට නුපුළුවන් නමුත්, මූල්‍ය වාර්තා පරිශීලකයින් හට වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි මෙහෙයුම් සඳහා පවතින සම්පත් ප්‍රමාණය සහ ස්වභාවය දැනගැනීමට අවශ්‍ය වේ.

ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම්හි වෙනස්වීම්

1.15 වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම් වෙනස් වන්නේ එම අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්යසාධනයෙහි(1.17-1.20 ඡේද බලන්න) සහ වෙනත් සිද්ධීන්ගෙන් හෝ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර නිකුත් කිරීම(1.21 ඡේදය බලන්න) වැනි ගනුදෙනු වලින් වන ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට දැක්විය හැකිය. වාර්තාකරණ අස්තිත්වයට වන අනාගත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ අපේක්ෂාවන් සහ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වයෙහි භාරකාරිත්වය යන දෙඅංශයම විධිමත්ව තක්සේරු කිරීමට එම අංශ දෙකෙහිම ඇති වන වෙනස්කම් හඳුනා ගැනීමට පරිශීලකයින්ට හැකියාව තිබිය යුතුය.

1.16 වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ තොරතුරු උපයෝගී කරගනිමින් පරිශීලකයින් හට අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් මත අස්තිත්වය විසින් උපයා ඇති ප්‍රතිලාභ පිළිබඳව අවබෝධ කර ගත හැකිය. අස්තිත්වය විසින් උපයා ඇති ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ තොරතුරු මඟින් පරිශීලකයින් හට අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් කෙරෙහි ඇති කළමනාකාරිත්වයේ භාරකාරිත්වය පිළිබඳව තක්සේරු කිරීමට හැකිවේ. එම ප්‍රතිලාභවල විචල්‍යතාවයන් සහ සංරචක පිළිබඳව වන තොරතුරු ද වැදගත් වන අතර, විශේෂයෙන් අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන් පිළිබඳව ඇති අවිනිශ්චිතතාවය ගණනය කිරීමට හැකිවේ. වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි අතින් මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ තොරතුරු සහ කළමනාකාරිත්වය විසින් භාරකාර වගකීම් ඉටු කර ඇති ආකාරය, අස්තිත්වයෙහි ඇති ආර්ථික සම්පත් මත විය හැකි අනාගත ප්‍රතිලාභ පිළිබඳව සාමාන්‍යයෙන් පුරෝකථන කිරීමට උපකාරී වේ.

උපචිත ගිණුම්කරණය මඟින් පිළිබිඹු වන මූල්‍ය කාර්ය සාධනය

- 1.17 වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත්සහ හිමිකම්පෑම්වල බලපෑම් සිදුවූ කාලපරිච්ඡේද තුළ ප්‍රතිඵලයක් වන මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම් වෙනත් කාලපරිච්ඡේදයක දී සිදුවිය හැකි වුවද, ගනුදෙනු සහ වෙනත් සිද්ධීන් සහ තත්වයන්ගේ බලපෑම් උපචිත ගිණුම්කරණයෙන් නිරූපණය කෙරේ. මෙය වැදගත් වන්නේ වාර්තාකරණ අස්තිත්වයට හුදෙක් එම කාලපරිච්ඡේදය තුළ තනිකරම වන මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම් සම්බන්ධ තොරතුරුවලට වඩා එහි ආර්ථික සම්පත් සහ කාලපරිච්ඡේදය තුළ හිමිකම්පෑම් සහ එහි ආර්ථික සම්පත්වල සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම් පිළිබඳ තොරතුරු මඟින් අස්තිත්වයෙහි අතීත සහ අනාගත කාර්ය සාධනය පිළිබඳ තක්සේරු කිරීමේ දී වඩා හොඳ පදනමක් ලැබෙන නිසාවෙනි.
- 1.18 අස්තිත්වයක් ආයෝජකයින් සහ ණයහිමියන්ගෙන් සෘජුව ලබා ගන්නා අතිරේක සම්පත් මඟින් හැර, (1.21 ඡේදය බලන්න) එහි ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම් මඟින් පිළිබිඹු වන කාල පරිච්ඡේදයන් තුළදී වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ තොරතුරු අස්තිත්වයෙහි අතීත සහ අනාගත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ජනනය කිරීමේ හැකියාව තක්සේරු කිරීමේ දී ප්‍රයෝජනවත්වේ. එම තොරතුරු වලින්, අස්තිත්වය, ආයෝජකයින් සහ ණයහිමියන් ගෙන් සෘජුව ලබා ගන්නා අතිරේක සම්පත් මඟින් හැර වාර්තාකරණ අස්තිත්වය එයට ලබාගත හැකි ආර්ථික සම්පත් වැඩිවීම සහ ඒ නිසාවෙන් එහි මෙහෙයුම් මඟින් ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ජනනය කිරීමේ හැකියාවේ ප්‍රමාණය ඇඟවේ. කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ තොරතුරුවල අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත්වල කළමනාකාරිත්වයේ භාරකාරත්වය තක්සේරු කිරීම පරිශීලකයින්ට උපකාරී විය හැකිය.
- 1.19 වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි අදාළ කාලපරිච්ඡේදය තුළ වූ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ තොරතුරු මඟින් වෙළෙඳ මිල ගණන් වෙනස් වීම් හෝ පොළී අනුපාත වැඩි වීම් හෝ අඩුවීම් වැනි සිද්ධීන් ගෙන් අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් හා හිමිකම්පෑම්වල ප්‍රමාණය සහ එයින් අස්තිත්වයෙහි ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ගලාඒම උත්පාදනය කිරීමේ හැකියාවට වන බලපෑම් ද ඇඟවිය හැකිය.

අතීත මුදල් ප්‍රවාහ මඟින් පිළිබිඹු වන මූල්‍ය කාර්ය සාධනය

- 1.20 වාර්තාකරණ අස්තිත්වයක කාලපරිච්ඡේදය තුළදී මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳ තොරතුරු මඟින් අස්තිත්වයෙහි අනාගත ශුද්ධ “මුදල් ප්‍රවාහ” ගලා ඒම උත්පාදනය කිරීමේ හැකියාව සහ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් කෙරෙහි ඇති කළමනාකාරිත්වයෙහි භාරකාරත්වය ද තක්සේරු කිරීම පරිශීලකයින්ට උපකාරී විය හැකිය. එම තොරතුරු මඟින් වාර්තා කරන අස්තිත්වය කෙසේ මුදල් ලබා ගන්නේද යන හා වියදම් කරන ආකාරය පිළිබඳව සහ එහි ණය ගැනීම් හා ණය ආපසු ගෙවීම්, ආයෝජකයින් හට මුදලින් ලාභාංශ හෝ වෙනත් මුදල් බෙදාහැරීම් ඇතුළුව සහ අස්තිත්වයෙහි ද්‍රවශීලත්වයට හෝ නුබුන්වත්භාවයට බලපෑ හැකි වෙනත් සාධකයන් දැක්වේ. මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳ තොරතුරු මඟින් පරිශීලකයින් හට වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි මෙහෙයුම් පිළිබඳව අවබෝධ කරගැනීමට, එහි මූල්‍ය සහ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් අගයකිරීමට, එහි ද්‍රවශීලතාවය සහ නුබුන්වත්භාවය ගණනය කිරීමට සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ වෙනස් තොරතුරු පිළිබඳව තේරුම් ගැනීමට හැකියාව ලැබේ.

මූල්‍ය කාර්ය සාධනයෙහි ප්‍රතිඵලයක් නොවන ආර්ථික සම්පත්වල සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම්

- 1.21 වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම් මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හැරුණු විට ඇති ණය නිකුත් කිරීම හෝ ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර වැනි හේතු නිසාද සිදුවිය හැකිය. මෙවැනි වෙනස්වීම් පිළිබඳ තොරතුරු පරිශීලකයින්ට ලබාදිය යුතු වන්නේ ඒ මඟින් වාර්තා කරන අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් හා හිමිකම්පෑම් වෙනස්වීම් සිදුවීමට හේතු සහ එහි අනාගත මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සඳහා එම වෙනස්කම්වල සම්බන්ධතාවය ආදිය පිළිබඳ සම්පූර්ණ අවබෝධයක් ලබාගත හැකි නිසා ය.

අස්තිත්වයක ආර්ථික සම්පත් භාවිතය පිළිබඳ තොරතුරු

- 1.22 වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි කළමනාකාරිත්වය විසින් අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් භාවිතය පිළිබඳව ඔවුන්ගේ වගකීම කෙතෙක් දුරට කාර්යක්ෂම හා සඵලදායී ලෙස ඉෂ්ඨ කර ඇද්ද පිළිබඳ තොරතුරු ආදිය එම සම්පත් පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වයෙහි භාරකාරත්වය තක්සේරු කිරීම සඳහා පරිශීලකයින්හට උපකාරී වේ. එවැනි තොරතුරු අනාගත කාලපරිච්ඡේදවලදී අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් කෙතෙක් දුරට කාර්යක්ෂමව හා සඵලදායී ලෙස භාවිතා කරන්නේද යන්න පිළිබඳව පුරෝකථනය කරමින් තක්සේරු කිරීමට ප්‍රයෝජනවත්

වේ. එම නිසා ඒවා අස්තිත්ත්වයෙහි අනාගත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ගලා ඒම සඳහා අස්තිත්ත්වයෙහි අපේක්ෂා පිළිබඳ ගණනය කිරීමට ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත.

1.23 අස්තිත්ත්වයෙහි සම්පත් භාවිතය පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයට ඇති වගකීම්වලට වන නිදසුන් අතර, මිල හා තාක්ෂණික වෙනස්වීම් වැනි අහිතකර ආර්ථිකමය සාධකවලින් එම සම්පත් ආරක්ෂා කරගැනීම සහ අස්තිත්ත්වයට බලපැවැත්වෙන නීති, රෙගුලාසි හා ගිවිසුම් පිළිබඳ ප්‍රතිපාදනවලට අනුගතව ඇත්ද යන්න ඇතුළත් වේ.

ඡේදය

2 වන පරිච්ඡේදය - ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ

හැඳින්වීම	2.1
ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ	2.4
මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ	2.5
අදාළත්වය	2.6
ප්‍රමාණාත්මක භාවය	2.11
විශ්වාසනීය නියෝජනය	2.12
මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ භාවිතය	2.20
ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ ඉහළ නැංවීම	2.23
සැසඳිය හැකි බව	2.24
සත්‍යාපන හැකියාව	2.30
කාලානුරූපී බව	2.33
අවබෝධ කරගත හැකි බව	2.34
ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ ඉහළ නැංවීම භාවිතය	2.37
එලදායි මූල්‍ය වාර්තාකරණය මත වන පිරිවැය සීමාකිරීම්	2.39

හැඳින්වීම

- 2.1 මෙම පරිච්ඡේදය මගින් ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ සාකච්ඡා කරන අතර, එමගින් දැනට සිටින හා අනාගත ආයෝජකයින්ට, ණය ලබා දෙන්නන්ට සහ වෙනත් ණය හිමියන්ට අස්තිත්ත්වයෙහි මූල්‍ය වාර්තා (මූල්‍ය තොරතුරු) පදනම් කරගනිමින් වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වය පිළිබඳව තීරණ ගැනීමට බොහෝ ප්‍රයෝජනවත් වේ.
- 2.2 මූල්‍ය වාර්තා මගින් ලබාදෙනු ලබන තොරතුරු අතර වාර්තා කරන අස්තිත්ත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත්, වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වයට එරෙහි හිමිකම්පෑම් සහ ගනුදෙනු හා අනෙකුත් සිද්ධීන්වල බලපෑම සහ එම සම්පත් හා හිමිකම්පෑම් වෙනස් කරවන පවත්නා තත්ත්වයන් වෙයි. සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි ආර්ථික සංසිද්ධීන් ලෙසට මෙම තොරතුරු දැක්වේ. සමහර මූල්‍ය වාර්තාවන්හි කළමනාකාරිත්ව අපේක්ෂාවන් සහ වාර්තාකරණය සඳහා වන උපාය මාර්ග හා අනිකුත් වර්ගවල ඉදිරි දැක්මෙන් යුතු තොරතුරු වැනි සවිස්තරාත්මක තොරතුරු ඇතුළත් වේ.

2.3 මූල්‍ය තොරතුරුවලට ව්‍යවහාර වන, මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ⁵ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ලබාදී ඇතිවා මෙන්ම වෙනත් ක්‍රම වලින් ද මූල්‍ය තොරතුරු ලබාදීමක් සිදු කෙරේ. ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරු ලබාදීමට වාර්තාකරණ අස්තිත්වයට ඇති හැකියාවට පෘථුල බාධකයක් වන පිරිවැය සමානව අදාලවේ. කෙසේ නමුත්, විවිධ වර්ගවල තොරතුරු සඳහා යොදා ගන්නා ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ සහ පිරිවැය බාධකයන් අනුව සැලකිල්ලට ගැනීම් වෙනස්විය හැකි ය. උදාහරණ ලෙස, මේවා ඉදිරි දැක්මක් ඇති තොරතුරුවලට ව්‍යවහාර කිරීම, පවතින ආර්ථික සම්පත් සහ හිමිකම්පෑම් පිළිබඳ තොරතුරුවලට ව්‍යවහාර කිරීමට වඩා වෙනස් විය හැකි ය.

ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ

2.4 මූල්‍ය තොරතුරු ප්‍රයෝජනවත් වීමට නම්, එයින් අදහස් කරනු ලබන දෑ අදාළ විය යුතු සහ විශ්වාසනීය ඉදිරිපත් කිරීමක් විය යුතුය. මූල්‍ය තොරතුරු සැසඳිය හැකි නම්, සත්‍යාපනය කළ හැකි නම්, කාලීන වන්නේ නම් සහ අවබෝධ කරගත හැකි නම් ඒවායෙහි ප්‍රයෝජනවත්භාවය ඉහළ නැංවේ.

මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ

2.5 මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ වන්නේ අදාළත්වය සහ විශ්වාසනීය නියෝජනය වේ.

අදාළත්වය

2.6 අදාළ මූල්‍ය තොරතුරු පරිශීලකයින් ගත් තීරණ වෙනසක් කිරීමට හැකියාව ලැබේ. සමහර පරිශීලකයින් තොරතුරු මගින් වාසිදායක තීරණ තෝරා ගන්නේ නැති වුවද, හෝ ඒ පිළිබඳ වෙනත් මූලාශ්‍ර මගින් දැනටමත් දැනුවත්ව සිටිනවා වුවත් තීරණයක් වෙනසක් කිරීමට තොරතුරුවලට හැකියාව තිබිය හැකිය.

2.7 මූල්‍ය තොරතුරු මගින් තීරණවල වෙනසක් කිරීමට හැකියාව ලැබෙනුයේ එහි පුරෝකථන අගයන්, තහවුරු කිරීමේ අගය හෝ මේ දෙකම ඇත්නම් පමණි.

2.8 මූල්‍ය තොරතුරුවල පුරෝකථන අගයක් තිබිය හැක්කේ, එය අනාගත ප්‍රතිඵල පුරෝකථනය කිරීම සඳහා වූ ක්‍රියාවලියක යෙදවුමක් ලෙසට භාවිතා කළ හැකිනම් ය. පුරෝකථන අගයක් තිබීම සඳහා මූල්‍ය තොරතුරුවල පුරෝකථනයක් හෝ අනාවැකියක් තිබීම අවශ්‍ය වන්නේ නැත. පුරෝකථන අගයන් සහිත මූල්‍ය තොරතුරු පරිශීලකයින් විසින් යොදා ගනිමින් ඔවුන් ස්වකීය පුරෝකථනයන් ලබාගනී.

2.9 පෙර වූ ඇගයීම් පිළිබඳ පසු විපරම් තොරතුරු ලබා දෙන්නේ නම් (තහවුරු කරමින් හෝ වෙනස් කරමින්) එම මූල්‍ය තොරතුරුවල තහවුරු කළ අගය තිබේ.

2.10 මූල්‍ය තොරතුරුවල පුරෝකථන අගය සහ තහවුරු කරන ලද අගය අන්තර් සම්බන්ධතාවයෙන් යුක්තවේ. තොරතුරුවල ඇතුළත් පුරෝකථන අගයෙහි නිරතුරුවම තහවුරු කරන ලද අගය ද තිබේ. උදාහරණ වශයෙන්, ප්‍රවර්තන වර්ෂය සඳහා අයහාර තොරතුරු, අනාගත වර්ෂ තුළ අයහාර පුරෝකථන කිරීම උදෙසා පදනම ලෙසට භාවිතා කළ හැකි අතරම, අතීත වර්ෂයන්හි දී ප්‍රවර්තන වර්ෂය උදෙසා සිදුකර ඇති අයහාර පුරෝකථන සමග සැසඳීමට ද පුළුවන. මෙම සැසඳීම්වල ප්‍රතිඵල සහ එම පෙර වූ පුරෝකථන කිරීම සඳහා භාවිතා කළ ක්‍රියාවලි නිවැරදි සහ වැඩිදියුණු කිරීමට පරිශීලකයින්ට උපකාරී වනු ඇත.

ප්‍රමාණවත් භාවය

2.11 නිශ්චිත වාර්තාකරන අස්තිත්වයක් විසින් ලබා දෙන පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ මූල්‍ය වාර්තාවන්හි අත් හැරීමක් හෝ අවප්‍රකාශයක් ලෙස ඉදිරිපත් කරන ලද තොරතුරු වේ නම් සහ ඒවා පදනම් කරගනිමින් ප්‍රාථමික පරිශීලකයින් ගනු ලබන තීරණවලට එයින් බලපෑමක් වන්නේ නම් එලෙසට වූ තොරතුරු

⁵ “ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ” යන පදය සහ “පිරිවැය සීමා කිරීම” යන්න ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණය සහ පිරිවැය සීමා කිරීම ලෙසට ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරු සංකල්පනාත්මක ආකෘතියේ රාමුව පුරාවටම යෙදී ඇත.

ප්‍රමාණාත්මක භාවයෙන් යුතු තොරතුරු වෙයි. වෙනත් වචනයෙන් කියතහොත්, ප්‍රමාණාත්මකභාවය යනු, යම් අස්තිත්වයකට විශේෂිතවූ අදාළ වන අංගයක් වන අතර, එය ස්වභාවය, විශාලත්වය හෝ ඒ දෙකම මත පදනම් වන අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය වාර්තා ඇතුළත් වන කොටස්වලට සම්බන්ධිත තොරතුරු වෙයි. අනුෂාංගික වශයෙන් පාලක මණ්ඩලයට ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳව ඒකාකාර ප්‍රමාණාත්මක සීමාවන් නියම කිරීමට හෝ විශේෂිත තත්වයන් තුළ කුමකින් ප්‍රමාණාත්මකදැයි පූර්ව නිගමනවලට එළඹීමට නුපුළුවන.

විශ්වාසනීය නියෝජනය

- 2.12 මූල්‍ය වාර්තා වලින් ආර්ථික සංසිද්ධීන් පද වලින් සහ සංඛ්‍යා වලින් නියෝජනය කරනු ලැබේ. මූල්‍ය තොරතුරු ප්‍රයෝජනවත් වීම සඳහා අදාළ සංසිද්ධීන් නියෝජනය වීම පමණක් නොව, එය නියෝජනය කරන සංසිද්ධීන්ගේ විෂය අර්ථය විශ්වාසනීය නියෝජනයක් විය යුතු ය. බොහෝ තත්වයන් යටතේ ආර්ථික සංසිද්ධි එහි විෂය අර්ථය සහ එහි නෛතික ස්වරූපය සමාන වේ. එලෙස ඒවා සමාන නොවන විට දී නෛතික ස්වරූපය සම්බන්ධ තොරතුරු පමණක් ඉදිරිපත් කිරීම, ආර්ථික සංසිද්ධිය පිළිබඳව විශ්වාසනීය නියෝජනයක් වීම සිදු නොවේ. (4.59-4.62 ඡේද බලන්න).
- 2.13 පරිපූර්ණ වූ විශ්වාසනීය නියෝජනයක දී තුන් ආකාරයක ගතිලක්ෂණ නිරූපණය වී තිබිය යුතු ය. ඒවා නම්, සම්පූර්ණවීම, මධ්‍යස්ථවීම සහ වැරදි වලින් තොරවීම වේ. ඇත්ත වශයෙන්ම, පරිපූර්ණත්වය කලාතුරකින් කවදා හෝ ළඟා කරගත හැකි වන්නකි. පාලක මණ්ඩලයේ අරමුණ වනුයේ මෙම ගුණාංග හැකි තාක් දුරට උපරිම කිරීම වේ.
- 2.14 නිරූපණය කරන සංසිද්ධිය පරිශීලකයින්ට අවබෝධ කර ගැනීමට අවශ්‍ය සියළු තොරතුරු, සියළු අවශ්‍ය තොරතුරු සහ පැහැදිලි කිරීම්ද ඇතුළත්ව සම්පූර්ණ නිරූපණයක ඇතුළත්වේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, සමූහය තුළ වන සියළු වත්කම්වල සංඛ්‍යාත්මක නිරූපණයන් සහ සංඛ්‍යාත්මක නිරූපණයෙන් නියෝජනය වන්නේ කුමක් ද යන්න පිළිබඳ විස්තරයක් (උදාහරණ ලෙස, ඓතිහාසික පිරිවැය හෝ සාධාරණ අගය). සමහර අයිතම් සඳහා සම්පූර්ණ නිරූපණයකට නොපැහැර හැරිය හැකි ලෙස අවශ්‍ය විය හැක්කේ, තත්වය සහ ස්වභාවයට බලපෑ හැකි සාධක හා තත්වයන් සහ සංඛ්‍යාත්මක නිරූපණය නිරූපණය කිරීමට භාවිතා කළ ක්‍රියාවලියද වේ.
- 2.15 මධ්‍යස්ථ නිරූපණයක් යනු, පක්ෂග්‍රාහිත්වයක් රහිතව මූල්‍ය තොරතුරු තෝරා ගැනීම හෝ ඉදිරිපත් කිරීමත්ය. මධ්‍යස්ථ නිරූපණයක් යනු, පසකට බරවූ බර තැබූ අවධාරණය කළ, අවධාරණය නොකළ දෙයක් හෝ සත්‍ය වශයෙන් පරිශීලකයාට එම මූල්‍ය තොරතුරු වාසිදායක හෝ අවාසිදායක ලෙස ලැබීමට හැකිවන ලෙස සම්භාවිතාවය වැඩිකළ හෝ වාසියට හසුරුවන ලද්දක් ද නොවිය යුතු ය. හැසිරීම මත අරමුණක් නොමැති හෝ බලපෑමක් නොමැති තොරතුරු ලෙස මධ්‍යස්ථ තොරතුරු යන්නෙන් අදහස් නොකෙරේ. එයට පටහැනිව නිර්වචනයෙන් අදාළ මූල්‍ය තොරතුරු පරිශීලකයින්ගේ තීරණවල වෙනසක් කිරීමට හැකිවිය යුතුය. ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධ ලෙස අදාළ මූල්‍ය තොරතුරු යනු පරිශීලකයින්හට විවිධ වූ තීරණවලට එළඹීමේ හැකියාව ඇති යනුවෙන් අර්ථ දැක්විය හැකි ය.
- 2.16 විවක්ෂණභාවය භාවිතා කිරීමෙන් මධ්‍යස්ථභාවයට උපකාරයක්වේ. විවක්ෂණභාවය යනු, අනියත තත්වයන් යටතේ තීරණයන් ගැනීමේදී ඉටු කළයුතු පරෙස්සමය. විවක්ෂණභාවය භාවිතා කිරීම යනු, වත්කම් හා ආදායම් අධි තක්සේරු කිරීමක් හෝ වගකීම් හා වියදම් අඩු තක්සේරුවක් නොකිරීමයි.⁶ ඒ හා සමානව විවක්ෂණභාවය භාවිතා කිරීම මඟින් වත්කම් හෝ ආදායම් අඩු තක්සේරු කිරීමකට හෝ වගකීම් හෝ වියදම් අධි තක්සේරු කිරීමකට ඉඩ නොදේ. එවැනි අවප්‍රකාශයන් අනාගත කාලපරිච්ඡේද තුළ වන ආදායම් හෝ වියදම් අධි තක්සේරු කිරීමකට හෝ අඩු තක්සේරු කිරීමකට හෝ තුඩු දීමට පුළුවන.
- 2.17 විවක්ෂණභාවය භාවිතා කිරීමෙන් අභ්‍යාසය සඳහා අවශ්‍යතාවයක් අදහස් නොකෙරේ. උදාහරණ වශයෙන්, “වත්කම් හෝ ආදායම් හඳුනාගැනීම” සඳහා ඒත්තු ගැන්විය හැකි සාක්ෂිවල ක්‍රමානුකූල අවශ්‍යතාවයක් වගකීම් හෝ වියදම් හඳුනා ගැනීමට වඩා තිබේ. එසේ වුවත්, එමඟින් නියෝජනය වීමට අදහස් කරන

⁶ වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් සහ වියදම් 4.1 වගුවේ නිර්වචනය කර ඇත. ඒවා මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංගවේ.

වඩාත් අදාළ තොරතුරු තෝරා ගැනීමට අදහස්වල තීරණ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙය වන්නේ නම් විශේෂිත ප්‍රමිතවල අසමමිතික අවශ්‍යතාවය ඇතුළත් විය හැකිය. එබඳු අසමමිතියන් ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණයක් නොවේ.

- 2.18 විශ්වාසනීය නියෝජනයකින් සියළු ආකාරයෙන් නිවැරදිතාවයක් ඇති බවට අදහස් නොකෙරේ. වැරදි වලින් තොර යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ සංසිද්ධීන් විස්තර කිරීමේදී එය වැරදි හෝ මඟහැරීම් වලින් තොර බව සහ වාර්තා කරන ලද තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට භාවිතා කළ ක්‍රියාවලිය තෝරාගෙන ඇති සහ ව්‍යවහාර කළ ක්‍රියාවලිය දෝෂ රහිත එකක් බවය. මේ සම්බන්ධයෙන් වැරදි වලින් තොර යන්න සියලුම කරුණු පරිපූර්ණයෙන්ම නිවැරදි බව අදහස් නොකෙරෙයි. උදාහරණ වශයෙන්, නිරීක්ෂණය කළ නොහැකි මිල හෝ වටිනාකම ඇස්තමේන්තුවක් නිවැරදිද හෝ නිවැරදි නොවේද යන්න පිළිබඳව තීරණය කළ නොහැකිය. කෙසේ වෙතත්, ඉදිරිපත් කරනු ලබන ඇස්තමේන්තුව, වටිනාකම පැහැදිලිව හා නිවැරදිව ඇස්තමේන්තුවක් ලෙසට විස්තර කර ඇතිවිට ස්වභාවය සහ ඇස්තමේන්තුගත කිරීමේ ක්‍රියාවලි සීමාවන් පැහැදිලි කර ඇතිවිට සහ ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීමේදී සුදුසු ක්‍රියාවලිය තෝරා ගැනීම හා යොදා ගැනීම සිදුකර ඇති විට එය විශ්වාසනීය ඉදිරිපත් කිරීමකි.
- 2.19 මූල්‍ය වාර්තාවන්හි අන්තර්ගත මූල්‍යමය අගය සෘජුව නිරීක්ෂණය කළ නොහැකි විට සහ ඒ වෙනුවට ඇස්තමේන්තුගත කිරීම අවශ්‍යයෙන්ම කළයුතු විට, මැනීමෙහි අවිනිශ්චිතතාවයන් ඇතිවේ. මූල්‍ය තොරතුරු සකස් කිරීමේ දී සාධාරණ ඇස්තමේන්තු භාවිතා කිරීම අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් වන අතර, ඇස්තමේන්තු පැහැදිලිව සහ නිවැරදිව විස්තර කර ඇත්නම් හා පැහැදිලි කර ඇත්නම් එම තොරතුරුවල ප්‍රයෝජනවත්භාවයෙහි පිළිගැනීමට හානියක් සිදුනොවේ. ඉහළ මට්ටමේ මැනීමක් තුළදී වූ ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු සැපයීමේදී වුවද, එවැනි ඇස්තමේන්තුවකින් අවිනිශ්චිතභාවයන් ඇතිවීම වැළැක්වීම සිදු නොවේ (2.22 ඡේදය බලන්න).

මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ භාවිතය

- 2.20 තොරතුරු ප්‍රයෝජනවත් වීමට නම් තොරතුරු අදාළ සහ විශ්වාසනීය සහ එය නියෝජනය කිරීමට අදහස් කරන දෑ පිළිබඳ විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබාදීම යන අරමුණු දෙකම ඉටු විය යුතුය. අදාළ නොවන සංසිද්ධියක විශ්වාසනීය නියෝජනයක් හෝ අදාළ නොවන සංසිද්ධියක් විශ්වාසනීය නොවන නියෝජනයක් මගින් පරිශීලකයින්හට හොඳ තීරණයකට එළඹීමට උපකාරයක් නොලැබේ.
- 2.21 මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ ව්‍යවහාරකරණය සඳහා වඩාත්ම කාර්යක්ෂම හා ඵලදායී ක්‍රියාවලිය සාමාන්‍යයෙන් වන්නේ මෙසේය. (මෙම උදාහරණයේ සලකා නොලැබූ ගතිලක්ෂණ ඉහළ නැංවීම සහ පිරිවැය සීමා කිරීමෙහි බලපෑම්වලට යටත්ව) පළමුව, වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයෙහි මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳව පරිශීලකයාහට ප්‍රයෝජනයක් ලබාදිය හැකි ආර්ථික සංසිද්ධියක තොරතුරු හඳුනාගත යුතුය. දෙවනුව, එම සංසිද්ධිය පිළිබඳව ඇති වඩාත් අදාළ වන තොරතුරු වර්ගය හඳුනාගත යුතුය. තෙවනුව, එම තොරතුරු තිබෙන්නේ ද යන්න සහ එමගින් ආර්ථික සංසිද්ධිය පිළිබඳව සාධාරණ නියෝජනයක් කළ හැකිද යන්න තීරණය කළ යුතුය. එසේනම්, එම අවස්ථාවේදී මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ ක්‍රියාවලිය තෘප්ත කිරීම අවසන් වේ. එසේ නොමැතිනම්, ඊළඟට ඇති වඩාත් අදාළ තොරතුරු වර්ගය සමගින් මෙම ක්‍රියාවලිය නැවත වරක් සිදු කළ යුතුය.
- 2.22 සමහර අවස්ථාවල මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ පරමාර්ථ ලඟාකර ගැනීම සඳහා ආර්ථික සංසිද්ධීන් පිළිබඳ ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ අතර හුවමාරුවක් කර ගැනීම අවශ්‍ය විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස සංසිද්ධියකට වඩාත්ම අදාළ තොරතුරු ඉහළ අවිනිශ්චිත ඇස්තමේන්තුවක් විය හැකිය. සමහර අවස්ථාවල එම ඇස්තමේන්තුව ගණනය කිරීමේ මට්ටම සම්බන්ධිත අවිනිශ්චිත තත්ත්වය ඉතා ඉහළ වන අතර, ඒ අනුව එම ඇස්තමේන්තුවෙන් සංසිද්ධියට අදාළව ප්‍රමාණවත් විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබා දෙන්නේ ද යන්න පිළිබඳව ප්‍රශ්න සහගත විය හැකිය. එබඳු සමහර අවස්ථාවලදී වඩාත්ම ප්‍රයෝජනවත් වන තොරතුරු වන්නේ ඇස්තමේන්තුව පිළිබඳව විස්තර සහ එයට බලපා ඇති අවිනිශ්චිතතාවයන් පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීම්ද ඇතුළත් වන ඉහළ අවිනිශ්චිතතාවයෙන් යුතු ඇස්තමේන්තු විය හැකිය. එබඳු වෙනත් අවස්ථාවලදී සංසිද්ධිය පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් විශ්වාසනීය නියෝජනයක් කිරීම මගින්

තොරතුරු සැපයෙන්නේ නැතිනම්, වඩාත්ම ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරුවලට අදාළත්වයෙන් අඩු වුවත්, අවම අවිනිශ්චිත තත්ත්වයක් ඇති වෙනත් වර්ගයක ඇස්තමේන්තුවක් ඇතුළත් කළ හැකිවේ. සීමාකාරී තත්ත්වයන් තුළ ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබාදෙන ඇස්තමේන්තු නොතිබිය හැකිය. මෙවැනි සීමිත තත්ත්වයන්හිදී ඇස්තමේන්තු මත රඳා නොපවතින තොරතුරු සැපයීම අවශ්‍යයෙන්ම කළ යුතුය.

ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ ඉහළ නැංවීම

2.23 සැසඳිය හැකි බව, සහභාෂන හැකියාව, කාලානුරූපී බව සහ අවබෝධ කරගත හැකි බව යනු තොරතුරු වලින් නියෝජනය වීමට අදහස් කරන අදාළ සහ විශ්වාසනීය නියෝජනය යන කරුණු දෙකම ලබා දෙන තොරතුරුවල ප්‍රයෝජනවත් භාවය ඉහළ නංවන ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණයන්ය. යම් සංසිද්ධියක් සමානව අදාළ තොරතුරු ලබාදෙන බව සහ ඒවා සමානව විශ්වාසනීයව නියෝජනය වන බව යන කරුණු දෙකම සලකා බලන්නේ නම් මෙම ක්‍රම දෙකෙන්ම එම සංසිද්ධිය විස්තර කිරීමට භාවිතා කළයුත්තේ කුමන ක්‍රමය ද යන්න තීරණය කිරීමට ඉහළ නංවන ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ උපකාරී විය හැකිය.

සැසඳිය හැකි බව

2.24 පරිශීලකයින්ගේ තීරණවලට විකල්ප අතරින් තෝරා ගැනීමක් අවශ්‍ය කෙරේ. උදාහරණ වශයෙන්, ආයෝජනයට හෝ රඳවා ගැනීමක් හෝ එක් වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයක හෝ වෙනත් එකක ආයෝජනය කිරීම ගත හැකිය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වය පිළිබඳ තොරතුරු වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් වන්නේ, එමඟින් වෙනත් අස්තීන්ත්වයක ඒ හා සමාන තොරතුරු සමග සැසඳිය හැකි නම් සහ එම අස්තීන්ත්වයේම වෙනත් කාලයක් සඳහා හෝ වෙනත් දිනයක් සඳහා වන සමාන තොරතුරු සමග සැසඳිය හැකි නම්ය.

2.25 සැසඳිය හැකිබව යනු, පරිශීලකයින් හට අයිතම අතර පවතින සමානතාවයන් සහ වෙනස්කම් හඳුනා ගැනීමට සහ අවබෝධ කරගැනීමට හැකියාව ලබාදෙන ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණයකි. වෙනත් ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ මෙන් නොව, සැසඳිය හැකි බව තනි අයිතමයකට අදාළ නොවේ. සැසඳීම සඳහා අවම වශයෙන් අයිතම දෙකක් අවශ්‍ය වේ.

2.26 සංගතතාවය, සැසඳිය හැකි බව හා සම්බන්ධතාවයක් තිබුණද එය ඒ හා සමාන නොවේ. සැසඳිය හැකි බව යන්නෙන් අදහස් වන්නේ වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයෙහි එක් කාලපරිච්ඡේදයක සිට තවත් කාලපරිච්ඡේදයක් දක්වා හෝ එක් තනි කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා අස්තීන්ත්ව අතර සමාන අයිතම සඳහා සමාන ක්‍රම භාවිතා කිරීමයි. සැසඳිය හැකි බව යනු අපේක්ෂාවක් වන අතර, සංගතතාවය එම අපේක්ෂාව සපුරාලීමට උදව්වන්නක් වේ.

2.27 සැසඳියහැකිභාවය ඒකාකාරබව නොවේ. තොරතුරු සැසඳිය හැකිවීම සඳහා සමාන දේවල් එක සමාන ලෙසට සහ වෙනස් වූ දේවල් වෙනස් වූ විධියට දැකිය යුතුය. මූල්‍ය තොරතුරු සැසඳිය හැකි බව අසමාන දේවල් සමාන බවට පත් කිරීමෙන් සැසඳිය හැකි බව ඉහළ නොනංවන අතර, තවදුරට එය සමාන දේවල් වෙනස් දේවල් බවට පත් කිරීමෙන් සැසඳිය හැකි බව ඉහළ නොනංවේ.

2.28 මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ තෘප්ත කිරීම මඟින් සැහෙන ප්‍රමාණයකට සැසඳිය හැකිබව සමහරවිට අත්කර ගත හැකිය. වාර්තාකරණ අදාළ ආර්ථික සංසිද්ධියක විශ්වාසනීය නියෝජනය වෙනස් අස්තීන්ත්වයක සමාන අදාළ ආර්ථික සංසිද්ධියක් විශ්වාසනීය නියෝජනය සමග ස්වභාවයෙන්ම යම් ප්‍රමාණයක සැසඳිය හැකි බවක් සතුටිය යුතුය.

2.29 තනි ආර්ථික සංසිද්ධියක් විවිධ ක්‍රම මඟින් විශ්වාසනීය නියෝජනයක් කළ හැකි වුවත්, එම ආර්ථික සංසිද්ධිය සඳහා විකල්ප ගිණුම්ක්‍රම සඳහා ඉඩ්දීමෙන් සැසඳිය හැකි බව හීනවේ.

සත්‍යාපන හැකියාව

- 2.30 ආර්ථික සංසිද්ධියකින් නියෝජනය කිරීමට අදහස් කරන තොරතුරු විශ්වාසනීයව නියෝජනය වන බව පරිශීලකයින්ට සහතිකවීමට සත්‍යාපනය උපකාරී වේ. සත්‍යාපනයෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ විවිධ දැනුමැති සහ ස්වාධීන නිරීක්ෂකයින් එකඟතාවයකට එළඹීම අති ස්වාධීන කිරීමට අවශ්‍ය නොවුවද, පොදු සම්මුතියකට එළඹීමට හැකිවන්නේ නම් එම ප්‍රයෝජන නිරූපනය විශ්වාසනීයව නියෝජනය වන බවය. සත්‍යාපනය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු තනි ලක්ෂ්‍ය ඇස්තමේන්තුවීම අවශ්‍ය නොවේ. අදාළ සම්භාවිතාවයන් සහ සිදුවිය හැකි වටිනාකම් පරාසයන් සහ අදාළ සම්භාවිතාවයන් සත්‍යාපනය කළහැකිය.
- 2.31 සත්‍යාපනය සෘජු හෝ වක්‍ර විය හැකිය. සෘජු සත්‍යාපනය යන්නෙන් අදහස් වන්නේ, වටිනාකමක් හෝ වෙනත් නියෝජනයක් සෘජු නිරීක්ෂණ මඟින් සත්‍යාපනය කිරීමය. උදාහරණ වශයෙන්, මුදල් ගණන් කිරීම ගත හැකිය. වක්‍ර සත්‍යාපනය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ, ආකෘතියක සූත්‍රයකට හෝ වෙනත් ශිල්පයක යෙදවුම් පරීක්ෂා කිරීමට සහ එම ක්‍රමවේදය භාවිතා කොට නිමවුම් ප්‍රතිගණනය කිරීමය. උදාහරණයක් ලෙසට, ඉන්වෙන්ට්‍රියක ධාරණ අගය සත්‍යාපනය කිරීම යෙදවුම් පරීක්ෂා කිරීම (ප්‍රමාණය හා පිරිවැය) සහ අවසාන ඉන්වෙන්ට්‍රිය එම මුදල් ප්‍රවාහ උපකල්පන භාවිතා කිරීම මඟින් ප්‍රතිගණනය කිරීමයි (උදාහරණ: මූලික පිවිසි - මූලික පිටවූ ක්‍රමය).
- 2.32 සමහර පැහැදිලි කිරීම් සහ ඉදිරි දැක්මකින් යුතු මූල්‍ය තොරතුරු එම අනාගත කාලපරිච්ඡේදය තෙක් හෝ කිසි ලෙසකින්වත් සත්‍යාපනය කිරීමට නොහැකි විය හැකිය. පරිශීලකයින්හට එම තොරතුරු භාවිතා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ද යන්න තීරණය කිරීමට උපකාරී වීම සඳහා සාමාන්‍යයෙන් පාදක වූ උපකල්පන තොරතුරු එක් රැස් කිරීමේ ක්‍රම වේදය සහ තොරතුරුවලට සහාය වූ අනෙකුත් සාධකයන් සහ තත්ත්වයන් හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍යවේ.

කාලානුරූපී බව

- 2.33 කාලානුරූපී බව යනු තීරණ ගන්නන් හට ඔවුන්ගේ තීරණවලට බලපෑම් කළහැකි තොරතුරු නියමිත වේලාවට ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාවයි. සාමාන්‍යයෙන් තොරතුරු පරණ වන්නට එහි ප්‍රයෝජනවත් භාවය අඩුවේ. කෙසේ වෙතත්, සමහර තොරතුරු වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසානයට වඩා දිගු කාලයකට වුවද අඛණ්ඩව කාලානුරූප පවත්වාගෙන යායුතු වන්නේ උදාහරණ වශයෙන්, සමහර පරිශීලකයින්හට උපනති හඳුනාගැනීමට සහ තක්සේරු කිරීමට ඒවා අවශ්‍ය වන නිසාය.

අවබෝධ කරගත හැකි බව

- 2.34 තොරතුරු වර්ග කිරීමෙන්, විස්තර කිරීමෙන් සහ පැහැදිලිව සහ සංක්ෂිප්තව ඉදිරිපත් කිරීමෙන් ඒවා තේරුම් ගත හැකි වේ.
- 2.35 සමහර සංසිද්ධීන් ආවේනිකව සංකීර්ණ වන අතර පහසුවෙන් අවබෝධ කර ගැනීමට නොහැකි වේ. එම සංසිද්ධීන්වලට අදාළ තොරතුරු මූල්‍ය වාර්තා තුළින් ඉවත් කිරීම මඟින් එම මූල්‍ය වාර්තා තුළ ඇති තොරතුරු අවබෝධ කරගැනීම පහසු වේ. කෙසේ නමුත්, එම වාර්තා අසම්පූර්ණ සහ ඒ අනුව වැරදි අදහස් දැක්වීමක් ඇතිවිය හැකි වේ.
- 2.36 මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කරනු ලබන්නේ ව්‍යාපාර සහ ආර්ථික කටයුතු පිළිබඳ සාධාරණ දැනුමක් ඇති සහ තොරතුරු වඩාත් උනන්දුවෙන් සමාලෝචනය සහ විශ්ලේෂණය කරන පරිශීලකයින් උදෙසාය. සමහර අවස්ථාවලදී මනාව දැනුවත් සහ උද්යෝගිමත් පරිශීලකයින්ට වුවද සංකීර්ණ ආර්ථික සංසිද්ධීන් පිළිබඳ තොරතුරු අවබෝධ කරගැනීමේදී උපදේශකවරයෙකුගේ ආධාර ලබාගැනීමට අවශ්‍ය විය හැකිය.

වැඩිදියුණු කරන ලද ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ ව්‍යවහාර කරගැනීම

- 2.37 ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ වැඩිදියුණු කිරීම් සිදු කළ හැකි ප්‍රමාණය දක්වා උපරිම කළයුතුය. කෙසේ වුවත්, වැඩි දියුණු කරන ලද ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ එක්කෝ තනි වශයෙන් හෝ සමූහයක් වශයෙන්, එයින් අදහස් කරනු ලබන ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා එම තොරතුරු අදාළ නොවන්නේ නම් හෝ සාධාරණ නියෝජනය සිදු නොකරන්නේ නම් එම තොරතුරු ප්‍රයෝජනවත් ඒවා නොවේ.

2.38 වැඩිදියුණු කරන ලද ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ ව්‍යවහාර කරගැනීම නැවත නැවත කළයුතු ක්‍රියාවලියක් වන අතර, එය නියම කරන ලද අනුපිළිවෙළින් අනුගමනය කළයුතු නොවේ. සමහර විට වෙනත් ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණයක් උපරිම කර ගැනීම සඳහා වැඩිදියුණු කළ එක් ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණයන් හින කළයුතුවේ. උදාහරණ වශයෙන්, නව ප්‍රමිතියක් අනාගතානුයෝගීව ව්‍යවහාර කර ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සැසඳිය හැකි භාවයේ තාවකාලික අඩු කිරීම, අදාළත්වය දියුණු කර ගැනීම සඳහා හෝ දිගු කාලීනව සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් සිදුකිරීම සඳහා වැදගත් විය හැකිය. උචිත හෙලිදරව් කිරීම් සැසඳිය නොහැකි බව අර්ධ වශයෙන් හිලච්චි විය හැකිය.

ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය වාර්තාකරණය මත වන පිරිවැය සීමාකිරීම්

2.39 පිරිවැය යනු මූල්‍ය වාර්තාකරණය මඟින් ඉදිරිපත් කළ හැකි තොරතුරු මත පැතිර පවතින සීමා කිරීමයි. මූල්‍ය තොරතුරු වාර්තාකරණය පිරිවැය නියමකරණය සහ එම තොරතුරු වාර්තාකරණය මඟින් සිදුවන ප්‍රතිලාභ අනුව පිරිවැය සාධාරණීකරණය කිරීම වැදගත් වෙයි. මෙහිදී සලකා බැලිය යුතු විවිධ වර්ගවල පිරිවැය සහ ප්‍රතිලාභ තිබේ.

2.40 මූල්‍ය තොරතුරු ලබා දෙන්නන් බොහෝ වශයෙන් වැය කර ප්‍රයත්න දරනුයේ මූල්‍ය තොරතුරු රැස් කිරීම, සැකසීම, සත්‍යාපනය කිරීම සහ ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා වන නමුත් අවසාන වශයෙන් එම පිරිවැය පරිශීලකයින් විසින් දරනු ලබන්නේ අඩුවූ ප්‍රතිලාභ යන ස්වරූපයෙනි. ලබාදී ඇති තොරතුරු විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා සහ අර්ථ නිරූපණය කිරීමට මූල්‍ය තොරතුරු පරිශීලකයින් වියදමක් දරයි. අවශ්‍යකරන තොරතුරු ලබාදී නොමැති නම්, පරිශීලකයින් හට එම තොරතුරු වෙනත් තැනකින් ලබා ගැනීමට හෝ ඒවා ඇස්තමේන්තු කිරීමට අමතර පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවේ.

2.41 මූල්‍ය තොරතුරු වලින් නියෝජනය කිරීමට අදහස් කරන අදාළ සහ විශ්වාසනීය නියෝජනය වන මූල්‍ය තොරතුරු වාර්තාකරණයෙන් පරිශීලකයින් වඩාත් විශ්වාසය ඇතිව තීරණ ගැනීමට ඒවාද උපකාරීවෙයි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ වඩාත් කාර්යක්ෂම ප්‍රාථමික වෙළඳපළවල් ක්‍රියාත්මකවීම සහ සමස්තයක් වශයෙන් ආර්ථිකය සඳහා ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය අඩුවීමය. තනි ආයෝජකයෙකුට, ණය ලබා දෙන්නෙකුට හෝ වෙනත් ණයහිමියකුට වුවත් වඩාත් දැනුවත් බව පෙන්වන තීරණවලට එළඹීමෙන් වන වාසි අත්වේ. කෙසේ වෙතත්, සෑම පරිශීලකයින්ටම අදාළ වන සියළු තොරතුරු පොදු පරමාර්ථ සඳහා වන මූල්‍ය වාර්තා මඟින් ලබා දීමට නුපුළුවන.

2.42 පිරිවැය සීමාවන් ව්‍යවහාර කර ගැනීමේදී විශේෂිත වූ තොරතුරු වාර්තාකරණය මඟින් වන ප්‍රතිලාභ එම තොරතුරු ලබාදීම සඳහා වැය වූ පිරිවැය එම තොරතුරුවල ප්‍රයෝජනත්වය සමග සාධාරණය කළ හැකිද යන්න පාලක මණ්ඩලය තක්සේරු කරනු ලබයි. යෝජිත ප්‍රමිතියක් සකස් කිරීමේදී පිරිවැය සීමාකිරීම් ව්‍යවහාර කරන විට, එම ප්‍රමිතියෙන් අපේක්ෂිත ස්වභාවය සහ ප්‍රතිලාභ ප්‍රමාණය සහ පිරිවැය පිළිබඳ තොරතුරු පාලක මණ්ඩලය විසින් මූල්‍ය තොරතුරු සපයන්නන්ගෙන්, පරිශීලකයින්ගෙන්, විගණකවරුන්ගෙන්, විද්වතුන්ගෙන් සහ වෙනත් අයගෙන් ඉල්ලයි. බොහෝ අවස්ථාවලදී තක්සේරු කිරීමේ පදනමෙන්ම තොරතුරුවල ප්‍රමාණාත්මක භාවයෙහි හා ගුණාත්මක භාවයෙහි සංයෝජනයකි.

2.43 ආවේණික මනෝමූල භාවයන් හේතුකොටගෙන මූල්‍ය තොරතුරුවල විශේෂ අයිතම වාර්තාකරණය සඳහා වූ විවිධවූ තනි පුද්ගලයින්ගේ පිරිවැය සහ ප්‍රතිලාභ තක්සේරුකරණය වෙනස් වෙයි. එබැවින් පාලක මණ්ඩලය පිරිවැය හා ප්‍රතිලාභ හුදු තනි වාර්තාකරණ අස්තීත්ව සම්බන්ධයෙන් නොව පොදුවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණය සම්බන්ධයෙන් පිරිවැය සහ ප්‍රතිලාභ සලකා බැලීමට උත්සාහ ගනී. මෙමඟින් එම පිරිවැය සහ ප්‍රතිලාභ තක්සේරු සෑමවිටම සියලුම අස්තීත්වයන්හි සමාන වාර්තාකරණ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා සාධාරණීකරණය වන බව අදහස් නොකෙරේ. විවිධ වූ ප්‍රමාණයෙන් යුතු අස්තීත්වයන්, ප්‍රාග්ධනය රැස් කර ගැනීමේ විවිධ මාර්ගයන්, (පොදුවේ හෝ පෞද්ගලිකව) විවිධ පරිශීලකයින්ගේ අවශ්‍යතාවයන් හෝ වෙනත් කරුණු හේතුවෙන් වන වෙනස්කම් අදාළ විය හැකිය.

ඡේදය

3 වන පරිච්ඡේදය - මූල්‍ය ප්‍රකාශ සහ වාර්තාකරණ අස්තිත්වය

මූල්‍ය ප්‍රකාශ	3.1
මූල්‍ය ප්‍රකාශවල පරමාර්ථය සහ විෂය පථය	3.2
වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය	3.4
මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි ඇතුළත් පිළිගත් සාපේක්ෂ වැදගත්කම	3.8
අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳව වූ උපකල්පන	3.9
වාර්තාකරණ අස්තිත්වය	3.10
ඒකාබද්ධ සහ ඒකාබද්ධ නොවන මූල්‍ය ප්‍රකාශ	3.15

මූල්‍ය ප්‍රකාශ

3.1 පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ විශේෂ මූල්‍ය වාර්තාවන්හි ලබා දී ඇති තොරතුරු 1 සහ 2 පරිච්ඡේද යටතේද, පොදු පරමාර්ථ සඳහා වූ විශේෂ මූල්‍ය වාර්තාවල කොටසක් වූ පොදු පරමාර්ථ සඳහා විශේෂිත මූල්‍ය ප්‍රකාශවල දී ඇති තොරතුරු 3-8 පරිච්ඡේද යටතේ ද සාකච්ඡා කෙරේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශවල පරමාර්ථය සහ විෂය පථය

3.2 වාර්තා කරනු ලබන අස්තිත්වයට වන අනාගත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ සඳහා වන අපේක්ෂාවන් ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී සහ අස්තිත්වයේ ආර්ථික සම්පත්වල (1.3 ඡේදය බලන්න) කළමනාකාරිත්වය භාරකාරත්වය තක්සේරු කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින්ට ප්‍රයෝජනවත් වන වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් සහ වියදම්⁷ පිළිබඳ මූල්‍ය තොරතුරු ලබා දීම මූල්‍ය ප්‍රකාශවල පරමාර්ථය වේ.

3.3 ලබාදෙන තොරතුරු වන්නේ:

- (අ) මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශයෙහි වත්කම්, වගකීම් සහ ස්කන්ධය හඳුනාගැනීම;
- (ආ) මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශයෙහි(යන්හි),⁸ ආදායම් සහ වියදම් හඳුනාගැනීම; සහ
- (ඇ) අනෙකුත් ප්‍රකාශයන්හි සහ සටහන්වල පහත දැ පිළිබඳ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව:
 - (i) වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් හා වියදම් හඳුනාගන්නා අතර(5.1 ඡේදය බලන්න) එම තොරතුරුවලට ඒවායෙහි ස්වභාවය, හඳුනාගත් එම වත්කම් හා වගකීම් වලින් පැන නැගෙන අවදානම් ආදිය ඇතුළත්;
 - (ii) හඳුනාගොත් වත්කම් හා වගකීම්(5.6 ඡේදය බලන්න) පිළිබඳව ඒවායෙහි ස්වභාවය සහ ඒවායින් පැන නැගෙන අවදානම ආදී තොරතුරු ඇතුළත්;
 - (iii) මුදල් ප්‍රවාහ;
 - (iv) ස්කන්ධ ධාරකයින්ගේ හිමිකම් දායකත්වයන් සහ ඔවුන් වෙත කෙරෙන බෙදාහැරීම්; සහ
 - (v) ඉදිරිපත් කර ඇති හෝ හෙළිදරව් කළ වටිනාකම් ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී භාවිතා කළ ක්‍රමයන්, උපකල්පන සහ විනිශ්චයන් හා එම ක්‍රමයන්හි, උපකල්පනයන්හි සහ විනිශ්චයන්හි වෙනස්වීම්.

⁷ 4.1 වගුවෙහි වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් හා වියදම් නිර්වචනය කර ඇත. ඒවා මූල්‍ය ප්‍රකාශ වල මූලිකාංග වේ.

⁸ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශයෙහි(යන්හි) අඩංගු වන්නේ තනි ප්‍රකාශයක්ද හෝ ප්‍රකාශ දෙකක් ද යන්න පිළිබඳව විශේෂයෙන් සඳහන් කර නොමැත.

වාර්තාකරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය

3.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශ නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා පිළියෙල කරන අතර, (වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය) සහ පහත දැක්වෙන කරුණු පිළිබඳව තොරතුරු ලබාදේ:

(අ) වත්කම් සහ වගකීම් - හඳුනානොගත් වත්කම් සහ වගකීම් ඇතුළත්ව - සහ ඒ වාර්තාකරන කාලය අවසානයේ හෝ වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය තුළ පැවති ස්කන්ධය; සහ

(ආ) වාර්තා කරන ලද කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ ආදායම් සහ වියදම්.

3.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට වෙනස්වීම් හා උපනතින් තක්සේරු කිරීමට උපකාරී වීම සඳහා අවම වශයෙන් එක් පූර්වගාමී වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ තුළනාත්මක තොරතුරු මූල්‍ය වාර්තා මඟින් ලබාදේ.

3.6 අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි ගනුදෙනුවලට සහ අනාගතයෙහි සිදුවිය හැකි අනෙකුත් සිද්ධීන්වලට අදාළ තොරතුරු (ඉදිරි දැක්මෙන් යුතු තොරතුරු) මූල්‍ය වාර්තාවන්හි ඇතුළත් වන්නේ ඒවා:

(අ) හඳුනා නොගත් වත්කම් හෝ වගකීම් ඇතුළුව හෝ වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී හෝ වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය තුළ පැවති ස්කන්ධය හෝ වාර්තා කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ආදායම් සහ වියදම්වලට සම්බන්ධිත අස්තිත්වයේ වත්කම් හා වගකීම්වලට; සහ

(ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට ප්‍රයෝජනවත් වන්නේ නම්ය.

උදාහරණ වශයෙන්, වත්කමක් හෝ වගකීමක් මනින්නේ ඇස්තමේන්තුගත අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ මගින් නම්, එම ඇස්තමේන්තුගත මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳ තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට වාර්තා කරන මිනුම පිළිබඳව අවබෝධ කර ගැනීමට උපකාරී වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශ වෙනත් වර්ගයන්හි ඉදිරි දැක්මෙන් යුතු තොරතුරු සංයෝජනමය වශයෙන් ඉදිරිපත් නොකෙරේ. උදාහරණ වශයෙන්, වාර්තාකරන අස්තිත්වය සඳහා වන කළමනාකාරිත්වයෙහි අපේක්ෂාවන් සහ උපාය මාර්ග පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක වැදගත් දෑ ගත හැකිය.

3.7 මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි පරමාර්ථ ළඟාකර ගැනීම සඳහා වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පසුව සිදුවනු ගනුදෙනු සහ අනිකුත් සිද්ධීන් පිළිබඳ තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශයේ ලබාදීම අවශ්‍ය වන්නේ නම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්ට එම තොරතුරු ද ඇතුළත් කෙරේ. (3.2 ඡේදය බලන්න).

මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ඇතුළත් පිළිගතහැකි සාපේක්ෂ වැදගත්කමේ අදහස

3.8 මූල්‍ය ප්‍රකාශ, ගනුදෙනු සහ වෙනත් සිද්ධීන්හි තොරතුරු ලබා දෙන්නේ ඒවා සමස්ථයක් ලෙස වාර්තා කරන අස්තිත්වයේ සාපේක්ෂ වැදගත්කම පැත්තෙන් සැලකිල්ලට ගෙන මිස අස්තිත්වයේ දැනට සිටින හෝ අනාගත ආයෝජකයින්, ණය දෙන්නන් හෝ වෙනත් ණය හිමියන්ගෙන් ඇති කවර හෝ විශේෂිත කාණ්ඩයක් සලකා බලා නොවේ.

අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳව වූ උපකල්පනය

3.9 මූල්‍ය ප්‍රකාශ සාමාන්‍යයෙන් පිළියෙළ කරුණු ලබන්නේ වාර්තාකරණ අස්තිත්වය අඛණ්ඩ පැවැත්මකින් යුතු සහ එහි මෙහෙයුම් පූර්වාදායක අනාගතය දක්වා අඛණ්ඩව පවතී යන උපකල්පනය මතය. එහෙයින් අස්තිත්වයෙහි ඇවර කිරීමක් පිළිබඳව හෝ වෙළෙඳ කටයුතු නවතා දැමීම පිළිබඳව හෝ අවශ්‍යතාවයක් හෝ අභිප්‍රායක් නොමැති ලෙසට උපකල්පනය කෙරේ. එවැනි අභිප්‍රායක් හෝ අවශ්‍යතාවක් පැවතුණහොත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශ වෙනස් පදනමකින් යුතුව පිළියෙල කළ යුතුය. එසේනම්, භාවිතා කරන ලද පදනම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි විස්තර කළ යුතුය.

වාර්තාකරණ අස්තිත්වය

3.10 වාර්තාකරණ අස්තිත්වය යනු, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම සඳහා අවශ්‍යකරන හෝ තෝරා ගනු ලබන අස්තිත්වයකි. වාර්තාකරණ අස්තිත්වයක්, තනි අස්තිත්වයක් හෝ අස්තිත්වයක කොටසක් හෝ එක් අස්තිත්වයකට වඩා වැඩියෙන් සමන්විත අස්තිත්වයක් විය හැකිය. වාර්තාකරණ අස්තිත්වයක් අවශ්‍යයෙන්ම නෛතික අස්තිත්වයක් නොවේ.

- 3.11 සමහර වේලාවට එක් අස්තීන්ත්වයකට (පරිපාලකය) වෙනත් අස්තීන්ත්වයක් හරහා (පරිපාලිත) පාලනය කිරීමේ හැකියාව ඇත. වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වය පරිපාලක සහ එහි පරිපාලිත යන දෙකොටසින් මසමන්විත වන්නේ නම්, වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශ හඳුන්වන්නේ “ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශ” ලෙසය. (3.15 - 3.16 ඡේද බලන්න) වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වය පරිපාලිත අස්තීන්ත්වයක් පමණක් නම්, වාර්තා කරන අස්තීන්ත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශ හඳුන්වන්නේ “ඒකාබද්ධ නොකළ මූල්‍ය ප්‍රකාශ” ලෙසය. (3.17 - 3.18 ඡේද බලන්න).
- 3.12 වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වය, අස්තීන්ත්ව දෙකකින් හෝ වැඩි ගණනකින් සමන්විත වුව ද, ඒවා සියල්ල පරිපාලක - පරිපාලිත සම්බන්ධතාවයෙන් බැඳී නොමැති නම්, වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශ හඳුන්වන්නේ “සංයෝජිත මූල්‍ය ප්‍රකාශ” යනුවෙනි.
- 3.13 වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයෙහි උචිත සීමාවන් නිර්ණය කිරීම අසීරුවිය හැක්කේ වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වය:
- (අ) නෛතික අස්තීන්ත්වයක් නොවන විට; සහ
 - (ආ) පරිපාලක - පරිපාලිත සම්බන්ධතාවය මගින් බැඳී ඇති නෛතික අස්තීන්ත්වයකින් පමණක් සමන්විත නොවන විට.
- 3.14 එවැනි අවස්ථාවන්හි දී වාර්තාකරණ ලබන අස්තීන්ත්වයේ සීමාවන් නිර්ණය කිරීම මෙහෙය වන්නේ වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලනය කරනු ලබන ප්‍රාථමික පරිශීලකයින්ගේ, වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයෙහි සීමාවන් නිර්ණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන තොරතුරු අවශ්‍යතාවය මගිනි. විශ්වාසනීය නියෝජනය අවශ්‍ය වන්නේ ඒවා:
- (අ) වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයෙහි සීමාවන් පදනම් රහිත හෝ අසම්පූර්ණ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් කට්ටලයකින් සමන්විත නොවන බව;
 - (ආ) වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයෙහි සීමාව තුළ මධ්‍යස්ථ තොරතුරු ප්‍රතිඵලයන් වන ක්‍රියාකාරකම්වල ඇතුළත්ව; සහ
 - (ඇ) වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයෙහි සීමාවන් කෙසේ නිර්ණය කළේ ද යන්න සහ කුමකින් වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වය ස්ථාපිතවී ඇත් ද පිළිබඳ විස්තරයක් ලබාදීම.

ඒකාබද්ධ සහ ඒකාබද්ධ නොවන මූල්‍ය ප්‍රකාශ

- 3.15 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශ මගින් පරිපාලකයේ සහ එහි පරිපාලිතයන් යන දෙකොටසම තනි වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වයක් ලෙසට ගෙන වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් සහ වියදම් පිළිබඳ තොරතුරු ලබාදේ. එම තොරතුරු පරිපාලකයේ දැනට සිටින සහ අනාගත ආයෝජකයින්ට, ණය ලබා දෙන්නන්ට සහ අනෙකුත් ණය හිමියන්ට, පරිපාලකයට අපේක්ෂිත අනාගත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ලැබීම් පිළිබඳ අපේක්ෂාවන් ඔවුන් තක්සේරු කිරීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් වේ. ඒ මක්නිසාද යත්, පරිපාලකයේ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහයෙන් එහි පරිපාලිතයන් ගෙන් පරිපාලකයට ලැබෙන බෙදාහැරීම් ඇතුළත් වන අතර, එම බෙදාහැරීම් පදනම් වන්නේ පරිපාලිතයන්හි ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ලැබීම් මත වන බැවිනි.
- 3.16 ඕනෑම විශේෂිත පරිපාලිතයක වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් සහ වියදම් පිළිබඳව වෙනම තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශ සැලසුම් කරන්නේ නැත. පරිපාලිතයක ස්වකීය මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුළ එම තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට සැලසුම් කර තිබේ.
- 3.17 ඒකාබද්ධ නොවන මූල්‍ය ප්‍රකාශ සැලසුම් කර ඇත්තේ පරිපාලකයේ වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් සහ වියදම් පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීමට මිස එහි පරිපාලිතයන්ට අදාළ එම තොරතුරු සැපයීම සඳහා නොවේ. එම තොරතුරු පරිපාලකයේ දැනට සිටින සහ අනාගත ආයෝජකයින්ට, ණය ලබා දෙන්නන්ට සහ අනෙකුත් ණය හිමියන්ට ප්‍රයෝජනයක් විය හැකි වන්නේ:
- (අ) පරිපාලකයකට එරෙහි හිමිකම් පැවැත්ම, එම හිමිකම්පෑම දරන්නාට පරිපාලිතයකට එරෙහි හිමිකම් පෑමකට සංකේතමය වශයෙන් හිමිකමක් නොලැබේ; සහ

(ආ) සමහර අධිකරණ බල සීමාවන්හි පරිපාලකයට එරෙහි ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් දරන්නන් හට නෛතිකව බෙදාහැරිය හැකි ප්‍රමාණය රඳා පවතිනුයේ පරිපාලකයේ බෙදා හැරිය හැකි සංචිත මතය.

තනිව පරිපාලක අස්තිත්වයෙහි සමහර හෝ සියලුම වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් හා වියදම් පිළිබඳ තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ හැකි තවත් ක්‍රමයක් වන්නේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල සටහන් තුළිනි.

3.18 ඒකාබද්ධ නොවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ලබාදී ඇති තොරතුරු, පරිපාලකයේ දැනට සිටින සහ අනාගත ආයෝජකයින්ගේ, ණය ලබා දෙන්නන්ගේ සහ අනෙකුත් ණය හිමියන්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතාවයට අපේක්ෂිත පරිදි ප්‍රමාණයක් නොවේ. ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශ අවශ්‍ය වන විට ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ආදේශකයන් ලෙසට, ඒකාබද්ධ නොවන මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට එම කාර්යයන් ඉටුකළ නොහැක. එසේ වුවත්, ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට අමතරව ඒකාබද්ධ නොවන මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමට පරිපාලකයට අවශ්‍ය වියහැකි හෝ තෝරාගත හැකි ය.

ඡේදය

4 වන පරිච්ඡේදය: මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංග

හැඳින්වීම	4.1
වත්කමක නිර්වචනය	4.3
හිමිකම	4.6
ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිෂ්පාදනය සඳහා ඇති හැකියාව	4.14
පාලනය	4.19
වගකීමක නිර්වචනය	4.26
බැඳීම	4.28
ආර්ථික සම්පතක් පැවරීම	4.36
අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට වන වර්තමාන බැඳීම	4.42
වත්කම් සහ වගකීම්	4.48
ගිණුම් ඒකකය	4.48
පසුව ඉටුකිරීමේ ගිවිසුම්	4.56
ගිවිසුම් හිමිකම්වල සහ ගිවිසුම් බැඳීම්වල හරය	4.59
ස්කන්ධයක නිර්වචනය	4.63
ආදායම් සහ වියදම් නිර්වචනය	4.68

හැඳින්වීම

- 4.1 සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුවෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංග විස්තර කර ඇත්තේ:
- (අ) වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය තත්ත්වය හා සම්බන්ධවන වත්කම්, වගකීම් සහ ස්කන්ධය; සහ
 - (ආ) වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා සම්බන්ධවන ආදායම් සහ වියදම්.
- 4.2 මෙම මූලිකාංග 1 වන පරිච්ඡේදයෙහි සහ 4.1 වගුවෙහි නිර්වචනය කර ඇති පරිදි ආර්ථික සම්පත්, හිමිකම්පෑම් සහ ආර්ථික සම්පත්වල සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම් සමග ඇඳී ඇත.

4.1 වගුව- මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංග

පළමු වන පරිච්ඡේදයේ සාකච්ඡා කල අයිතමය	මූලිකාංගය	නිර්වචනය හෝ විස්තරය
ආර්ථික සම්පත	වත්කම	අතිර සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අස්තිත්ත්වයක් විසින් පාලනය කරනු ලබන ආර්ථික සම්පතකි.
		ආර්ථික සම්පතක් යනු ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමේ හැකියාව ඇති හිමිකමකි.
හිමිකම්පෑම්	වගකීම	අතිර සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට ආර්ථික සම්පතක් පැවරීම සඳහා වර්තමානයෙහි අස්තිත්ත්වයට ඇති බැඳීමකි.
	ස්කන්ධය	අස්තිත්ත්වයෙහි සියළුම වගකීම් අඩු කළ පසු එහි වත්කම්වල ඇති අවශේෂ හිමිකමයි.
මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබිඹු වන ආර්ථික සම්පත්වල සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස් වීම.	ආදායම	ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් දරන්නන්හට අදාළ දායකත්වයට සම්බන්ධිත දෑ හැරුණු විට වත්කම් වැඩි වීමෙහි හෝ වගකීම් අඩු වීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වන ස්කන්ධයේ වැඩිවීම.
	වියදම	ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් දරන්නන්හට අදාළ බෙදා හැරීම්වලට සම්බන්ධිත දෑ හැරුණු විට වත්කම් අඩුවීමෙහි හෝ වගකීම් වැඩිවීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වන ස්කන්ධයේ අඩුවීම.
ආර්ථික සම්පත් හා හිමිකම්පෑම්වල වෙනස් වෙනස්කම්	-	ස්කන්ධ හිමිකම් දරන්නන්ගෙන් වන දායකත්වය සහ ඔවුන් වෙත කෙරෙන බෙදා හැරීම්.
	-	ස්කන්ධයෙහි වැඩිවීමක හෝ අඩුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට නොවන වත්කම් හෝ වගකීම් හුවමාරු කිරීම්.

වත්කමක නිර්වචනය

- 4.3 වත්කමක් යනු අතිර සිද්ධීන්හි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අස්තිත්ත්වයක් විසින් පාලනය කරන වර්තමාන ආර්ථික සම්පතකි.
- 4.4 ආර්ථික සම්පතක් යනු ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඇති කිරීමට හැකියාවක් ඇති හිමිකමකි.
- 4.5 මෙම නිර්වචනය එහි පැති තුනකින් මෙම කොටසෙන් සාකච්ඡා කෙරේ:
 - (අ) හිමිකම(4.6 – 4.13 ඡේද බලන්න);
 - (ආ) ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඇති කිරීමේ හැකියාව (4.14 – 4.18 ඡේද බලන්න); සහ
 - (ඇ) පාලනය (4.19 – 4.25 ඡේද බලන්න).

හිමිකම

- 4.6 ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඇති කිරීමේ හැකියාවන් ඇති හිමිකම්වලට පහත දෑ ඇතුළුව බොහෝ ස්වරූප ගනී:

- (අ) වෙනත් පාර්ශ්වයක බැඳීමකට අනුරූප වන හිමිකම් (4.39 ඡේදය බලන්න) උදාහරණ සඳහා:
 - (i) මුදල් ලැබීමට ඇති අයිතිය.
 - (ii) භාණ්ඩ හෝ සේවා ලැබීමට ඇති අයිතිය.
 - (iii) වාසිදායක කොන්දේසි මත වෙනත් පාර්ශ්වයක් සමග ආර්ථික සම්පත් හුවමාරු කර ගැනීමට ඇති අයිතිය. මෙවැනි හිමිකම්වලට ඇතුළත් වන, උදාහරණ වශයෙන්, වර්තමානයෙහි වාසිදායක කොන්දේසි මත ආර්ථික සම්පත් මිලට ගැනීම සඳහා වන ඉදිරි ගිවිසුම් හෝ ආර්ථික සම්පතක් මිලදී ගැනීමට වන විකල්පයක් ගත හැකි ය.
 - (iv) පැහැදිලිව සඳහන් කළ අවිනිශ්චිත අනාගත සිදුවීමක් සිදුවන්නේ නම්, වෙනත් පාර්ශ්වයක් ආර්ථික සම්පත් හුවමාරුවකට ඇති බැඳීමකින් ප්‍රතිලාභයක් ගැනීමට ඇති හිමිකම (4.37 ඡේදය බලන්න).

- (ආ) වෙනත් පාර්ශ්වයකට ඇති බැඳීමකට අනුරූපී නොවන හිමිකම්, උදාහරණ වශයෙන්:
 - (i) භෞතික වස්තූන් මත වන හිමිකම්, දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ හෝ ඉන්වෙන්ට්‍රි වැනි දේවල්ය. මෙවැනි හිමිකම්වලට උදාහරණ වශයෙන්, භෞතික වස්තූන් පරිහරණය කිරීමට ඇති හිමිකම හෝ කල්බදු වස්තුවක අවශේෂ අගය මත ප්‍රතිලාභ ලැබීමේ හිමිකම ගත හැකි ය.
 - (ii) බුද්ධිමය දේපළ භාවිතා කිරීමට ඇති හිමිකම.

4.7 බොහෝ හිමිකම් ස්ථාපිත කෙරෙනුයේ ගිවිසුම්, නීති සම්පාදනයෙන් හෝ සමාන ආකාර මඟිනි. උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයකට භෞතික වස්තුවක් හෝ කල්බදු වත්කමක් අයිතිවීම මඟින්, ණය සාධන පත්‍රයක් හෝ ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක අයිතිය මඟින් හෝ ලියාපදිංචි ස්වාධිකාර බලපත්‍රයක අයිතිය මඟින් හිමිකම ලබා ගත හැකිය. කෙසේ වුවත්, අස්තිත්ත්වයකට වෙනත් මාර්ග වලින් ද හිමිකම් ලබා ගත හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්:

- (අ) පොදු වශයෙන් ආධිපත්‍රය නොපවතින නිර්මාණශීලීබව අත්පත්කර ගැනීමෙන් හෝ නිර්මාණය කර ගැනීමෙන්; (4.22 ඡේදය බලන්න); හෝ
- (ආ) වෙනත් පාර්ශ්වයකට එහි සිරිත් විරිත්, ප්‍රකාශිත ප්‍රතිපත්ති හෝ නිශ්චිත ප්‍රකාශනයන්ට පටහැනිව ක්‍රියා කිරීමට ප්‍රායෝගික හැකියාවක් නොමැති නිසා පැන නගින වෙනත් පාර්ශ්වයක බැඳීමක් හරහා ඇති විමෙන් (4.31 ඡේදය බලන්න).

4.8 සමහර භාණ්ඩ හා සේවා - උදාහරණ වශයෙන්, සේවකයින්ගේ සේවාවන් ලැබෙනවාත් සමගින් වහාම ඒවා පාරිභෝජනය කෙරෙයි. එවැනි භාණ්ඩ හා සේවාවන් මඟින් නිෂ්පාදනය කරන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීමට අස්තිත්ත්වයේ හිමිකම, අවශ්‍යතාවය එම භාණ්ඩ හෝ සේවා පාරිභෝජනය තෙක් පවතින්නේ මොහොතකට ය.

4.9 අස්තිත්ත්වයක සියළුම හිමිකම් එම අස්තිත්ත්වයෙහි වත්කම් නොවේ. අස්තිත්ත්වයෙහි වත්කම් බවට පත්වීමට නම්, හිමිකම්වලට වෙනත් සියළු පාර්ශ්වවලට (4.14-4.18 ඡේද බලන්න) ලබාගත හැකි ආර්ථික ප්‍රතිලාභවලට එහා අස්තිත්ත්වය සඳහා ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිෂ්පාදනය කිරීමේ හැකියාව සහ වත්කම් අස්තිත්ත්වය විසින් පාලනය කිරීම යන (4.19-4.25 ඡේද බලන්න) කරුණු දෙකම තිබිය යුතු ය.

උදාහරණ වශයෙන්, සැලකිය යුතු පිරිවැයකින් තොරව සියලුම පාර්ශ්වයන් හට හිමිකම් ලබාගත හැකිබව උදාහරණ ලෙස, පොදු භාණ්ඩ වෙතට ප්‍රවිශ්ටවීමේ හිමිකම, මහජනයාට ඉඩම් හරහා යාමට ඇති අයිතිය, හෝ පොදු ආධිපත්‍රය ඇති නිර්මාණශීලීබව වැනි අස්තිත්ත්ව රඳවාගෙන නොමැති වත්කම් වැනි දේ වෙයි.

4.10 අස්තිත්ත්වයකට තමාගෙන්ම ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීමට හිමිකමක් තිබිය නොහැක. එහෙයින්:

- (අ) අස්තිත්ත්වය විසින් නිකුත් කරනු ලබන ණය සාධන පත්‍ර හෝ ස්කන්ධ සාධන පත්‍ර ප්‍රති මිලදී ගෙන ඒවා රඳවාගෙන තිබීම - උදාහරණ වශයෙන්, භාණ්ඩාගාර කොටස් - ඒවා එම අස්තිත්ත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් නොවේ; සහ

(ආ) වාර්තාකරණ අස්තීන්ත්වය එක් නෛතික අස්තීන්ත්වයකට වඩා වැඩි අස්තීන්ත්වයන් ගෙන් සමන්විත වන්නේ නම්, එම නෛතික අස්තීන්ත්වවලින් එකක් නිකුත් කරනු ලබන ණය සාධන පත්‍ර හෝ ස්කන්ධ සාධනපත්‍ර, එම නෛතික අස්තීන්ත්වවල ඇති වෙනත් අස්තීන්ත්වයක් විසින් රඳවාගෙන ඇති විට, ඒවා වාර්තා කරන අස්තීන්ත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත් නොවේ.

4.11 මූලධර්මයක් ලෙසට, සෑම තනි අස්තීන්ත්වයක හිමිකම් යනු, වෙන්වූ වත්කමක් වේ. කෙසේ වුවත්, ගිණුම්කරණ පරමාර්ථ සඳහා සම්බන්ධිත හිමිකම් යන්න බොහෝවිට සලකනු ලබන්නේ තනි ගිණුම් ඒකකයක් ලෙසින් එනම්, තනි වත්කමක් ලෙසටය.(4.48- 4.55 ඡේද බලන්න)උදාහරණ වශයෙන්, භෞතිකව ඇති වත්කමක නෛතික හිමිකාරත්වය පහත දැ ඇතුළුව හිමිකම් කීපයක් ඇති කරයි:

- (අ) වත්කම පරිහරණය කිරීමට ඇති හිමිකම;
- (ආ) වත්කම හා සම්බන්ධ වන හිමිකම් විකිණීමට ඇති හිමිකම;
- (ඇ) වත්කම හා සම්බන්ධ වන හිමිකම් ඔඩපණ ගත කිරීමට ඇති හිමිකම; සහ
- (ඈ) ඉහත(අ) - (ඇ)දක්වා ලැයිස්තු ගත කර නොමැති අනෙකුත් හිමිකම්.

4.12 බොහෝ අවස්ථාවල දී භෞතික වස්තුවක නෛතික හිමිකාරත්වයෙන් පැන නැගින හිමිකම් කට්ටලය තනි වත්කමක් ලෙස ගණන් ගැනේ. සංකල්පමය වශයෙන් ආර්ථික සම්පත යනු, භෞතික වස්තුව නොව හිමිකම් සමූහයකි. කෙසේ වෙතත්, අයිතිවාසිකම් කට්ටලය භෞතික වස්තුව ලෙස විස්තර කිරීම තුළින් බොහෝ විට එම අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්වාසනීය නියෝජනය වඩාත් සංක්ෂිප්ත හා තේරුම් ගත නොහැකි ආකාරයෙන් සැපයෙනු ඇත.

4.13 සමහර අවස්ථාවල දී, අයිතිය පවති ද යන්න අවිනිශ්චිත වේ. උදාහරණ වශයෙන්, වෙනත් පාර්ශවයකින් ආර්ථික සම්පතක් ලබා ගැනීමට අස්තීන්ත්වයට අයිතියක් තිබේ ද යන්න පිළිබඳව තර්ක කිරීමක් අස්තීන්ත්වය හා අදාළ වෙනත් පාර්ශවය අතර ඇති විය හැකිය. පවතින එම අවිනිශ්චිතතාවය විසඳෙන තුරු - උදාහරණ වශයෙන්, අධිකරණ තීන්දුවක් මගින් - අස්තීන්ත්වයට හිමිකමක් තිබේ ද යන්න සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වත්කමක් පවතින්නේ ද යන්න අවිනිශ්චිතවේ. (5.14 ඡේදයෙහි පැවැත්ම අවිනිශ්චිත වත්කම් හඳුනාගැනීම පිළිබඳව සාකච්ඡා කෙරේ)

ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිපදවීමේ හැකියාව

4.14 ආර්ථික සම්පතක් යනු ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිපදවීමේ හැකියාවක් ඇති හිමිකමකි. එම හැකියාව පැවතීම සඳහා එම හිමිකම ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිෂ්පාදනයට ඇති හිමිකම නිශ්චිතව පැවැතිය යුතු හෝ වියහැකි වීමට අවශ්‍යතාවයක් නොමැත. හිමිකම දැනටමත් පැවතීම එකම අවශ්‍යතාවය වන අතර, අවම වශයෙන් එක් අවස්ථාවක දී වත් අස්තීන්ත්වය අනිකුත් සියලුම පාර්ශවයන්ට ලබාගත හැකි වීමට වඩා වැඩි ආර්ථික ප්‍රතිලාභ එය නිෂ්පාදනය කළයුතුවේ.

4.15 හිමිකමකට ආර්ථික සම්පතක අර්ථ දැක්වීම සපුරාලිය හැකි අතර, එම නිසා එහි ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබාදීමේ සම්භාවිතාව අඩු වුවද, වත්කමක් විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, එම අඩු සම්භාවිතාවය ඇති විට වත්කම සඳහා ඉදිරිපත් කළයුතු තොරතුරු මොනවාද, එම තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ යුත්තේ කෙසේ ද ආදිය තීරණ ගැනීමේදී බලපානු ලබන අතර, තීරණවලදී වත්කම හඳුනාගන්නේ ද (5.15 - 5.17 ඡේද බලන්න) යන්න සහ එය මනින ආකාරය පිළිබඳව තීරණද ඇතුළත් විය යුතුය.

4.16 ආර්ථික සම්පතකට හිමිකම්පෑම් මගින් හෝ එය එසේ සිදුකිරීමට මංසැලසීම මගින් අස්තීන්ත්වයක් සඳහා ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිෂ්පාදනය කළහැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, පහත දැක්වෙන දෑ වලින් එකක් හෝ කිහිපයක් ගත හැකි ය:

- (අ) ගිවිසුම් ගත වීම් තුළින් මුදල් ප්‍රවාහ හෝ වෙනත් ආර්ථික සම්පත් ලැබීම;
- (ආ) වාසිදායක කොන්දේසි මත වෙනත් පාර්ශවයක් සමග ආර්ථික සම්පත් හුවමාරු කරගැනීම;
- (ඇ) මුදල් ප්‍රවාහ ගලාපීම් ඇති කිරීම හෝ මුදල් ප්‍රවාහ ගලායෑම් වැළක්වීම, උදාහරණ වශයෙන්:

- (i) එක්කෝ තනි තනිව හෝ වෙනත් ආර්ථික සම්පත් සමග සංයෝජනය වීමෙන් භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කිරීම හෝ සේවාවන් සැපයීමට ආර්ථික සම්පත භාවිතා කිරීම;
 - (ii) වෙනත් ආර්ථික සම්පත්වල වටිනාකම ඉහළ නැංවීම සඳහා ආර්ථික සම්පත භාවිතා කිරීම; හෝ
 - (iii) ආර්ථික සම්පත වෙනත් පාර්ශවයකට කල්බදු දීම;
- (ඇ) ආර්ථික සම්පත විකිණීමෙන් මුදල් හෝ වෙනත් ආර්ථික සම්පත් ලබාගැනීම; හෝ
- (ඉ) ආර්ථික සම්පත පැවරීම තුළින් වගකීම් වලින් ගෙවා නිදහස් වීම.

4.17 ආර්ථික සම්පතක එහි වටිනාකම උත්පාදනය කර ගන්නේ අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිෂ්පාදනය කිරීමට එහි ප්‍රවර්තන හැකියාවලින් වුව ද, ආර්ථික සම්පත වන්නේ එම හිමිකමට නිෂ්පාදනය කළහැකි අනාගත ප්‍රතිලාභ නොව එම හැකියාවේ අඩංගු ප්‍රවර්තන හිමිකමයි. උදාහරණ වශයෙන්, මිලදීගත් විකල්පයක් එහි වටිනාකම උත්පාදනය කරගන්නේ අනාගත දිනයක දී වීමෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිපදවීමේ හැකියාව මගිනි. කෙසේ වුවත්, ආර්ථික සම්පත යනු, එහි ප්‍රවර්තන හිමිකමක් වන අතර, විකල්පය ක්‍රියාත්මක කිරීම අනාගත දිනයක දී සිදුවන්නකි. ආර්ථික සම්පත යනු, විකල්පය ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් දරන්නාට අනාගතයේ දී ලැබෙන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නොවේ.

4.18 වියදම් දැරීම සහ වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම අතර සමීප සම්බන්ධතාවයක් තිබුණ ද, මෙම දෙවර්ගය අවශ්‍යයෙන්ම සමපාත විය යුතු නැත. එබැවින් අස්තිත්ත්වයක් වියදම් දැරීමේ දී අස්තිත්ත්වයට අනාගතයේ දී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අත්වීම පිළිබඳව සොයා බලා ඇති බවට සාක්ෂි තැබිය හැකි විය යුතු වුවත්, අස්තිත්ත්වය වත්කමක් ලබාගත් බවට වන නිශ්චිත සාක්ෂි සපයන්නේ නැත. ඒ හා සමානව සම්බන්ධිත වියදම් නොමැතිකම නිසා අස්තිත්ත්වය වත්කමක් නිර්වචනය සපුරාලීම වළක්වන්නේ ද නැත. වත්කම්වලට ඇතුළත් විය හැකි, උදාහරණ වශයෙන්, රජයක් විසින් අස්තිත්ත්වයට නොමිලේ ප්‍රදානය කර ඇති හිමිකම් හෝ වෙනත් පාර්ශවයක් විසින් අස්තිත්ත්වයට පරිත්‍යාග කර ඇති දේ ගත හැකි ය.

පාලනය

4.19 පාලනය මගින් ආර්ථික සම්පතක් අස්තිත්ත්වයට සම්බන්ධ කෙරේ. පාලනය පවතින්නේ ද යන්න තක්සේරු කිරීම තුළින් අස්තිත්ත්වය විසින් වග උත්තර කිවයුතු ආර්ථික සම්පත් හඳුනාගැනීමට උපකාරී වේ. උදාහරණ වශයෙන්, සමස්ත දේපලක අයිතියෙන් පැනනගින හිමිකම් පාලනය නොකර, අස්තිත්ත්වයට දේපලක සමානුපාතික කොටසක් පාලනය කළ හැකිය. මෙවැනි අවස්ථාවන්හිදී අස්තිත්ත්වයෙහි වත්කම යනු එයින් පාලනය කරනු ලබන කොටස වන අතර, එයින් පාලනය නොවන සමස්ථදේපළ හිමිකම පැන නැගෙන හිමිකම් නොවේ.

4.20 අස්තිත්ත්වයකට ආර්ථික සම්පතක් පාලනය කරනු ලබන්නේ ආර්ථික සම්පත් භාවිතා කිරීමට සහ එයින් ගලා ආ හැකි ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට මෙහෙයවීමට එයට වර්තමාන හැකියාවක් තිබේ නම් පමණි. පාලනයට ඇතුළත් වන්නේ අනෙකුත් පාර්ශවයන් විසින් ආර්ථික සම්පත් භාවිතා කිරීම මෙහෙයවීමට ඇති හැකියාව වැළැක්වීම සහ එයින් ගලා ආ හැකි ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම වළක්වාලීමයි. එයින් අනුසරනය කෙරෙන්නේ, එක් පාර්ශවයක් ආර්ථික සම්පතක් පාලනය කරන්නේ නම්, වෙනත් කිසිදු පාර්ශවයක් විසින් එම සම්පත පාලනය නොකරන බවයි.

4.21 අස්තිත්වයකට ආර්ථික සම්පතක් භාවිතා කිරීම මෙහෙයවීම සඳහා වර්තමාන හැකියාවක් ඇත්තේ එහි ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ආර්ථික සම්පත ඵලදායී ලෙස යෙදවීමට හෝ හිමිකම හෝ වෙනත් පාර්ශවයකට එම පාර්ශවයේ ක්‍රියාකාරකම්වලට ආර්ථික සම්පත සඵලදායක ලෙස යෙදවීමට ඉඩදීමට හිමිකම ඇති විට පමණි.

4.22 ආර්ථික සම්පතක් පාලනය කිරීම සාමාන්‍යයෙන් පැනනගින්නේ නීතිමය හිමිකම් බලාත්මක කිරීමේ හැකියාවන් තුළිනි. කෙසේවෙතත්, ආර්ථික සම්පත් භාවිතා කිරීම මෙහෙයවීමට සහ එමගින් ගලා ආ හැකි ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීමට ප්‍රවර්තන හැකියාවක් අස්තිත්ත්වය හෝ වෙනත් ඕනෑම පාර්ශවයකට නොමැති බව සහතික වීමට අස්තිත්ත්වයට වෙනත් උපක්‍රම ඇත්නම් පාලනය එමගින් ද පැන නැගිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, නිර්මාණශීලී භාවයකට ප්‍රවේශ වීමට සහ එම නිර්මාණශීලී බව රහස්‍ය ලෙස තබා ගැනීමට ප්‍රවර්තන හැකියාව අස්තිත්ත්වයකට ඇත්නම්, එම නිර්මාණශීලී බව ලියාපදිංචි කළ ස්වාධිකාරයක් මගින්

ආරක්ෂා නොවූවද, පොදු පාලනයන් යටතේ නොමැති නිර්මාණශීලී බවක් භාවිතා කිරීම පාලනය කිරීමේ අයිතිය අස්තිත්වයට තිබිය හැක.

- 4.23 අස්තිත්වයක් විසින් ආර්ථික සම්පතක් පාලනය කිරීමට නම් එම සම්පතෙන් ලැබෙන අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වෙනත් පාර්ශවයන් වෙතට එක්කෝ සෘජුව හෝ වක්‍රව අස්තිත්වය වෙත ගලා ආ යුතුය. පාලනය පිළිබඳ මෙම අංගය තුළින් සියළු තත්වයන් තුළදීම එම සම්පත මඟින් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබාදෙන බවට අස්තිත්වය විසින් සහතිකවන බවක් හැඟවෙන්නේ නැත. ඒ වෙනුවට එයින් අදහස් කෙරෙනුයේ එම සම්පත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිෂ්පාදනය කරන්නේ නම්, ඒවා එක්කෝ සෘජුව හෝ වක්‍රව ලබා ගන්නා පාර්ශවය වන්නේ අස්තිත්වයයි.
- 4.24 ආර්ථික සම්පතක් මඟින් නිපදවන ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල වටිනාකමේ සැලකිය යුතු විචලතාවයන් සිදුවීමට නිරාවරණය වීමෙන් හැඟවිය හැක්කේ, අස්තිත්වය එම සම්පත පාලනය කරන බවයි. කෙසේ වෙතත්, පාලනය පවතින්නේ ද යන්න පිළිබඳව කෙරෙන සමස්ත තක්සේරුවේදී සලකා බැලිය යුතු එක සාධකයක් පමණි.
- 4.25 සමහර වේලාවට එක පාර්ශවයක් (ප්‍රධානියකු) තවත් පාර්ශවයක් (නියෝජිතයකු) වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීමට හා ප්‍රධානියාගේ යහපත සඳහා කටයුතු කිරීමට නිරත කරයි. උදාහරණ වශයෙන්, ප්‍රධානියකු විසින් පාලනය කරනු ලබන භාණ්ඩ විකිණීම සැලසුම් කිරීම සඳහා ප්‍රධානියා විසින් නියෝජිතයකු නිරත කළ හැකිය. ප්‍රධානියකු විසින් පාලනය කරනු ලබන ආර්ථික සම්පතක් නියෝජිතයා හෝ භාරකාරීත්වය යටතේ තිබෙන විට, එම ආර්ථික සම්පත නියෝජිතයාගේ වත්කමක් නොවේ. තව ද, ප්‍රධානියා විසින් පාලනය කරනු ලබන ආර්ථික සම්පතක් තෙවන පාර්ශවයකට පැවරීමට නියෝජිතයාට බැඳීමක් තිබෙනම්, එම වගකීම නියෝජිතයාගේ වගකීමක් නොවන්නේ මාරු කළ හැකි එම ආර්ථික සම්පත ප්‍රධානියාගේ ආර්ථික සම්පතක් මිස නියෝජිතයාගේ ආර්ථික සම්පතක් නොවන බැවිනි.

වගකීමක නිර්වචනය

- 4.26 වගකීමක් යනු, අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අස්තිත්වයට ආර්ථික සම්පත් පැවරීමට ඇති වර්තමාන බැඳීමයි.
- 4.27 වගකීමක් පැවතීමට නම්, නිර්ණායකයන් තුනම සම්පූර්ණ විය යුතුය:
 - (අ) අස්තිත්වයට වගකීමක් ඇති බව;(4.28 – 4.35 ඡේද බලන්න);
 - (ආ) ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමේ වගකීමක් තිබීම(4.36 – 4.41 ඡේද බලන්න); සහ
 - (ඇ) බැඳීම යනු, අතීත සිද්ධීන්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට පවතින වර්තමාන වගකීමකි. (4.42- 4.47 ඡේද බලන්න).

බැඳීම

- 4.28 වගකීමක් සඳහා වන ප්‍රථම නිර්ණායකය වන්නේ අස්තිත්වයට බැඳීමක් ඇති බවයි.
- 4.29 බැඳීමක් යනු යම් අස්තිත්වයකට වළක්වා ගැනීමට ප්‍රායෝගික හැකියාවක් නොමැති යුතුකමක් හෝ වගකීමක් වේ. බැඳීම යනු, සෑම විටම වෙනත් පාර්ශවයකට (හෝ පාර්ශවයන්ට) යමක් කිරීමට බැඳී සිටීමයි. අනික් පාර්ශවය (හෝ පාර්ශවයන්) පුද්ගලයකු හෝ වෙනත් අස්තිත්වයක්, පුද්ගල කණ්ඩායමක් හෝ වෙනත් අස්තිත්ව හෝ මුළු මහත් සමාජයම විය හැකිය. යමක් කිරීමට බැඳී සිටින පාර්ශවයේ (හෝ පාර්ශවයන්ගේ) අනන්‍යතාවය දැන ගැනීම අවශ්‍ය නොවේ.
- 4.30 එක් පාර්ශවයකට ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමට බැඳීමක් ඇති විට, එයින් කියැවෙන්නේ එම ආර්ථික සම්පත ලැබීමට වෙනත් පාර්ශවයකට (හෝ පාර්ශවයන්ට) හිමිකමක් ඇති බවයි. කෙසේවෙතත්, එක් පාර්ශවයක් විසින් වගකීමක් හඳුනාගෙන එය නිශ්චිත වටිනාකමකින් මැනීම සඳහා වන අවශ්‍යතාවයෙන් අනෙක් පාර්ශවය (හෝ පාර්ශවයන්) විසින් වත්කමක් හඳුනාගත යුතු හෝ එම වටිනාකමින්ම මැනිය යුතු යයි හැඟවෙන්නේ නැත. උදාහරණ ලෙස, එම වෙනස් නිර්ණායක අවශ්‍යතාවන් වී ඇත්තේ එමඟින් නියෝජනය

විමට අදහස් කරන දෙය විශ්වාසනීයව නියෝජනය කරන වඩාත් අදාළ තොරතුරු තෝරාගැනීමට අදහස් කරන තීරණවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් නම්, එක පාර්ශවයක වගකීමක් අනෙක් පාර්ශවයේ (පාර්ශවවල) අනුරූපී වත්කම් සඳහා වෙනස් හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක හෝ මිණුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රශ්නවල අඩංගු විය හැකිය.

- 4.31 බොහෝ බැඳීම් ස්ථාපිත වී ඇත්තේ ගිවිසුම්, නීති සම්පාදනය හෝ සමාන ක්‍රම මගින් වන අතර, එමගින් බැඳී සිටින පාර්ශවය (හෝ පාර්ශවයන්ට) විසින් නිත්‍යානුකූලව බලාත්මක කරනු ලැබේ. කෙසේ වෙතත්, අස්තිත්වයක ඇති වාරිතානුකූල පරිචයන්, ප්‍රකාශිත ප්‍රතිපත්ති හෝ නිශ්චිත ප්‍රකාශවලින් ද එකී පරිචයන්, ප්‍රතිපත්ති හෝ ප්‍රකාශ මත පිහිටා අසංගත ආකාරයට ක්‍රියා කිරීමට අස්තිත්වයට ප්‍රායෝගික හැකියාවක් නොමැති විටද බැඳීම් ඇතිවිය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවන්හිදී පැනනගින බැඳීම සමහරවිට "නිර්මාණාත්මක බැඳීමක්" ලෙස හැඳින්වේ.
- 4.32 සමහර අවස්ථාවන්හිදී, ආර්ථික සම්පතක් පැවරීම සඳහා අස්තිත්වයට ඇති යුතුකම හා වගකීම එම අස්තිත්වය විසින්ම ගනු ලබන විශේෂිතවූ අනාගත ක්‍රියාමාර්ගයක් මත ඇතිවන කොන්දේසි සහිත තත්වයක් වනු ඇත. එවැනි ක්‍රියාවන්ට නිශ්චිත ව්‍යාපාරයක් මෙහෙය වීමට හෝ නිශ්චිත අනාගත දිනයකදී, නිශ්චිත වෙළෙඳපලක මෙහෙයුම් සිදු කිරීමට හෝ ගිවිසුමෙහි ඇති විශේෂිත විකල්පයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇතුළත් විය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවන්හිදී යම් ක්‍රියාමාර්ගයක් ගැනීමෙන් වැලකී සිටීමට අස්තිත්වයට ප්‍රායෝගික හැකියාවක් නොමැති නම්, එහිදී අස්තිත්වයට බැඳීමක් ඇති වේ.
- 4.33 අස්තිත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශ අඛණ්ඩ පදනම මත පිළියෙල කිරීම උචිතවන නිගමනය මගින්, අස්තිත්වය ඇවර කිරීම මගින් හෝ වෙළෙඳ කටයුතු නතර කිරීමෙන් පමණක් වලක්වා ගතහැකි එම පැවරුම වැළැක්වීමට අස්තිත්වයට ප්‍රායෝගික හැකියාවක් නොමැතිය යන නිගමනය එසේම තහවුරු වේ.
- 4.34 ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමෙන් වැළකීමට අස්තිත්වයකට ප්‍රායෝගික හැකියාවක් තිබේද යන්න තක්සේරු කිරීමට භාවිතා කරන සාධක රඳා පවතින්නේ, එම අස්තිත්වයෙහි යුතුකම් හා වගකීම් ස්වභාවය මතය. උදාහරණ වශයෙන්, සමහර අවස්ථාවලදී වලක්වා ගැනීම සඳහා අස්තිත්වයක් විසින් ගනු ලබන ඕනෑම ක්‍රියාමාර්ගයක් තුළින් ලැබෙන ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක, එම පැවරුමක් සිදුවන ප්‍රතිවිපාකවලට වඩා සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයෙන් අහිතකර ලෙස බලපාන්නේ නම්, එහිදී අස්තිත්වයට පැවරීම නැවැත්වීමට ප්‍රායෝගික හැකියාවක් තිබිය නොහැක. කෙසේ වෙතත්, පැවරුමක් සිදු කිරීමේ අභිප්‍රාය නොමැතිව හෝ පැවරුම කිරීමට ඉහළ හැකියාවක් නොමැති බව තුළින් අස්තිත්වයට පැවරුම වලක්වා ගැනීම සඳහා ප්‍රායෝගික හැකියාවක් නොමැති බවට නිගමනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් හේතුවක් වේ.
- 4.35 සමහර අවස්ථාවලදී, බැඳීමක් තිබේ ද යන්න අවිනිශ්චිත වේ. උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්වයක් විසින් සිදුකරන ලද වැරදි ක්‍රියාවක් සඳහා වෙනත් පාර්ශවයක් විසින් වන්දි ඉල්ලා සිටියේනම්, එම ක්‍රියාව සිදු වී ඇත්ද, අස්තිත්වය ඒ වරද කළේද හෝ නීතිය අදාළ වන්නේ කෙසේද, යන්න අවිනිශ්චිත විය හැකිය. එම අවිනිශ්චිතතාවය පැවතීම විසඳෙන තුරු - උදාහරණ වශයෙන්, අධිකරණ තීන්දුවක් මගින් - වන්දි ඉල්ලා සිටින පාර්ශවයට අස්තිත්වයේ බැඳීමක් තිබේද යන්න සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙසින් වගකීමක් තිබේද යන වගයි. (5.14 ඡේදය මගින් පැවැත්ම අවිනිශ්චිත වගකීම් හඳුනාගැනීම යටතේ සාකච්ඡා කෙරේ)

ආර්ථික සම්පතක් පැවරීම

- 4.36 වගකීමක් සඳහා වන දෙවැනි නිර්ණායකය වන්නේ, ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමට වන බැඳීමකි.
- 4.37 මෙම නිර්ණායකයන් සපුරාලීමට ආර්ථික සම්පතක් වෙනත් පාර්ශවයකට (හෝ පාර්ශවයන්ට) පැවරීම සඳහා අස්තිත්වයට අවශ්‍ය වීමට බැඳියාවට හැකියාව තිබිය යුතුය. එම හැකියාව පැවතීම සඳහා එය නිශ්චිතවීම අවශ්‍ය නොවීම හෝ බොහෝ විට ආර්ථික සම්පත පැවරීමට අස්තිත්වයට අවශ්‍යතාවයක් ඇති වීම - එම පැවරීම අවශ්‍ය වන්නේ, උදාහරණ වශයෙන්, නිශ්චය කරන ලද අවිනිශ්චිත අනාගත සිදුවීමක් සිදු වුවහොත් පමණි. එහි අවශ්‍යතාවය වන්නේ, බැඳීම දැනටමත් පැවතීම පමණක් වන අතර, අවම වශයෙන් එක් තත්වයක් තුළ වුවද, අස්තිත්වයකට ආර්ථික සම්පතක් පැවරීම අවශ්‍ය වනු ඇත.
- 4.38 ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමේ සම්භාවිතාවය අඩු වුවද, බැඳීමකම වගකීමක් සඳහා වන නිර්වචනය සපුරාලිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, වගකීම හඳුනාගන්නේ ද (5.15 - 5.17 ඡේද බලන්න) වගකීම පිළිබඳව කුමන තොරතුරු ලබාදිය යුතුද සහ එම තොරතුරු ලබා දෙන්නේ කෙසේද යන තීරණවලට පහළ සම්භාවිතාවය බලපෑ හැකිය.

4.39 ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමේ බැඳීම්වලට ඇතුළත් කරුණුවලට උදාහරණ වශයෙන්:

- (අ) මුදල් ගෙවීමට බැඳී සිටීම.
- (ආ) භාණ්ඩ භාරදීමට හෝ සේවා ලබා දීමට බැඳී සිටීම.
- (ඇ) අහිතකර කොන්දේසි මත වෙනත් පාර්ශවයක් සමග ආර්ථික සම්පත් හුවමාරු කර ගැනීමට වන බැඳීම. එවැනි බැඳීම්වලට ඇතුළත් වන්නේ නිදසුනක් ලෙස, දැනට අහිතකර කොන්දේසි මත ආර්ථික සම්පතක් විකිණීමේ ඉදිරි ගිවිසුමක් හෝ විකල්ප වශයෙන්, වෙනත් පාර්ශවයකට අස්තිත්ත්වයෙන් ආර්ථික සම්පතක් මිලදී ගැනීමට ඇති හිමිකමක් තිබීම ගත හැකිය.
- (ඈ) නිශ්චිතව සඳහන් කර ඇති අවිනිශ්චිත අනාගත සිදු වීමක් සිදුවුවහොත්, ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමට වන බැඳීමක්.
- (ඉ) යම් මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් මගින් ආර්ථික සම්පතක් හුවමාරුකර ගැනීමට අස්තිත්ත්වයක් බැඳී සිටීම, එවැනි මූල්‍ය සාධන පත්‍රයක් නිකුත් කිරීමට බැඳී සිටීම.

4.40 ආර්ථික සම්පතක් ලැබීමට හිමිකමක් ඇති පාර්ශවයකට, එම සම්පත පැවරීමේ බැඳීම ඉටු කරනවා වෙනුවට, සමහරවිට අස්තිත්ත්ව උදාහරණ ලෙස පහත දැ තීරණය කරනු ඇත:

- (අ) බැඳීමෙන් නිදහස් වීම පිළිබඳව සාකච්ඡාකර බැඳීම නිරවුල් කර ගැනීම;
- (ආ) බැඳීම තෙවැනි පාර්ශවයකට පැවරීම;හෝ
- (ඇ) ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමට තිබූ බැඳීම නව ගනුදෙනුවකට ඵලඹීමෙන් එය බැඳීමෙන් ප්‍රතිස්ථාපනය වීම.

4.41 4.40 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති තත්ත්වයන් යටතේ, යම් අස්තිත්ත්වයකට ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමට ඇති බැඳීම එය නිරවුල් කරන තුරු, පවරන තුරු හෝ ප්‍රතිස්ථාපනය කරන තුරු පවතී.

අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට වන වර්තමාන බැඳීම

4.42 බැඳීමක් සඳහා තුන්වන නිර්ණායකය වන්නේ එම බැඳීම, අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට පැවති වර්තමාන බැඳීමයි.

4.43 අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙසින් වර්තමාන බැඳීම පවතින්නේ:

- (අ) අස්තිත්ත්වය දැනටමත් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගෙන තිබීම හෝ ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන තිබීම ; සහ
- (ආ) එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, වෙනත් ආකාරයකින් පැවරීමක් සිදු නොවූ ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමට අස්තිත්ත්වයට සිදුවනු ඇත්තේ නම් පමණි.

4.44 ලබාගත් ආර්ථික ප්‍රතිලාභවලට උදාහරණ ලෙස ඇතුළත් විය හැක්කේ භාණ්ඩ හෝ සේවාවය. ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ගයට උදාරණයක් ලෙස, යම් ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යාම හෝ යම් වෙළඳපළක ක්‍රියාත්මක වීම ඇතුළත්විය හැකිය. කාලය පුරාවට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගන්නේ නම් හෝ ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබුවහොත් එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, වර්තමාන වගකීම එම කාලය පුරාවටම එකතු වේ.

4.45 නව නීතියක් පනවන්නේ නම්, එම නීතියට ව්‍යවහාර වන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම හෝ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පමණක් වර්තමාන බැඳීමක් පැන නගින විටද වෙනත් ආකාරයකින් එය පැවරීම සිදු නොකළ යුතුවේ. ආර්ථික සම්පතක් අස්තිත්ත්වයට පැවරීමට හෝ පැවරීම කළ යුතු විය හැකිය. අස්තිත්ත්වයකට වර්තමාන වගකීමක් ලබාදීමට නීති සම්පාදනය කිරීම පමණක්ම ප්‍රමාණවත් නොවේ. ඒ හා සමානව 4.31 ඡේදයේ සඳහන් කළ වාරිතෘතූකල පරිචයක්, ප්‍රකාශිත ප්‍රතිපත්ති හෝ නිශ්චිත ප්‍රකාශ වර්තමාන බැඳීමක් ඇතිවීමට හේතුවක් වන්නේ, එම පරිචය, ප්‍රතිපත්තිය හෝ ප්‍රකාශය ව්‍යවහාර වන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම හෝ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් වනවිට නම් පමණක්, වෙනත් ආකාරයකින් එය පැවරීම සිදු නොකළයුතු වූ ආර්ථික සම්පතක් අස්තිත්ත්වය පැවරීමට හෝ පැවරීමක් කිරීම කළයුතු විය හැකිය.

- 4.46 අනාගතයේ යම් මොහොතක්වන තුරු ආර්ථික සම්පතක පැවරීමක් බලාත්මක කළ නොහැකි තෙක්, වර්තමාන බැඳීමක් පැවතිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, ගිවිසුමකින් අනාගත දිනයක් දක්වා ගෙවීමක් කිරීම අවශ්‍ය නොවුවද, මුදල් ගෙවීම සඳහා ගිවිසුම්ගත බැඳීමක් දැනට පැවතිය හැකිය. ඒ හා සමානව අස්තිත්ත්වයක් වෙනුවෙන් අනාගතයේ යම් දිනක කාර්යයන් ඉටුකිරීම සඳහා ඇති ගිවිසුම්ගත බැඳීමක්, එම අනාගත දිනය තෙක් ප්‍රති පාර්ශවයන්ට එම කාර්යය ඉටුකරන ලෙසට අස්තිත්ත්වයට ඉල්ලුම් කිරීමට පුළුවනකමක් නැති වුවත් එම බැඳීම දැනට පැවතිය හැක.
- 4.47 4.43 ඡේදයේ දැක්වෙන නිර්ණායක මෙතෙක් සපුරා නොමැති නම්, එනම්, අස්තිත්ත්වය මෙතෙක් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා නොමැති නම් හෝ යම් ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන නොමැති නම්, එම අස්තිත්ත්වයට අවශ්‍ය විය හැකි ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමට, වෙනත් ආකාරයෙන් මාරුකිරීමට සිදු නොවූ ආර්ථික සම්පතක් පැවරීමට අස්තිත්ත්වයට වර්තමානයෙහි තවමත් බැඳීමක් නොමැත. උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයක් විසින් සේවකයෙකුගෙන් සේවයක් ලබා ගැනීමට හුවමාරු කරගැනීමක් කල එම සේවකයාට වැටුපක් ගෙවීම සඳහා ගිවිසුමකට ඇතුළත්ව ඇත්නම්, එම සේවකයාගේ සේවය ලැබෙන තෙක් එම වැටුප ගෙවීමට අස්තිත්ත්වයට වර්තමාන බැඳීමක් නොමැත. ඊට පෙර ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක වේ නම්, සේවකයාගෙන් අනාගතයෙහි ලැබෙන සේවාවන් සඳහා අනාගත වැටුප හුවමාරු කරගැනීමට අස්තිත්ත්වයට සංයෝජන අයිතියක් හා බැඳීමක් ඇත. (4.56-4.58 ඡේද බලන්න).

වත්කම් සහ වගකීම්

ගිණුම් ඒකකය

- 4.48 ගිණුම් ඒකකය යනු, හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක සහ මිනුම් සංකල්ප අදාළ වන හිමිකම හෝ හිමිකීම් සමූහය හෝ බැඳීම හෝ බැඳීම් සමූහය හෝ හිමිකම් සහ බැඳීම් සමූහයයි.
- 4.49 වත්කමක් හා වගකීමක් සඳහා ගිණුම් ඒකකයක් තෝරාගනු ලබන්නේ, එම වත්කමට හෝ වගකමට සහ අදාළ ආදායම සහ වියදම සඳහා වන හඳුනාගන්නා නිර්ණායක සහ මිනුම් සංකල්ප අදාළ වන්නේ කෙසේද යන්න සලකා බැලීමේදීය. සමහර තත්ත්වයන් තුළ, හඳුනා ගැනීම සඳහා එක් ගිණුම් ඒකකයක් සහ මිනුම් සඳහා වෙනත් ගිණුම් ඒකකයක් තෝරා ගැනීම උචිත විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, සමහරවිට ගිවිසුම් තනි තනි ව හඳුනාගත හැකි නමුත්, මැනීමේදී ගිවිසුම් කළඹක කොටසක් ලෙස මනිනු ලැබේ. ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම සඳහා වත්කම්, වගකීම්, අදායම් සහ වියදම් එකතු කිරීම හෝ සංරචකවලට වෙන් කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය.
- 4.50 යම් අස්තිත්ත්වයක් වත්කමක කොටසක් හෝ වගකීමක කොටසක් පවරන්නේ එවිට ගිණුම් ඒකකය වෙනස් විය හැකි අතර, එමගින් පවරන ලද සංරචකය සහ රඳවාගත් සංරචකය වෙනම ගිණුම් ඒකක බවට පත්වේ.(5.26 – 5.33 ඡේද බලන්න).
- 4.51 ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබාදීම සඳහා ගිණුම් ඒකකයක් තෝරාගෙන ඇති අතර, එයින් අදහස් කරන්නේ:
- (අ) වත්කම් හෝ වගකීම් පිළිබඳව ලබාදුන් තොරතුරු සහ ඒ හා සම්බන්ධිත ඕනෑම ආදායම් හා වියදම් පිළිබඳ තොරතුරු ද අදාළ විය යුතුය. හිමිකම් හා බැඳීම් වෙනම ගිණුම් ඒකක ලෙස සලකා තොරතුරු සැපයීමට වඩා හිමිකම් නිසා බැඳීම් සමූහයක් තනි ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස සලකන්නේ නම්, උදාහරණයක් වශයෙන්, එම අයිතිවාසිකම් හා බැඳීම් පහත කරුණු සපුරාලන විට අදාළ තොරතුරු වඩාත් පහසුවෙන් සැපයිය හැකිවේ.
 - (i) වෙනම ගනුදෙනුවල විෂයයන් නොවන හෝ විය නොහැකිවීම;
 - (ii) වෙනස් රටාවලින් කල් ඉකුත් විය නොහැකි බව;
 - (iii) සමාන ආර්ථික ගතිලක්ෂණ සහ අවදානම් තිබීම සහ එම නිසා අනාගත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ අස්තිත්ත්වයට ගලාඒම හෝ අස්තිත්ත්වයෙන් ශුද්ධ මුදල් ගලා යෑම පිළිබඳ අපේක්ෂාවන්ට සමාන ඇගවීම් තිබිය හැකිය; හෝ

(iv) මුදල් ප්‍රවාහනට ගැන්වීමට අස්තත්ත්වයක් විසින් මෙහෙයවනු ලබන ව්‍යාපාරික කටයුතුවල එසේම භාවිතා කිරීම සහ එකසේ අනෙකක් හා බැඳුණු අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල ඇස්තමේන්තුවලට යොමු කරමින් මැනීම.

(ආ) වත්කම් හෝ වගකීම් පිළිබඳව සහ අදාළ ඕනෑම ආදායමක් හා වියදම් පිළිබඳ තොරතුරුවලින් ඒවා පැන නැගුණ ගනුදෙනුවේ හෝ වෙනත් සිද්ධියක හරය සමගින් විශ්වාසනීයව නියෝජනයක් කළ යුතුය. එබැවින්, වෙනස් ප්‍රභවයන්ගෙන් පැන නගින හිමිකම් හෝ බැඳීම් තනි ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස සැලකීම හෝ තනි ප්‍රභවයකින් පැන නගින හිමිකම් හෝ බැඳීම් තනි ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස සැලකීම හෝ තනි ප්‍රභවයකින් පැන නගින හිමිකම් හෝ බැඳීම් වෙන් කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. (4.62 ඡේදය බලන්න) සමානව අසම්බන්ධිත හිමිකම් සහ බැඳීම් පිළිබඳ විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබාදීමට සමානව, ඒවා වෙන වෙනම හඳුනාගෙන මැන බැලීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

4.52 පිරිවැය වෙන් මූල්‍ය වාර්තාකරණ තීරණවලට සීමාකිරීම් වනවා සේම, ගිණුම් ඒකකයක් තෝරාගැනීමේදී ද එය සීමාකිරීමක් බවට පත් වේ. එබැවින්, ගිණුම් ඒකකයක් තෝරාගැනීමේදී, එම ගිණුම් ඒකකය තෝරාගැනීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින්ට ලබාදී ඇති තොරතුරුවල ප්‍රතිලාභ, එම තොරතුරු ලබාදීමේදී හා භාවිතා කිරීමේ පිරිවැය සමග සාධාරණීකරණය කළ හැකි ද යන්න සලකා බැලීම වැදගත්ය. පොදුවේ ගත් කළ, ගිණුම් ඒකකයේ ප්‍රමාණය අඩුවන විට වත්කම්, වගකීම්, අදායම් සහ වියදම් හඳුනාගැනීම, මැනීම හා සම්බන්ධ පිරිවැය වැඩි වේ. එබැවින්, පොදුවේ ගත් කළ, එකම ප්‍රභවයකින් පැන නගින හිමිකම් හෝ බැඳීම්වෙන්කරනු ලබන්නේ එහි ප්‍රතිඵලයක් වන තොරතුරු වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් නම් සහ පිරිවැයට වඩා එයින් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ අගයෙන් වැඩි වන්නේනම් පමණි.

4.53 සමහර අවස්ථාවලදී හිමිකම් හා බැඳීම් යන දෙකම එකම ප්‍රභවයකින් පැන නගී. උදාහරණ වශයෙන්, සමහර ගිවිසුම් මගින් එක් එක් පාර්ශවයන් සඳහා වගකීම් සහ බැඳීම් යන දෙකම ස්ථාපිත කෙරේ. එම අයිතිවාසිකම් හා බැඳීම්, එකක් අනෙකක් හා බැඳී ඇත්නම් හා වෙන් කළ නොහැකි නම්, ඒවා තනි වෙන් කළ නොහැකි වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස ස්ථාපනය වන අතර, එම නිසා තනි ගිණුමක් සෑදේ. උදාහරණ වශයෙන්, පසුව ඉටුකිරීමේ ගිවිසුමේ තත්ත්වය මෙලෙස වෙයි. (4.57 ඡේදය බලන්න) ප්‍රතිවිරුද්ධ වශයෙන් බැඳීම්වලින් හිමිකම් වෙන්කළ හැකිනම්, වෙනම වත්කම් හා වගකීම් එකක් හෝ කීපයක් හඳුනාගැනීමේ ප්‍රතිඵලය ලෙස සමහර විට බැඳීම්වලින් වෙන්ව හිමිකම් කාණ්ඩ කිරීම උචිත විය හැකිය. වෙනත් අවස්ථාවලදී, වෙන් කළ හැකි හිමිකම් සහ බැඳීම් ඒවා තනි වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස සලකා තනි ගිණුම් ඒකකයක කාණ්ඩ කිරීම වඩා උචිත විය හැකිය.

4.54 හිමිකම් හා බැඳීම් කට්ටලයක් තනි ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස සැලකීම, වත්කම් හා වගකීම් හිලව් කිරීමට වඩා වෙනස්වෙයි.(7.10 ඡේදය බලන්න).

4.55 විය හැකි ගිණුම් ඒකක තුළ ඇතුළත් වන්නේ;

- (අ) තනි හිමිකමක් හෝ තනි බැඳීමක්;
- (ආ) සියලු හිමිකම්, සියළු බැඳීම් හෝ තනි ප්‍රභවයකින් පැන නගින සියලු හිමිකම් සහ සියලු බැඳීම්, උදාහරණ වශයෙන්, ගිවිසුමක්;
- (ඇ) තනි ප්‍රභවයකින් පැන නගින එම හිමිකම් සහ/හෝ බැඳීම්වල උප කාණ්ඩයක් - උදාහරණ වශයෙන්, එම අයිතමයට වැඩි වෙනත් හිමිකම්වලින් ප්‍රයෝජනවත් ජීව කාලය සහ පරිභෝජන රටාව, වෙනත් දේපල, පිරිසහ සහ උපකරණ අයිතමයකට වඩා වැඩි උප කණ්ඩායමක හිමිකම්;
- (ඈ) සමාන අයිතමයන් කළමනාකරණ පැන නගින හිමිකම් සහ/ හෝ බැඳීම් කාණ්ඩයක්;
- (ඉ) අසමාන අයිතම කළමනාකරණ පැන නගින හිමිකම් සහ/ හෝ බැඳීම් කාණ්ඩයක් - උදාහරණ වශයෙන්, තනි ගනුදෙනුවකින් බැහැර කළ යුතු වත්කම් හා වගකීම් කළමනාකරණ;

(ඊ) අයිතම කළඹක් තුළ ඇති අවදානම් නිරාවරණ අයිතම කළඹක් පොදු අවදානමකට යටත් වන්නේ නම්, එම කළඹ සඳහා වන ගිණුම්කරණයේ සමහර අංගයන් විසින් එම කළඹ තුළ එම අවදානමේ සමග සමස්ථ නිරාවරණය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරනු ලැබියහැකිය.

පසුව ඉටුකිරීමේ ගිවිසුම්

- 4.56 පසුව ඉටුකිරීමේ ගිවිසුමක් යනු, සමානව ඉටු නොකළ ගිවිසුමක් හෝ ගිවිසුමේ කොටසකි. කිසිදු පාර්ශවයක් සිය බැඳීම් කිසිවක් ඉටුකර නොමැති හෝ දෙපාර්ශවයම අර්ධ වශයෙන් ඔවුන්ගේ බැඳීම් සමානව ඉටු කර ඇති ගිවිසුමකි.
- 4.57 පසුව ඉටුකිරීමේ ගිවිසුමක් මගින් ආර්ථික සම්පත් හුවමාරු කරගැනීමේ සංයෝජන හිමිකමක් හා බැඳීමක් ස්ථාපිත කෙරේ. හිමිකම හා බැඳීම එකක් අනෙක හා බැඳුණු අතර, ඒවා වෙන්කල නොහැක. එබැවින් සංයෝජන හිමිකම හා බැඳීම තනි වත්කමක් හෝ වගකීමක් වේ. හුවමාරු කොන්දේසි දැනට වාසිදායක වන්නේ නම්, අසතිත්ත්වයට වත්කමක් ඇත. හුවමාරු කොන්දේසි දැනට අවාසිදායක වන්නේ නම් අසතිත්ත්වයට වගකීමක් ඇතිවෙයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශවල එවැනි වත්කමක් හෝ වගකීමක් ඇතුළත් වේ ද යන්න රඳා පවතින්නේ අදාළ ගිවිසුම භාරදුර ද යන්නට අදාළවන්නේ නම් යම් පරීක්ෂණයන් කිරීම ඇතුළුව වත්කම හෝ වගකීම හඳුනාගැනීමේ (5 වන ඡේදය බලන්න) සහ මිණුම් කිරීමේ පදනම (6 වන ඡේදය බලන්න) යන කරුණු දෙකම මතය.
- 4.58 ගිවිසුම යටතේ එක් පාර්ශවයක් සිය බැඳීම් ඉටු කරන තාක් දුරට ගිවිසුම තවදුරටත් පසුව ඉටුකිරීමේ ගිවිසුමක් නොවේ. වාර්තාකරණ අසතිත්ත්වය ප්‍රථමයෙන් ගිවිසුම යටතේ ඉටුකරයි නම්, එම ඉටුකිරීම වාර්තාකරණ අසතිත්ත්වය ආර්ථික සම්පත්වලට හුවමාරු කිරීම, ආර්ථික සම්පතක් ලැබීමට ඇති අයිතියක් බවට වෙනස් කිරීමේ සිද්ධියක් වනු ඇත. එම හිමිකම වත්කමකි. අනෙක් පාර්ශවය පළමුව ඉටු කිරීම යනු, ආර්ථික සම්පත් හුවමාරු කරගැනීමට වාර්තාකරණ අසතිත්ත්වයෙහි හිමිකම හා බැඳීම වෙනස් කර, ආර්ථික සම්පත් හුවමාරු කර ගැනීමේ වගකීමක් බවට පත්වන සිද්ධියෙන් පසුව එම බැඳීම වගකීමකි.

ගිවිසුමගත හිමිකම්වල සහ ගිවිසුම් ගත බැඳීම්වල හරය

- 4.59 ගිවිසුමක නියමයන් මගින් එම ගිවිසුමෙහි පාර්ශවකරුවෙකු වන අසතිත්ත්වයක් සඳහා හිමිකම් සහ බැඳීම් ඇති කරයි. එම හිමිකම් හා බැඳීම් විශ්වාසනීයව නියෝජනය කිරීම සඳහා, මූල්‍ය ප්‍රකාශ ඒවායේ හරය වාර්ථා කරයි. (2-12 ඡේදය බලන්න) සමහර අවස්ථාවලදී, හිමිකම්වල සහ බැඳීම්වල හරය ගිවිසුමෙහි නෛතික ස්වරූපයෙන් පැහැදිලිවේ. වෙනත් අවස්ථාවලදී, හිමිකම්වල සහ බැඳීම්වල හරය හඳුනාගැනීම සඳහා ගිවිසුමෙහි නියමයන් හෝ සමූහයක් හෝ ගිවිසුම් මාලාවක් විශ්ලේෂණය කිරීමට අවශ්‍ය වේ.
- 4.60 ගිවිසුමෙහි ඇති සියලුම නියමයන් - ඉතා පැහැදිලි හෝ ව්‍යංග වූවද, හරයක් නොමැතිනම් මිස සලකා බලනු ලැබේ. ව්‍යංග කොන්දේසිවලට ඇතුළත් විය හැක්කේ උදාහරණයක් ලෙස, ගණුදෙනුකරුවන්ට භාණ්ඩ විකිණීම සඳහා ගිවිසුම්වලට එළඹෙන අසතිත්ත්ව මත පනවා ඇති ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රතිඥා භාර බැඳීම් වැනි ප්‍රඥප්ති මගින් පනවනු ලබන බැඳීම් ඇතුළත් විය හැකිය.
- 4.61 කිසිදු හරයක් නොමැති නියමයන් නොසලකා හරිනු ලැබේ. ගිවිසුමෙහි ආර්ථික වශයෙන් පැහැදිලි බලපෑමක් නොමැති නම්, යම් නියමයකට හරයක් නොමැති වේ. කිසිදු හරයක් නොමැති නියමයකට උදාහරණ වශයෙන්:
 - (අ) කිසිදු පාර්ශවයක් බැඳ නොතබනනියමයන් ;හෝ
 - (ආ) දරන්නාට ඕනෑම තත්ත්වයක් යටතේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට ප්‍රායෝගික හැකියාවක් නොමැති විකල්පයන් ඇතුළත් හිමිකම්.
- 4.62 සමස්ත වාණිජමය බලපෑමක් ලබා ගැනීම සඳහා හෝ ලබා ගැනීමට සැලසුම් කිරීම සඳහා හෝ ගිවිසුම් මාලා සමූහයක් නිර්මාණය කිරීමට ඉඩ ඇත. එවැනි ගිවිසුම්වල හරය වාර්තා කිරීම සඳහා එම කණ්ඩායමේ හෝ ගිවිසුම් මාලාවෙන් පැන නගින හිමිකම් සහ බැඳීම් තනි ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස සැලකීම අවශ්‍ය වේ. උදාහරණක් ලෙස, එක් ගිවිසුමක හිමිකම් හෝ බැඳීම්, එම වෙලාවේදීම එම ප්‍රතිපාර්ශවය සමග එළඹෙන

තවත් ගිවිසුමකින් සියලුම හිමිකම් සහ බැඳීම් නිකම්ම අවලංගු වන්නේ නම්, ගිවිසුම් දෙකේ සංයෝජිත බලපෑම වන්නේ හිමිකම් හෝ බැඳීම් ඇති නොවීමයි. මෙයට ප්‍රති විරුද්ධ වශයෙන් වෙන්වූ ගිවිසුම් දෙකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් මගින් ඇති කළයුතු හිමිකම් හෝ බැඳීම් කට්ටල එකක් හෝ වැඩි ගණනක් තනි ගිවිසුමකින් ඇති කරයි නම්, හිමිකම් හා බැඳීම් විශ්වසනීයව නියෝජනය කිරීමට හැකිවනු පිණිස එම හිමිකම් හා බැඳීම් ඇතිවූයේ වෙන්වූ ගිවිසුම් වලින් ලෙස සලකා සෑම කට්ටලයක් සඳහාම අස්තිත්වය ගණන් පෙන්වීම අවශ්‍ය විය හැකිය. (4.48 – 4.55 ඡේද බලන්න).

ස්කන්ධය නිර්වචනය කිරීම

- 4.63 ස්කන්ධය යනු, අස්තිත්වයේ එහි සියලු වගකීම් අඩුකළ පසු වත්කම්වල ඇති අවශේෂ හිමිකමය.
- 4.64 ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් යනු, අස්තිත්වයේ සියලු වගකීම් අඩු කිරීමෙන් පසු එහි අවශේෂ වත්කම් මත ඇති හිමිකම්පෑමයි. වෙනත් වචන වලින් කිවහොත්, ඒවා අස්තිත්වයට එරෙහිව ඇති හිමිකම්පෑම්වන අතර, ඒවායින් වගකීමක අර්ථ නිරූපනය සපුරානොලැබේ. එවැනි හිමිකම්පෑම්, ගිවිසුම්, නීති සම්පාදනයෙන් හෝ ඒ හා සමාන ක්‍රම මගින් ස්ථාපිත කළ හැකි අතර, වගකීමේ අර්ථ නිරූපන සපුරාලිය නොහැකි තරමට ඒවා ඇතුළත් කළ හැකිය:
 - (අ) අස්තිත්වය විසින් නිකුත් කරන ලද විවිධ වර්ගවල කොටස්; සහ
 - (ආ) වෙනත් ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් නිකුත් කිරීමට අස්තිත්වයේ සමහර බැඳීම්.
- 4.65 සාමාන්‍ය කොටස් සහ වරණීය කොටස් වැනි විවිධ පංතිවල ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් මගින් ඒවා දරන්නන් වෙත විවිධ හිමිකම් පිරිනැමීම කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්වයෙන් පහත දැක්වෙන සියලු දේ හෝ ඉන් සමහරක් ලැබීමේ අයිතිය ගත හැකිය:
 - (අ) ලාභාංශ, සුදුසුකම්ලත් දරන්නන් වෙත ලබාදීමට අස්තිත්වයක් තීරණය කරන්නේ නම්;
 - (ආ) ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් තෘප්තිමත් කර ගැනීමෙන් ලැබෙන උත්පාදන එක්කෝ සම්පූර්ණයෙන් ඇවර කිරීමෙන් හෝ වෙනත් කාලවලදී අර්ධ වශයෙන්; හෝ
 - (ඇ) වෙනත් ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම්.
- 4.66 සමහර අවස්ථාවලදී, නෛතික නියාමන හෝ වෙනත් අවශ්‍යතාවයන්, ප්‍රාග්ධනය හෝ රඳවා ගත් ඉපයුම් වැනි දේ ස්කන්ධයක විශේෂිත සංචිතවලට බලපායි. උදාහරණ වශයෙන්, එවැනි සමහර අවශ්‍යතා මගින් ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් දරන්නන්හට බෙදාහැරීම් කිරීමට අස්තිත්වයට අවසර දී ඇත්තේ, එම අවශ්‍යතා බෙදාහැරිය හැකි යැයි නියම කර ඇති ප්‍රමාණවත් සංචිතයක් එම අස්තිත්වයට තිබේ නම් පමණි.
- 4.67 ව්‍යාපාරික ක්‍රියාකාරකම් බොහෝ විට සිදු කරනු ලබන්නේ තනි හිමිකාරත්ව, හවුල් ව්‍යාපාර, භාර හෝ විවිධ වර්ගයේ රජයේ ව්‍යාපාර වැනි අස්තිත්ව විසිනි. එවැනි අස්තිත්ව සඳහා නෛතික හා නියාමන ආකෘතිය රාමුව බොහෝවිට සංස්ථාවක අස්තිත්වවලට අදාල වන ආකෘතිය රාමුවලට වඩා වෙනස් වේ. උදාහරණ වශයෙන් - ස්කන්ධ දරන්නන්ට හිමිකම්පෑම් බෙදා හැරීම සඳහා එවැනි අස්තිත්වවලට සීමා කිරීම් තිබිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුවෙහි ඡේද 4-63 හි දැක්වෙන අස්තිත්ව පිළිබඳ නිර්වචනය සියළුම වාර්තාකරණ අස්තිත්වවලට අදාල වේ.

ආදායම් සහ වියදම්හි නිර්වචනය

- 4.68 ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් කරන ධාරකයින්ගෙන් වන දායකත්වය හර වත්කම් වැඩිවීම හෝ වගකීම් අඩුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ස්කන්ධයේ වැඩිවීම ආදායම වේ.
- 4.69 ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් දරන්නන්ට සම්බන්ධ බෙදා හැරීම් හැර, වත්කම් අඩුවීම වියදම් වැඩිවීමේ ප්‍රතිඵලයක් වන ස්කන්ධයේ අඩුවීම වියදම වේ.
- 4.70 ආදායම් හා වියදම් පිළිබඳ මෙම නිර්වචන මගින් පැහැදිලි කෙරෙනුයේ, ස්කන්ධ හිමිකම් දරන්නන්ගේ දායකත්වය ආදායමක් නොවන සහ ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම් දරන්නන් හට කරනු ලබන බෙදාහැරීම් වියදමක් නොවන බවය.

- 4.71 ආදායම් සහ වියදම් යනු, අස්තීත්ත්වයක මූල්‍ය කාර්ය සාධනයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංග වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට අස්තීත්ත්වයක මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ තොරතුරු අවශ්‍ය වේ. එබැවින්, වත්කම් හා වගකීම් වෙනස්වීම් භාෂිතය අනුව ආදායම් සහ වියදම් නිර්වචනය කර ඇතත්, වත්කම් හා වගකීම් පිළිබඳ තොරතුරු මෙන්ම ආදායම් සහ වියදම් පිළිබඳ තොරතුරු ද වැදගත් වේ.
- 4.72 වෙනස් ගනුදෙනු සහ වෙනත් සිදුවීම් වෙනස් ගතිලක්ෂණ සහිත ආදායම් හා වියදම් ජනනය කරයි. වෙනස් ගතිලක්ෂණ සහිත ආදායම් හා වියදම් පිළිබඳව වෙන වෙනම තොරතුරු සැපයීමෙන්, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින්හට අස්තීත්ත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳව අවබෝධ කර ගැනීමට උපකාරී වේ.(7.14 – 7.19 ඡේද බලන්න).

ඡේදය

5 වන පරිච්ඡේදය - හඳුනාගැනීම සහ ප්‍රතිහඳුනාගැනීම

හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය	5.1
හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායකයන්	5.6
අදාළත්වය	5.12
පැවැත්මෙහි අවිනිශ්චිතතාවය	5.14
ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමේ හෝ ගලා යාමේ අඩු සම්භාවිතාවය	5.15
විශ්වසනීය නියෝජනය	5.18
මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවය	5.19
වෙනත් සාධක	5.24
ප්‍රතිහඳුනාගැනීම	5.26

හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය

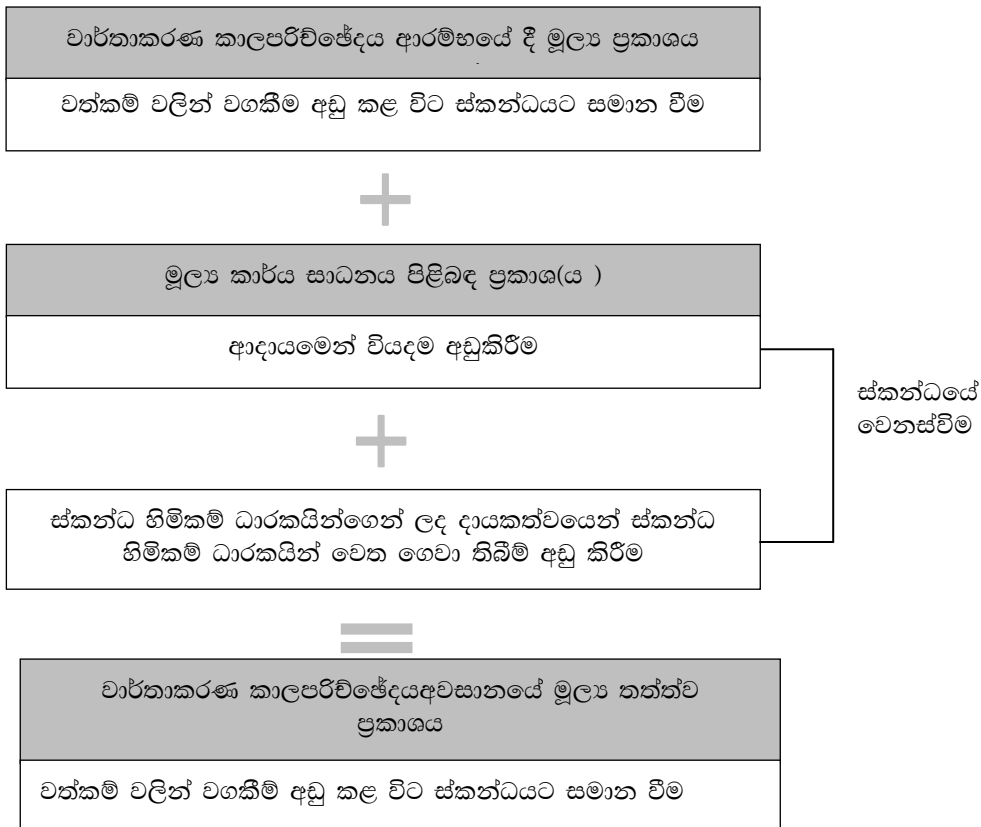
- 5.1 හඳුනා ගැනීම යනු මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයෙහි හෝ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ ප්‍රකාශයේ (යන්හි) ඇතුළත් කිරීම සඳහා මූල්‍යප්‍රකාශයන්හි එක මූලිකාංගයක නිර්වචනය සපුරාලන වත්කමක්, වගකීමක්, ස්කන්ධය, ආදායම් හෝ වියදම් වැනි අයිතමයක් ග්‍රහණය කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලියයි. හඳුනාගැනීමෙන් අදහස් කරන්නේ එම ප්‍රකාශයන්ගෙන් එකක අයිතමය නිරූපණය කිරීම එක්කෝ තනිව හෝ වෙනත් අයිතම සමඟ එකතු කිරීම - වචන වලින් සහ මූල්‍යමය වටිනාකමකින් සහ එම වටිනාකම ප්‍රකාශයෙහි එක හෝ මෙවැනි එකතු සමූහයක් ලෙස ඇතුළත් කිරීමයි. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයෙහි වත්කමක්, වගකීමක් හෝ ස්කන්ධය ලෙස හඳුනාගෙන ඇති වටිනාකම එහි “ධාරණ අගය” ලෙස හැඳින්වේ.
- 5.2 මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශ(ය) සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශමඟින් මූල්‍ය තොරතුරු සැසඳිය හැකි සහ අවබෝධ කරගත හැකි වන පරිදි සැලසුම් කර ඇති ව්‍යුහගත සාරාංශවල අස්තීත්ත්වයක හඳුනාගත් වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධ, ආදායම් සහ වියදම් නිරූපණය කෙරේ. සාරාංශවල ව්‍යුහයන්හි වැදගත් ලක්ෂණයක් වන්නේ ප්‍රකාශයක හඳුනාගෙන ඇති වටිනාකම්වල එකතුවට ඇතුළත්ව ඇති අතර, අදාළ වන්නේනම්, ප්‍රකාශයෙහි හඳුනාගෙන ඇති අයිතම උප එකතූන් මඟින් සම්බන්ධ කර ගැනීමයි.
- 5.3 පහත දැක්වෙන පරිදි හඳුනාගැනීම මූලිකාංග සමඟ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශ(ය) සමඟ සම්බන්ධකරණය වේ. (5.1 රූප සටහන බලන්න):
- (අ) වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේදයේ ආරම්භක හා අවසාන මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය තුළ, මුළු වත්කම් වලින් මුළු වගකීම් අඩුකළ විට මුළු ස්කන්ධයට සමාන වේ; සහ
 - (ආ) වාර්තා කරන කාල පරිච්ඡේදය තුළ ස්කන්ධයේ හඳුනාගත් වෙනස්කම් සමන්විත වන්නේ:

- (i) මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශයෙහි හඳුනාගෙන ඇති ආදායමෙන් වියදම් අඩු කිරීම මගින් ලැබෙන ප්‍රතිඵලයට ;
- (ii) ස්කන්ධ හිමිකම් ධාරකයින්ගේ දායකත්වයෙන්, ස්කන්ධ හිමිකම් ධාරකයින්ට කළ බෙදාහැරීම අඩු කිරීමෙන් වන ප්‍රතිඵලය එකතු කිරීමෙනි.

5.4 ඉහත සඳහන් කළ ප්‍රකාශ සම්බන්ධ කර ඇත්තේ එක් අයිතමයක් හඳුනාගැනීම සඳහා වෙනත් අයිතම එකක් (හෝ එහි ධාරණ අගය වෙනස් වීම) හෝ වැඩි ගණනක් හඳුනාගැනීම (හෝ අනෙකුත් අයිතම එකක හෝ වැඩි ගණනක ධාරණ අගය වෙනස් වීම) හෝ ප්‍රති හඳුනාගැනීම අවශ්‍ය වන බැවිනි. උදාහරණ වශයෙන්:

- (අ) ආදායම් හඳුනාගැනීම එකවර සිදුවීම වැනි:
 - (i) වත්කමක් මූලික හඳුනාගැනීම හෝ වත්කමෙහි ධාරණ අගය වැඩි කිරීම; හෝ
 - (ii) වගකීමක් ප්‍රති හඳුනාගැනීම, හෝ වගකීමක ධාරණ අගය අඩු කිරීම.
- (ආ) වියදම් හඳුනාගැනීම එකවර සිදුවීම වැනි:
 - (i) වගකීමක මූලික හඳුනාගැනීම හෝ, වගකීමෙහි පහතට ගෙන යන ප්‍රමාණය වැඩි කිරීම; හෝ
 - (ii) වත්කමක් ප්‍රති හඳුනාගැනීම හෝ, වත්කමක ධාරණ අගය අඩු කිරීම.

5.1 රූප සටහන: හඳුනාගැනීම තුළින් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංග සම්බන්ධ වන්නේ කෙසේද?

5.5 ගනුදෙනු හෝ වෙනත් සිද්ධීන් වලින් පැන නගින වත්කම් හෝ වගකීම් මූලික හඳුනාගැනීම, ආදායම හා සම්බන්ධිත වියදම් යන දෙකම සමගාමීව හඳුනාගැනීමට හේතුවිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, භාණ්ඩ අත්පිට විකිණීමෙන් ආදායම(එක් වත්කමක් හඳුනාගැනීමෙන් - මුදල්) සහ වියදම යන දෙකම හඳුනාගැනීම

ප්‍රතිඵලයක් වේ. (වෙනත් වත්කමක් ප්‍රතිහඳුනාගැනීමෙන් - එනම් විකුණන ලද භාණ්ඩ) ආදායම හා ඒ හා සම්බන්ධ වියදම් සමගාමීව හඳුනාගැනීම, සමහරවිට ආදායම සමඟ පිරිවැය ගැලපීම ලෙස හැඳින්වේ. සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුව තුළ ඇති සංකල්ප ව්‍යවහාර කිරීම වත්කම් හා වගකීම්වල වෙනස්වීම් හඳුනාගැනීමෙන් පැන නගින විට එවැනි ගැලපීමකට තුඩුදෙයි. කෙසේ වෙතත්, පිරිවැය ආදායම සමඟ ගැලපීම සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුවේ පරමාර්ථයක් නොවේ. සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුව මඟින් වත්කමක, වගකීමක හෝ ස්කන්ධය සඳහා වන අර්ථ දැක්වීම සපුරන්නේ නැති අයිතමයන් මූල්‍ය තත්ත්වය ප්‍රකාශය තුළ හඳුනාගැනීමට ඉඩ නොදේ.

හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක

- 5.6 මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය තුළ හඳුනාගනු ලබන්නේ වත්කමක, වගකීමක හෝ ස්කන්ධයේ අර්ථ දැක්වීම සපුරාලන අයිතම පමණි. ඒ හා සමානව, මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශයේ (ආදායම්) හඳුනා ගන්නේ ආදායම හෝ වියදම අර්ථ දැක්වීම සපුරාලන අයිතම පමණි. කෙසේ වෙතත්, එම මූලිකාංගයන්ගේ එකක අර්ථ දැක්වීම සපුරාලන සියලුම අයිතම හඳුනාගන්නේ නැත.
- 5.7 එක මූලිකාංගයක නිර්වචනය සපුරාලන අයිතමයක් හඳුනා නොගැනීම, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය(ය) සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ ප්‍රකාශ සම්පූර්ණ බවෙන් වඩා අඩු කෙරෙන අතර, මූල්‍ය ප්‍රකාශ වලින් ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු බැහැරවීමක් සිදු විය හැකිය. අනෙක් අතට, සමහර තත්ත්වයන් තුළ, එක මූලිකාංගයක නිර්වචනය සපුරාලන සමහර අයිතම හඳුනා ගන්න ද, ඒ සමඟ ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබාදීමක් සිදුවිය නොහැක. වත්කමක් හෝ වගකීමක් හඳුනාගන්නේ එම වත්කම හෝ වගකීම හඳුනාගැනීමෙන් සහ එමඟින් යම් ප්‍රතිඵලයක් වන ආදායමේ, වියදමේ හෝ ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම් පිළිබඳව මූල්‍ය ප්‍රකාශ සමඟ පරිශීලකයින්ට ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබාදෙන්නේ නම් පමණි.

උදාහරණ:

- (අ) වත්කම් හෝ වගකීම් පිළිබඳ අදාළ තොරතුරු සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලැබෙන යම් ආදායම්, වියදම් හෝ ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම් පිළිබඳ තොරතුරු; (5.12 - 5.17 ඡේද බලන්න); සහ
- (ආ) වත්කම් හෝ වගකීම් පිළිබඳ විශ්වාසනීය නියෝජනය කිරීමක් සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලැබෙන යම් ආදායමෙහි, වියදමෙහි හෝ ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් (5.18 - 5.25 ඡේද බලන්න).

- 5.8 වෙනත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ තීරණවලට පිරිවැය සීමාකිරීම් පනවනවා සේම, එය හඳුනා ගැනීමේ තීරණ වලටද සීමාකිරීම් කරයි. වත්කමක් හෝ වගකීමක් හඳුනාගැනීමට පිරිවැයක් දැරිය යුතුය. මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරන්නන් විසින් වත්කමක් හෝ වගකීමක් පිළිබඳ අදාළ මිනුමක් ලබා ගැනීම සඳහා පිරිවැය දරයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් විසින්, ලබාදී ඇති තොරතුරු විශ්ලේෂණය කිරීම සහ නිර්වචනය කිරීම සඳහා පිරිවැයක් දරයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට හඳුනාගැනීමෙන් ලබාදුන් තොරතුරුවලින් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ එම තොරතුරු සැපයීමේ සහ භාවිතා කිරීමේ පිරිවැය හා සාධාරණීකරණය කළ හැකි නම් වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස හඳුනාගැනේ. සමහර අවස්ථාවන්හිදී, හඳුනා ගැනීමේ පිරිවැය, ප්‍රතිලාභවලට වඩා වැඩි විය හැකිය.
- 5.9 වත්කමක් හෝ වගකීමක් හඳුනාගන්නා විට එමඟින් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින්ට ලබාදිය හැකි ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරුවල පිරිවැය සමඟින් වන ප්‍රතිලාභ ඉක්මවා නොයන්නේය යන්න හරියටම නිර්වචනය කළ නොහැක. පරිශීලකයින්ට ප්‍රයෝජනවත් වන්නේ කුමක්ද යන්න රඳාපවතින්නේ අයිතමය, කරුණු සහ යම් තත්ත්වයන් මතය. ඒ නිසාවෙන් අයිතමයන් හඳුනාගන්නේද යන්න තීරණය කිරීමේදී විනිශ්චයක් අවශ්‍ය වන අතර, ඒ අනුව හඳුනාගැනීමේ අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රමිත අතර සහ ඒවා තුළ වෙනස්වීම් අවශ්‍ය විය හැකිය.
- 5.10 හඳුනාගැනීම පිළිබඳ තීරණයක් ගැනීමේදී වත්කම හෝ වගකීම හඳුනාගෙන නොමැත යන ලෙස අදහස දියහැකි තොරතුරක් සලකා බැලීම වැදගත් වේ. උදාහරණ වශයෙන්, වියදමක් දරා ඇති විටෙක හා වියදම හඳුනාගෙන ඇති විටෙක, වත්කමක් හඳුනාගෙන නොමැති වීම ගත හැකිය. කාලයත් සමඟ සමහර අවස්ථාවල, වියදම හඳුනා ගැනීම තුළින් ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු සැපයෙනු ඇත. මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින්හට ප්‍රවණතා හඳුනා ගැනීමට හැකි තොරතුරු උදාහරණ වශයෙන් ගත හැකිය.
- 5.11 වත්කමක හෝ වගකීමක නිර්වචනය සපුරාලන අයිතමයක් හඳුනා නොගන්නේ වුවද, සටහනක් මඟින් එම අයිතමය පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීමට අස්තිත්ත්වයට අවශ්‍ය වියහැකිය. ව්‍යුහගත මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය මඟින් ලබාදෙන සාරාංශයේ සහ අදාළ වන්නේ නම් මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය(ය)න්ගෙන් හඳුනා නොගත් අයිතමය නොමැති වීමට හිලව්වීම පිණිස සටහන්වල ඇති එම තොරතුරු ප්‍රමාණවත් ලෙස දෘෂ්‍යමානවීම සිදුකරන්නේ කෙසේද යන්න සලකා බැලීම වැදගත් වේ.

අදාළත්වය

5.12 වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධ, ආදායම් සහ වියදම් පිළිබඳ තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට අදාළ වේ. කෙසේ වෙතත්, කිසියම් වත්කමක් හෝ වගකීමක් සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලැබෙන ආදායම්, වියදම් හෝ ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම්වලට අදාළ තොරතුරු සෑම විටම ලබා දෙන්නේ නැත. එය එසේ වීමට, උදාහරණ වශයෙන්:

- (අ) වත්කමක් හෝ වගකීමක් පවතිද යන්න පිළිබඳ අවිනිශ්චිත බව (5.14 ඡේදය බලන්න); හෝ
- (ආ) වත්කමක් හෝ වගකීමක් පවතින නමුත්, ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමේ හෝ ගලා යාමේ සම්භාවිතාව අඩු බව (5.15 - 5.17 ඡේද බලන්න).

5.13 5.12 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති සාධක එකක් හෝ දෙකම තිබීමෙන් හඳුනාගැනීම මඟින් ලබාදුන් තොරතුරුවල අදාළත්වයක් නොමැති බවට ස්වයංක්‍රීයව නිගමනයකට එළඹෙන්නේ නැත. එපමණක් නොව, 5.12 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති සාධක හැර වෙනත් සාධකද නිගමනයට බලපානු හැකිය. එය සාධකවල සංයෝජනයන් විය හැකි අතර, හඳුනාගැනීමට අදාළ තොරතුරු සපයා ඇත්ද යන්න ඕනෑම එක් තනි සාධකයක් මත තීරණය නොවේ.

පැවැත්මෙහි අවිනිශ්චිතතාවය

5.14 4.13 සහ 4.35 ඡේද මඟින් වත්කමක් හෝ වගකීමක් පවතිනවාද යන්න පිළිබඳ අවිනිශ්චිත අවස්ථා සාකච්ඡා කරනු ලැබේ. සමහර අවස්ථාවලදී, එම අවිනිශ්චිතතාවය ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමේ හෝ ගලායාමේ පහළ සම්භාවිතාවය සමග සංයෝජනය විය හැකි වීම සහ කැපී පෙනෙන ලෙස පුළුල් පරාසයක විය හැකි ප්‍රතිඵල වලින් අදහස් කරන්නේ වත්කමක් හෝ වගකීමක් හඳුනාගැනීමට අවශ්‍යයෙන්ම තනි වටිනාකමකින් මනිනු ලැබුවහොත්, අදාළ තොරතුරු ලබා නොදිය හැකි බවකි. වත්කම හෝ වගකීම හඳුනාගෙන තිබේද, නැද්ද යන්න, ඒ හා ආශ්‍රිත අවිනිශ්චිතතාවයන් පිළිබඳ පැහැදිලි තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ලබාදීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමේ හෝ ගලායාමේ අඩු සම්භාවිතාව

5.15 ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමේ හෝ ගලා යාමේ සම්භාවිතාව අඩු වුවද, වත්කමක් හෝ වගකීමක් පැවතිය හැකිය. (4.15 සහ 4.38 ඡේද බලන්න).

5.16 ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමේ හෝ ගලායාමේ සම්භාවිතාවය අඩු නම්, වත්කම් හෝ වගකීම් පිළිබඳ වඩාත්ම අදාළ තොරතුරු විය හැක්කේ, ගලා ඒමේ හෝ ගලා යෑමේ විශාලත්වය, ඒවා සිදුවිය හැකි කාලය සහ ඒවා සිදුවීමේ සම්භාවිතාවයට බලපාන සාධක පිළිබඳ තොරතුරු විය හැකිය. එවැනි තොරතුරු සඳහා සුදුසුම ස්ථානය වන්නේ සටහන්තුල ඇතුළත් කිරීමයි.

5.17 ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමේ හෝ ගලා යාමේ සම්භාවිතාව අඩු වුවද, 5.16 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති තොරතුරු ඉක්මවා වත්කම් හෝ වගකීම් හඳුනාගැනීමට අදාළ තොරතුරු ලබාදිය හැකිය. එය එසේද යන්න විවිධ සාධක මත රඳා පවතී. උදාහරණ වශයෙන්:

- (අ) වෙළෙඳපොළ කොන්දේසි මත හුවමාරු වූ ගනුදෙනුවකදී වත්කමක් අත්පත්කර ගැනීමක් හෝ වගකීමක් දරන්නේ නම්, සාමාන්‍යයෙන් එහි පිරිවැයෙන් පිළිබිඹු වන්නේ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමේ හෝ ගලා යාමේ සම්භාවිතාවයයි. මේ අනුව, එම පිරිවැය අදාළ තොරතුරු විය හැකි අතර, සාමාන්‍යයෙන් එය පහසුවෙන් ලබාගත හැකිය. තවදුරටත්, වත්කම හෝ වගකීම හඳුනා නොගැනීම හුවමාරු වන අවස්ථාවේදී වියදම් හෝ ආදායම් හඳුනා ගැනීමට හේතු වියහැකි අතර, එය ගනුදෙනුවේ විශ්වාසනීය නියෝජනයක් නොවිය හැකිය. (5.25 (අ)ඡේදය බලන්න).
- (ආ) හුවමාරු ගනුදෙනුවක් නොවන සිදුවීමකින් වත්කමක් හෝ වගකීමක් පැන නගින්නේ නම්, වත්කම හෝ වගකීම හඳුනාගැනීම සාමාන්‍යයෙන් ආදායම් හෝ වියදම් හඳුනාගැනීමෙන් සිදුවේ. වත්කම් හෝ වගකීම් හේතුවෙන් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒම හෝ ගලා යා හැකි බවට අඩු සම්භාවිතාවයක් පමණක් තිබේ නම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් වත්කම සහ ආදායම හෝ වගකීම සහ වියදම හඳුනාගැනීම අදාළ තොරතුරු ලබාදීම ලෙස සළකන්නේ නැත.

විශ්වාසනීය නියෝජනය

5.18 කිසියම් වත්කමක් හෝ වගකීමක් හඳුනා ගැනීමට උචිත වන්නේ, එයින් අදාළ තොරතුරු පමණක් නොව, එමෙන්ම එම වත්කම හෝ වගකීම පිළිබඳ විශ්වාසනීය නියෝජනයක් සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලැබෙන ආදායම්, වියදම් හෝ ස්කන්ධයෙහි වූ වෙනස්වීම් මතය. විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබාදිය හැකිද

යන්තර වත්කම හෝ වගකීම හා ආශ්‍රිත මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවය මට්ටම සහ අනිකුත් සාධක බලපානු ලැබේ.

මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවය

5.19 වත්කමක් හෝ වගකීමක් හඳුනා ගැනීමට නම්, එය මැනිය යුතුය. බොහෝ අවස්ථාවලදී, එවැනි මිනුම් ඇස්තමේන්තු කළ යුතු අතර, එම නිසා මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවයට ද යටත් වේ. 2.19 ඡේදයෙහි සඳහන් කළ පරිදි, මූල්‍ය තොරතුරු සැකසීමේදී සාධාරණ ඇස්තමේන්තු භාවිතා කිරීම අත්‍යවශ්‍ය කොටසක් වන අතර, ඇස්තමේන්තු පැහැදිලිව හා නිවැරදිව විස්තර කර පැහැදිලි කර ඇත්නම්, තොරතුරුවල ප්‍රයෝජනත්වය දුර්වල නොකෙරේ. ඉහළ මට්ටමේ මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවයක් පවා එවැනි ඇස්තමේන්තුවකින් ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබාදීම වළක්වනු නොලැබේ.

5.20 සමහර අවස්ථාවන්හිදී, වත්කමක් හෝ වගකීමක් පිළිබඳ මිනුමක් තක්සේරු කිරීමේ දී සම්බන්ධ වන අවිනිශ්චිතතාවයෙහි මට්ටම ඉතා ඉහළ විය හැකි අතර, ඇස්තමේන්තුව මගින් එම වත්කම් හා වගකීම් සහ යම් ප්‍රතිඵලයක් වන ආදායම, වියදම හෝ ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් තරම් විශ්වාසදායක නියෝජනයක් ලබා දෙන්නේද යන්න සැක කළහැකිය. අවිනිශ්චිතතාව මැනීමේ මට්ටම ඉතා ඉහළ නම් උදාහරණ ලෙස වත්කම හෝ වගකීම එම මැනීම ඇස්තමේන්තු කිරීමේ එකම ක්‍රමය වන්නේ මුදල් ප්‍රවාහ පදනම් කරගත් මිනුම් ශිල්පතාවයන් භාවිතා කිරීම සහ ඊට අමතරව, පහත සඳහන් තත්වයන් එකක් හෝ කිහිපයක් පවතින්නේ නම් පමණි:

- (අ) සිදුවිය හැකි ප්‍රතිඵලයන්හි පරාසය අසාමාන්‍ය ලෙස පුළුල් වන අතර, එක් එක් ප්‍රතිඵලවල සම්භාවිතාවය ඇස්තමේන්තු කිරීම අසාමාන්‍ය ලෙස දුෂ්කරය.
- (ආ) විවිධ ප්‍රතිඵලවල සම්භාවිතාවය පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවල කුඩා වෙනස්වීම්වලට මෙම මිණුම අසාමාන්‍ය ලෙස සංවේදී වේ, උදාහරණ වශයෙන්, අනාගත මුදල් ගලා ඒමේ හෝ ගලා යාමේ සම්භාවිතාව අසාමාන්‍ය ලෙස අඩු නම්, එහෙත් එම මුදල් ගලා ඒම හෝ ගලා යාම සිදුවුවහොත් ඒවායේ විශාලත්වය මත අසාමාන්‍ය ලෙස ඉහළ අගයක් ගනී.
- (ඇ) මනිනු ලබන වත්කම හෝ වගකීමට තනිකරම සම්බන්ධිත නොවන අසාමාන්‍ය ලෙස අසීරු හෝ අසාමාන්‍ය ලෙස විෂයානුබද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ වෙන් කිරීමක් වත්කම හෝ වගකීම මැනීමේදී අවශ්‍ය කෙරේ.

5.21 5.20 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති සමහර අවස්ථාවන්හි, වඩාත්ම ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු විය හැක්කේ, අතිශය අවිනිශ්චිත ඇස්තමේන්තුව මත රඳා පවතින ඇස්තමේන්තුව පිළිබඳ විස්තරයක් සහ එයට බලපාන අවිනිශ්චිතතාවයන් පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීමක් ද ඇතුළත් මිනුමකි. මෙය විශේෂයෙන් විය හැක්කේ, එම මිනුම වත්කමෙහි හෝ වගකීමෙහි වඩාත්ම අදාළ මිනුම් වන්නේ නම් විය හැකිය. වෙනත් අවස්ථාවන්හිදී එම තොරතුරු මගින් වත්කම හෝ වගකීම සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වූ ආදායම්, වියදම් හෝ ස්කන්ධයෙහි ඇති වන වෙනස්වීම් පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් ලෙස විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබා නොදෙන්නේ නම්, වඩාත්ම ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු විය හැක්කේ එය අදාළත්වයෙන් තරමක් අඩු නමුත්, මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවයෙන් අඩු අගයකට යටත් වන වෙනස් මිනුමකි (මිනෑම අවශ්‍ය විස්තර කිරීම් සහ පැහැදිලි කිරීම් කැටුව ඇති).

5.22 සීමිත තත්වයන්හිදී වත්කමක් හෝ වගකීමක දැනට ඇති (හෝ ලබාගත හැකි) අදාළ සියලු මිනුම් ඉතා ඉහළ මිනුම්කරණ අවිනිශ්චිතතාවයකට යටත් විය හැකිය. එනම් මිනුම එය ඇස්තමේන්තු කිරීමේ කාර්යය පිළිබඳ විස්තරයක් සහ එම ඇස්තමේන්තුවලට බලපාන අවිනිශ්චිතතාවයන් පිළිබඳව පැහැදිලි කිරීමක් මිනුම කැටුව පැවතියදී පවා වත්කම හෝ වගකීම පිළිබඳව (සහ යම් ප්‍රතිඵලයක් වන ආදායම, වියදම් සහ ස්කන්ධයේ වෙනස්වීම්) ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු මෙයින් කිසිවකින් ලබා දෙන්නේ නැත.

5.23 වත්කමක් හෝ වගකීමක් හඳුනාගෙන තිබුණහොත්, වත්කම හෝ වගකීම පිළිබඳ විශ්වාසනීය නියෝජනයකට වත්කමෙහි හෝ වගකීමෙහි පැවැත්ම හෝ මිනුම් හෝ එහි ප්‍රතිඵල සමග සම්බන්ධිත අවිනිශ්චිතතාවයන් පිළිබඳ පැහැදිලි තොරතුරු අවසාන ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලැබෙන කිසියම් ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල ගලා ඒමක ගලා යාමක වටිනාකම සහ කාල නිර්ණය ඇතුළත් කිරීමට අවශ්‍ය විය හැක. (6.60 - 6.62 ඡේද බලන්න)

වෙනත් සාධක

5.24 හඳුනාගත් වත්කමක, වගකීමක, ස්කන්ධයේ, ආදායමේ හෝ වියදමක විශ්වාසනීය නියෝජනයකට එම අයිතමය හඳුනාගැනීම පමණක් නොව, එය මැනීම මෙන්ම ඉදිරිපත් කිරීම සහ ඒ පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය කිරීමද ඇතුළත් වේ. (6 - 7 පරිච්ඡේද බලන්න).

- 5.25 එබැවින්, වත්කමක හෝ වගකීමක හඳුනාගැනීම මඟින් වත්කම් හෝ වගකීම් පිළිබඳ විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබාදිය හැකි ද යන්න තක්සේරු කිරීමේ දී, මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශයේ එහි විස්තරය සහ මිනුම් පමණක් හුදු සලකා බැලීම අවශ්‍යවීම පමණක් නොව පහත දෑ ද සලකා බැලිය යුතුය,
- (අ) එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලැබෙන ආදායම්, වියදම් සහ ස්කන්ධයෙහි වෙනස්කම් නිරූපණය කිරීම - උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්ත්වයක් විසින් ප්‍රතිශ්ඨාවක් සඳහා හුවමාරු කර ගැනීමට වත්කමක් අත්පත් කරගන්නේ නම්, එම වත්කම හඳුනා නොගැනීම වියදම් හඳුනාගැනීමට හේතුවන අතර, එමඟින් අස්තිත්ත්වයෙහි ලාභය හා ස්කන්ධය අඩුවීම සිදුවේ. සමහර අවස්ථාවල, උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්ත්වය විසින් වහාම වත්කම ක්ෂයනොකරන්නේ නම්, එම ප්‍රතිඵලය මඟින් අස්තිත්ත්වයෙහි මූල්‍ය තත්ත්වය පිරිහී බව ඇති බවට වූ නොමඟ යවන සුළු නියෝජනයන් ලබාදිය හැකිය.
 - (ආ) අදාළ වත්කම් සහ වගකීම් හඳුනාගෙන තිබෙන්නේ ද, ඒවා හඳුනාගෙන නොමැතිනම්, එම හඳුනාගැනීම තුළ හඳුනා ගැනීමේ අසංගතතාවයක් ඇති කරයි. (ගිණුම්කරණ නොගැලපීම) සටහන් වලින් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරු ලබාදී තිබුණ ද, ගනුදෙනුවෙහි සමස්ත බලපෑම හෝ වත්කම් හෝ වගකීම්වලට තුඩු දෙන වෙනත් සිදුවීමක් පිළිබඳ අවබෝධ කරගත හැකි හෝ විශ්වාසනීය නියෝජනයක් එයින් ලබාදිය නොහැක.
 - (ඇ) වත්කම හෝ වගකීම පිළිබඳ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම හා අනාවරණය කිරීම, සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ආදායම්, වියදම් හෝ ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම්, සම්පූර්ණ නිරූපණයකට, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයකු සඳහා අවශ්‍ය සියලු විස්තර ඇතුළුව නිරූපිත ආර්ථික සංසිද්ධිය අවබෝධ කරගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු සහ පැහැදිලි කිරීම් සියල්ල ඇතුළත් වේ. එබැවින් සම්බන්ධිත තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම හා අනාවරණය කිරීම මඟින් වත්කමක්, වගකීමක්, ස්කන්ධය, ආදායම් හෝ වියදම් පිළිබඳ විශ්වාසනීය නියෝජනයක කොටසක් බවට පත්වීමට හඳුනාගත් වටිනාකමට හැකිවේ.

ප්‍රති හඳුනාගැනීම

- 5.26 ප්‍රති හඳුනාගැනීම යනු, හඳුනාගත් වත්කමක් හෝ වගකීමක් සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ ඉන් කොටසක් අස්තිත්ත්වයක මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශයෙන් ඉවත් කිරීමයි. සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රති හඳුනාගැනීම සිදුවන්නේ එම අයිතමය තවදුරටත් වත්කමක හෝ වගකීමක නිර්වචනය සපුරාලන්නේ නැති විටය:
- (අ) වත්කමක් ප්‍රති හඳුනාගැනීම සාමාන්‍යයෙන් සිදුවන්නේ, අස්තිත්ත්වය හඳුනාගෙන තිබූ එම වත්කම සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ ඉන් කොටසක පාලනය නැති වූ විටය; සහ
 - (ආ) වගකීමක් ප්‍රති හඳුනාගැනීම සාමාන්‍යයෙන් සිදුවන්නේ, අස්තිත්ත්වය හඳුනාගෙන තිබූ එම වගකීම සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ ඉන් කොටසක් සඳහා වර්තමාන බැඳීමක් නොමැති විටය.
- 5.27 ප්‍රති හඳුනාගැනීම සඳහා වූ ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් පහත සඳහන් දෙකම විශ්වාසනීය නියෝජනය අරමුණුගතව:
- (අ) ගනුදෙනුවෙන් පසු රඳවා ගෙන ඇති යම් වත්කම් සහ වගකීම් හෝ ප්‍රති හඳුනාගැනීමට තුඩුදුන් වෙනත් හේතු (ගනුදෙනුවේ හෝ වෙනත් සිදුවීමක කොටසක් ලෙස අත්පත් කරගත්, දරන ලද හෝ උපද්දන ලද කිසියම් වත්කමක් හෝ වගකීමක් ඇතුළුව); සහ
 - (ආ) එම ගනුදෙනුවේ හෝ වෙනත් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අස්තිත්ත්වයෙහි වත්කම් හා වගකීම්වල වෙනස් වීම.
- 5.28 5.27 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති අරමුණු සාමාන්‍යයෙන් සාක්ෂාත් කරගනු ලබන්නේ:
- (අ) කල් ඉකුත් වූ හෝ ක්ෂය කරන ලද, එකතු කරන ලද, සපුරා ඇති හෝ පවරන ලද යම් වත්කමක් හෝ වගකීමක් ප්‍රති හඳුනාගැනීමක් සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලැබෙන ආදායම් හා වියදම් "හඳුනාගැනීම" මෙම පරිච්ඡේදයෙහි ඉතුරු කොටසෙහි "මාරු කරන ලද සංරචකය" යන යෙදුමෙන් අදහස් කරන්නේ එම සියලු වත්කම් හා වගකීම්ය;
 - (ආ) යම් රඳවාගෙන ඇති වත්කම් හෝ වගකීම් අඛණ්ඩව හඳුනාගෙන ඇත්නම් ඒවා "රඳවාගත් සංරචකයක්" ලෙස හැඳින්වේ. එම රඳවාගත් සංරචකය පැවරූ සංරචකයෙන් වෙන්වූ ගිණුම් ඒකකයක් බවට පත්වේ. ඒ අනුව, ප්‍රති හඳුනාගැනීම රඳවාගත් සංරචකයට අදාළ මැනීමේ අවශ්‍යතාවයන්හි වෙනස්වීමක් ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ නැතොත් මිස, පැවරූ සංරචකය ප්‍රති හඳුනාගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, රඳවාගත් සංරචකය මත ආදායමක් හෝ වියදමක් හඳුනා ගන්නේ නැත. සහ

- (ඇ) 5.27 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති ඉලක්ක එකක් හෝ දෙකම සාක්ෂාත් කරගැනීමට අවශ්‍ය නම්, පහත සඳහන් ක්‍රියා පටිපාටි එකක් හෝ කීපයක් ව්‍යවහාර කළ යුතුය:
- (i) රඳවාගෙන ඇති ඕනෑම සංරචකයක් පිළිබඳව මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වෙන වෙනම ඉදිරිපත් කිරීම;
 - (ii) පවරන ලද සංරචකය ප්‍රති හඳුනාගැනීම හේතුවෙන් හඳුනාගත් ඕනෑම ආදායමක් සහ වියදමක් මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශයෙහි වෙන වෙනම ඉදිරිපත් කිරීම; හෝ
 - (iii) පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරු ලබාදීම මගිනි.
- 5.29 සමහර අවස්ථාවලදී අස්තිත්ත්වයක වත්කමක් හෝ වගකීමක් පවරා ඇති බව පෙනෙන නමුත් එම වත්කම හෝ වගකීම අස්තිත්ත්වයේ එසේම පැවතිය හැකිය.
- උදාහරණ ලෙස:
- (අ) අස්තිත්ත්වයක් වත්කමක් පෙනෙන පරිදි පවරාගෙන එහෙත් වත්කම විසින් නිෂ්පාදනය කළහැකි ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල වටිනාකමේ සැලකිය යුතු අන්දමේ ධනාත්මක හෝ සෘණාත්මක විචලනයන්ට විවෘතකර රඳවා තබා ගන්නේ නම්, මෙය එම වත්කම අස්තිත්ත්වය අඛණ්ඩව පාලනය කරන බව සමහර විට හැඟවිය හැකිය. (4.24 ඡේදය බලන්න) ; හෝ
 - (ආ) අස්තිත්ත්වය සඳහා නියෝජනයකු ලෙස දරා ඇති වත්කමක් එම වත්කම වෙනත් පාර්ශවයකට අස්තිත්ත්වය පවරා ඇත්නම්, තවමත් වත්කම පාලනය කරනු ලබන්නේ පැවරුම්කරු විසින්ය. (4.25 ඡේදය බලන්න).
- 5.30 5.29 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති අවස්ථාවලදී, එම වත්කම හෝ වගකීම ප්‍රති හඳුනා ගැනීම උචිත වන්නේ, එය 5.27 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති අරමුණු දෙකෙන් එකක්වත් සාක්ෂාත් කර නොගන්නා බැවිනි.
- 5.31 අස්තිත්ත්වයක් සතුව තවදුරටත් පවරන ලද සංරචකයක් නොමැති විට, පවරන ලද සංරචකය ප්‍රති හඳුනා ගැනීමෙන් එම කරුණ විශ්වාසනීයව නියෝජනය කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, මෙවැනි සමහර අවස්ථාවන්හිදී, 5.28 (ඇ) ඡේදයේ විස්තර ඇති ක්‍රියාපටිපාටි එකක් හෝ වැඩි ගණනක සහාය ලබාදී තිබියදී පවා, ගනුදෙනුවක් හෝ වෙනත් සිදුවීමක් මගින්, අස්තිත්ත්වයෙහි වත්කම හෝ වගකීම කෙතෙක් දුරට වෙනස් වී ඇද්ද යන්න ප්‍රති හඳුනාගැනීම තුළින් විශ්වාසනීය ලෙස නියෝජනය සිදු නොවිය හැක. එවැනි අවස්ථාවන්හිදී පවරන ලද සංරචකය ප්‍රතිහඳුනා ගැනීමෙන් හැඟවෙන්නේ අස්තිත්ත්වයෙහි මූල්‍ය තත්ත්වය තිබුණාට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් වී ඇති බවයි. උදාහරණ වශයෙන් මෙය සිදුවිය හැක්කේ:
- (අ) යම් අස්තිත්ත්වයක් විසින් වත්කමක් පැවරුම් කර ඇති අතර, ඒ සමගම වෙනත් ගනුදෙනුවකට ඇතුළත් වී ඇත්නම්, එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, එම වත්කම නැවත අත්කර ගැනීමේ වර්තමාන හිමිකමක් හෝ වර්තමාන බැඳීමක් ඇති වේ. එවැනි වර්තමාන හිමිකමක් හෝ වර්තමාන බැඳීමක් පැන නගින්නේ උදාහරණ ලෙස ඉදිරි ගිවිසුමක්, ලිඛිත ගැණුමක විකල්පයක් හෝ මිලදී ගත් ඇරයුම් විකල්පයක් මගිනි.
 - (ආ) යම් අස්තිත්ත්වයක් විසින් තවදුරටත් පාලනය නොකරනු ලබන, පවරා ඇති සංරචකයක් මගින් නිපදවිය හැකි ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ප්‍රමාණයෙහි සැලකිය යුතු ධනාත්මක හෝ සෘණාත්මක විචලනයන්ට නිරාවරණය කිරීමක් රඳවාගෙන තිබෙන්නේ නම්ය.
- 5.32 5.28 (ඇ) ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති ක්‍රියා පටිපාටි වලින් එකක් හෝ වැඩි ගණනකින් සහාය දැක්වූවා වුවද, 5.27 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති ඉලක්ක දෙකම සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ප්‍රති හඳුනාගැනීම ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම්, පවරන ලද සංරචකය අඛණ්ඩව හඳුනාගැනීමෙන් සමහරවිට එම අරමුණු දෙකම ඉටු කර ගත හැකිය. මෙහි පහත ප්‍රති විපාක ඇත.
- (අ) ගනුදෙනුවේ හෝ වෙනත් සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එක්කෝ රඳවා ගත් සංරචකය හෝ පැවරු සංරචකය මත ආදායමක් හෝ වියදමක් හඳුනානොගනී;
 - (ආ) වත්කමක් (හෝ වගකීමක්) පැවරීමෙන් ලැබෙන (හෝ ගෙවන) මුදල ලැබුණු (ගෙවූ) ණයක් ලෙස සලකනු ලැබේ; සහ
 - (ඇ) පැවරු සංරචකය සම්බන්ධයෙන් පැන නගින යම් හිමිකමක් හෝ බැඳියාවක් අස්තිත්ත්වයට තවදුරටත් නොමැති බව දැක්වෙන කරුණ නිරූපනය කිරීමට, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ පැවරු සංරචකය පිළිබඳ වෙන්ව වූ ඉදිරිපත් කිරීමක් හෝ පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරු ලබාදීමක් අවශ්‍ය කෙරේ. ඒ හා

සමානව මාරු කරන ලද සංරචකයෙන් පැන නගින ආදායම් හෝ වියදම් පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

5.33 ප්‍රති හඳුනාගැනීම පිළිබඳ ප්‍රශ්න පැන නගින එක් අවස්ථාවක් වන්නේ, පවත්නා හිමිකම් හෝ බැඳියාවන් අඩු කරන හෝ ඉවත් කරන ආකාරයකින් ගිවිසුමක් වෙනස් කරන විටය. ගිවිසුම් වෙනස් කිරීම සඳහා ගිණුම් ගත කරන්නේ කෙසේද යන්න තීරණය කිරීමේ දී, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට වෙනස් කිරීමෙන් පසුව රඳවාගෙන ඇති වත්කම් හා වගකීම් පිළිබඳ වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබා දෙන්නේ කුමන ගිණුම් ඒකකය ද යන්නත්, වෙනස් කිරීම් මගින් අස්තිත්වයෙහි වත්කම් හා වගකීම් වෙනස්වූ ආකාරයත් සලකා බැලිය යුතුය:

- (අ) ගිවිසුමක් වෙනස් කිරීමකින් පවත්නා හිමිකම් හෝ බැඳියාවන් ඉවත් කිරීම පමණක් සිදුවන්නේ නම්, 5.26 - 5.32 ඡේදයන්හි සාකච්ඡා කොට සලකා බලා ඇත්තේ එම හිමිකම් හෝ බැඳීම් ප්‍රති හඳුනාගත යුතු ද යන්න තීරණය කළ යුතු බවයි;
- (ආ) ගිවිසුමක් වෙනස් කිරීමකින්, නව හිමිකම් හෝ බැඳීම් පමණක් එකතු වන්නේ නම්, එකතු වූ හිමිකම් හෝ බැඳියාවන් වෙනම වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙස සැලකිය යුතු ද, නැතහොත් එවැනි ගිණුම් ඒකකයක පවතින හිමිකම් හෝ බැඳීම්වල කොටසක් ලෙසට ගන්නේ ද යන්න තීරණය කිරීම අවශ්‍ය වේ. (4.48 - 4.55 ඡේද බලන්න); සහ
- (ඇ) ගිවිසුම් වෙනස් කිරීමක් මගින් පවත්නා හිමිකම් හෝ බැඳීම් යන දෙකම ඉවත් වන්නේ නම් සහ නව හිමිකම් හෝ බැඳීම් එකතු වන්නේ නම්, එම වෙනස් කිරීම්වල වෙන වෙනම හා සංයෝජන බලපෑම සලකා බැලීම අවශ්‍ය වේ. එවැනි සමහර අවස්ථාවලදී, ගිවිසුමේ වෙනස් කිරීමේ ප්‍රමාණයට එහි හරය අනුව වෙනස් කිරීමෙන් පැරණි වත්කම් හෝ වගකීම්, නව වත්කමක් හෝ වගකීමක් සමග ආදේශ කෙරෙයි. එවැනි පුළුල් වෙනස් කිරීම්වලදී ප්‍රවේශයට මුල් වත්කම හෝ වගකීම ප්‍රති හඳුනා ගැනීමට අවශ්‍ය විය හැකි අතර, නව වත්කම හෝ වගකීම හඳුනාගැනීම කළ යුතු ය.

ඡේදය

6 වන පරිච්ඡේදය - මිනුම

හැඳින්වීම	6.1
මිනුම් පදනම්	6.4
ඓතිහාසික පිරිවැය	6.4
වර්තමාන අගය	6.10
සාධාරණ අගය	6.12
ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ ඉටුකිරීමේ අගය	6.17
වර්තමාන පිරිවැය	6.21
විශේෂ මිනුම් පදනමින් ඉදිරිපත් කෙරෙන තොරතුරු	6.23
ඓතිහාසික පිරිවැය	6.24
වර්තමාන අගය	6.32
සාධාරණ අගය	6.32
ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ ඉටුකිරීමේ අගය	6.37
වර්තමාන පිරිවැය	6.40
මිනුම් පදනමක් තීරණය කිරීමේදී සලකා බැලිය යුතු සාධක	6.43

අදාළත්වය	6.49
වත්කමක හෝ වගකීමක ගති ලක්ෂණ	6.50
අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ සඳහා දායකත්වය	6.54
විශ්වසනීය නියෝජනය	6.58
ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ වැඩි දියුණු කිරීම් සහ පිරිවැය සීමා කිරීම්	6.63
ඓතිහාසික පිරිවැය	6.69
වර්තමාන අගය	6.72
ආරම්භක මිනුමට නිශ්චිත සාධක	6.77
එකකට වඩා වැඩි මිනුම් පදනම්	6.83
ස්කන්ධය මැනීම	6.87
මුදල් ප්‍රවාහ පදනම් කෙරෙන මිනුම් ශිල්ප ක්‍රම	6.91

හැඳින්වීම

- 6.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශවල හඳුනාගෙන ඇති මූලිකාංග මූල්‍ය භාෂිතයෙන් වශයෙන් ප්‍රමාණ කෙරේ. මේ සඳහා මිනුම් පදනමක් තෝරා ගැනීමට අවශ්‍ය වේ. මිනුම් පදනමක් යනු, හඳුනාගනු ලැබූ ලක්ෂණයක් වේ. උදාහරණ වශයෙන්, මනිනු ලබන අයිතමයේ ඓතිහාසික පිරිවැය, සාධාරණ අගය හෝ ඉටුකිරීමේ අගය ගත හැකිය. වත්කමක් හෝ වගකීමක් සඳහා මිනුම් පදනමක් ව්‍යවහාර කිරීමෙන් එම වත්කම් හෝ වගකීම් සහ සම්බන්ධිත ආදායම් සහ වියදම් සඳහා මිණුමක් නිර්මාණය වේ.
- 6.2 ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මක ගති ලක්ෂණ සහ පිරිවැය සීමාකිරීම් සලකා බැලීමෙන් විවිධ වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් සහ වියදම් සඳහා විවිධ මිනුම් පදනම් තෝරාගැනීම ප්‍රතිඵලයක් විය හැකිය.
- 6.3 ප්‍රමිතියකට, එම ප්‍රමිතියෙන් තෝරාගත් මිනුම් පදනම ක්‍රියාත්මක කරන්නේ කෙසේද යන්න විස්තර කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකිය. එම විස්තරයට ඇතුළත් විය හැකි කරුණු:
 - (අ) නිශ්චිත මිනුම් පදනමක් මත මිනුමක් තක්සේරු කිරීම සඳහා භාවිතා කළ හැකි හෝ භාවිතා කළයුතු ශිල්පීය ක්‍රම නියම කිරීම;
 - (ආ) කැමති මිනුම් පදනමක් මගින් ලබාදෙන තොරතුරුවලට සමාන තොරතුරු සැපයිය හැකි සරල මිනුම් ප්‍රවේශයක් නියම කිරීම; හෝ
 - (ඇ) මිනුම් පදනමක් වෙනස් කරන්නේ කෙසේද යන්න පැහැදිලි කිරීම - උදාහරණ වශයෙන්, වගකීමක් ඉටු කිරීම සඳහා වන අගයන් බැහැර කිරීමෙන් එම වගකීම් ඉටු කිරීමට අපොහොසත් වීමේ බලපෑම (ස්වකීය ණය අවදානම).

මිණුම් පදනම්

ඓතිහාසික පිරිවැය

- 6.4 ඓතිහාසික පිරිවැය මිනුම් වත්කම්, වගකීම් සහ සම්බන්ධිත ආදායම් හා වියදම් සම්බන්ධිත මූල්‍ය තොරතුරු ලබා දෙන්නේ, ගනුදෙනුවේ මිල හෝ ඒවා හට ගැනීමට කුඩුදුන් වෙනත් සිද්ධීන්ට අඩුතරමින් කොටසක් ලෙස උත්පාදනයවූ තොරතුරු භාවිතා කරමිනි. වර්තමාන අගය මෙන් නොව, ඓතිහාසික පිරිවැය මගින් වත්කමකට හෝ වගකීමකට හානිකරණය මගින් සිදුවන බරපතල වෙනස්කම්වලට අදාළ ප්‍රමාණය හැර වටිනාකමේ වෙනස්වීම් පිළිබිඹු නොවේ. (6.7 (ඇ) සහ 6.8 (ආ) ඡේද බලන්න).
- 6.5 වත්කමක් අත්කර ගැනීමේදී හෝ ඇති කිරීමේදී එහි ඓතිහාසික පිරිවැය වන්නේ, වත්කම අත්කර ගැනීමට හෝ ඇති කිරීමට ගෙවන ලද ප්‍රතිශ්ඨාව සහ එයට එකතු කරන ලද ගනුදෙනු කිරීමේ පිරිවැයෙන් සමන්විත වත්කම අත්කර ගැනීම හෝ ඇති කිරීම සඳහා දරන ලද පිරිවැයේ වටිනාකමයි. වගකීමක් දැරීමට සිදු වූ විට

හෝ භාර ගත් විට එහි ඓතිහාසික පිරිවැය වන්නේ, වගකීම ඇති කිරීමට හෝ භාර ගැනීමට ලැබූ ප්‍රතිශ්ඨාවෙන් ගනුදෙනු පිරිවැය අඩු කළ විට ලැබෙන වටිනාකමයි.

6.6 වෙළෙඳපොළ කොන්දේසි මත සිදු නොවූ ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වත්කමක් අත්පත් කරගත් විට හෝ ඇති කළ විට හෝ වගකීමක් දැරූ විට හෝ භාරගත් විට, (6.80 ඡේදය බලන්න) ඒ සඳහා වූ පිරිවැය හඳුනාගැනීමට නොහැකි විය හැකිය, නැතහොත් වත්කමට හෝ වගකීමට අදාළ පිරිවැය පිළිබඳ තොරතුරු ලබා නොදෙනු ඇත. එවැනි සමහර අවස්ථාවල දී, වත්කමේ හෝ වගකීමේ වර්තමාන අගය මූලික හඳුනාගැනීම මත සලකනු ලබන පිරිවැයක් ලෙසට භාවිතා කරන අතර, එම සලකනු ලබන පිරිවැය ඓතිහාසික පිරිවැයෙන් පසුව මැනීම සඳහා ආරම්භක ලක්ෂයක් ලෙස භාවිත කරයි.

6.7 අදාළ වන්නේ නම්, වත්කමක ඓතිහාසික පිරිවැය කාලය හරහා යාවත්කාලීන කෙරෙයි:

- (අ) වත්කම සමන්විත වන සියලුම ආර්ථික සම්පත්තේ කොටසක් පරිභෝජනය (ක්ෂය කිරීම හෝ ක්‍රම ක්ෂය කිරීම);
- (ආ) වත්කම් වලින් කොටසක් හෝ සියල්ලම නිරුද්ධකරණය සඳහා ගෙවීම් ලැබීම;
- (ඇ) වත්කම්වල ඓතිහාසික පිරිවැයෙන් කොටසක් හෝ සියල්ලම තවදුරටත් අයකරගැනීමට නොහැකි වන පරිදි වන සිදුවීම්වල බලපෑම (හානිකරණය); සහ
- (ඈ) වත්කම්වල ඕනෑම මූල්‍ය සංරචකයක් පිළිබිඹු කිරීම සඳහා පොළිය උපචිත කිරීම.

6.8 අදාළ වන්නේ නම්, පහත දෑ නිරූපණය කිරීමට වගකීමක ඓතිහාසික පිරිවැය කාලය හරහා යාවත්කාලීන කෙරෙයි:

- (අ) සියලු වගකීම් හෝ ඉන් කොටසක් ඉටුකිරීම, උදාහරණ වශයෙන්, වගකීම සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ කොටසක් පියවෙන පරිදි ගෙවීම් කිරීමෙන් හෝ භාණ්ඩ ලබා දීමට වූ බැඳීම පසුරාලීම;
- (ආ) එමවගකීම භාරදුරවන ප්‍රමාණය තෙක් වගකීම ඉටුකිරීමට අවශ්‍ය සම්පත් පැවරීමට වන බැඳීමේ වටිනාකම වැඩි කරන සිද්ධිවල බලපෑම. වගකීමක් භාරදුරවන්නේ, ඓතිහාසික පිරිවැය වගකීම ඉටුකිරීම නිරූපණය සඳහා තවදුරටත් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් පමණි; සහ
- (ඇ) වගකීමේ කිසියම් මූල්‍ය සංරචකයක් පිළිබිඹු කිරීම සඳහා පොළිය උපචිත කිරීම.

6.9 ඓතිහාසික පිරිවැය මිනුම් පදනමින් මූල්‍ය වත්කම් හා මූල්‍ය වගකීම් මැනිය හැකි එක් ක්‍රමයක් වන්නේ ඒවා ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය යටතේ මැනීමයි. මූලික හඳුනාගැනීමේදී නිර්ණය කරන ලද අනුපාතිකයට වටිටම් කරන ලද මූල්‍ය වත්කමක හෝ මූල්‍ය වගකීමක ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය මගින් අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ ඇස්තමේන්තු පිළිබිඹු වේ. විවලය අනුපාතික සාධන පත්‍ර සඳහා විවලය අනුපාතිකයේ වෙනස්වීම් පිළිබිඹු වීමට වටිටම් අනුපාතිකය යාවත්කාලීන කෙරේ. පොළිය උපචිතවීම, මූල්‍ය වත්කමක් හානිකරණය සහ ලැබීම් සහ ගෙවීම් වැනි පසුව සිදුවන වෙනස්වීම් නිරූපණයවීම සඳහා මූල්‍ය වත්කමක හෝ වගකීමක ක්‍රම ක්ෂය කාලයන් තුළ යාවත්කාලීන කෙරේ.

වර්තමාන අගය

6.10 මිනුම් කිරීම සිදු කරන දිනට පවතින තත්ත්වය පිළිබිඹු කිරීම සඳහා යාවත්කාලීන කරන ලද තොරතුරු භාවිතා කරමින් වර්තමාන අගය මිනුම් මගින් වත්කම්, වගකීම් සහ සම්බන්ධිත ආදායම් සහ වියදම් පිළිබඳ මූල්‍ය තොරතුරු ලබාදේ. යාවත්කාලීන කිරීම නිසා පෙර මිනුම් දිනයෙහි සිට වූ වත්කම් හා වගකීම්වල වර්තමාන අගයන් තුළින් වෙනස්වීම් පිළිබිඹු වේ. මුදල් ප්‍රවාහය සහ සාධක ඇස්තමේන්තු එම වර්තමාන අගයන්හි පිළිබිඹුවේ. (6.14 – 6.15 සහ 6.20 ඡේද බලන්න) ඓතිහාසික පිරිවැය මෙන් නොව, වත්කම හෝ වගකීම හටගැන්වීමට හේතුවූ ගනුදෙනුවේ මිල හෝ වෙනත් සිද්ධියකින් කොටසක් ලෙස වුවද, වත්කමක හෝ වගකීමක වර්තමාන අගය නිගමනය නොවේ.

6.11 වර්තමාන අගය මැනීමේ පදනම්වලට ඇතුළත් වන්නේ:

- (අ) සාධාරණ අගය (6.12–6.16 ඡේද බලන්න);
- (ආ) වත්කම් සඳහා ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ වගකීම් සඳහා ඉටුකිරීමේ අගය (6.17–6.20 ඡේද බලන්න); සහ
- (ඇ) වර්තමාන පිරිවැය (6.21–6.22 ඡේද බලන්න).

සාධාරණ අගය

- 6.12 සාධාරණ අගය යනු, මිනුම් දිනයේදී වෙළෙඳපොළ සහභාගි වන්නන් අතර විධිමත් ගනුදෙනුවක් තුළින් වත්කමක් විකිණීම සඳහා ලැබිය යුතු හෝ වගකීමක් පැවරීම සඳහා ගෙවනු ලබන මිලයි.
- 6.13 වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන්ගේ අස්තිත්වයට ප්‍රවිශ්ඨ වීමට හැකි වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන්ගේ සාපේක්ෂ වැදගත්කම පිළිබඳ අදහස සාධාරණ අගය මගින් පිළිබිඹුවේ. වෙළෙඳපොළ සහභාගි වන්නන් ඔවුන්ගේ ආර්ථික වාසිය වෙනුවෙන් ක්‍රියා කරන්නේ නම්, එම වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන් වත්කම හෝ වගකීම සඳහා මිල නියම කිරීමේ දී භාවිතා කරනු ලබන එම උපකල්පනයන්ම භාවිතා කරමින් වත්කම හෝ වගකීම මනිනු ලැබේ.
- 6.14 සමහර අවස්ථාවල සක්‍රීය වෙළෙඳපලක මිල ගණන් නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් සාධාරණ අගය සෘජුව නිර්ණය කළ හැකිය. වෙනත් අවස්ථාවලදී, මිනුම් ශිල්ප ක්‍රම භාවිත කරමින් එය වක්‍රව නිර්ණය කෙරේ. උදාහරණ වශයෙන්, මුදල් ප්‍රවාහ මත පදනම් වූ මිණුම් ශිල්ප ක්‍රම (6.91 – 6.95 ඡේද බලන්න) පහත සඳහන් සියලු සාධක පිළිබිඹු කිරීම මගින්:
- (අ) අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ ඇස්තමේන්තු.
 - (ආ) මනිනු ලබන වත්කම හෝ වගකීම සඳහා අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල ඇස්තමේන්තු කළ වටිනාකම හෝ කාල නිර්ණයට, මුදල් ප්‍රවාහවලට ආවේණික අවිනිශ්චිතතාවය මගින් සිදුවිය හැකි විචලනයන්.
 - (ඇ) මුදල්වල කාල වටිනාකම.
 - (ඈ) මුදල් ප්‍රවාහයන්හි ආවේණික අවිනිශ්චිතතාව දරාගැනීමේ මිල (අවදානම් අධිකවූ වාරිකයක් හෝ අවදානම් වට්ටම) එම අවිනිශ්චිතතාවය දරාගැනීමේ මිල රඳා පවතින්නේ එම අවිනිශ්චිතතාවයෙහි ප්‍රමාණය මතය. මුදල් ප්‍රවාහ නිශ්චිත වත්කමකට (හෝ වගකීමකට) වඩා අඩු මුදලක් ආයෝජකයන් මුදල් ප්‍රවාහ අවිනිශ්චිත වත්කමකට (සහ සාමාන්‍යයෙන් වගකීමක් භාර ගැනීම වෙනුවෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය වන) සාමාන්‍යයෙන් ගෙවන කරුණ ද එලෙසම එයින් පිළිබිඹු වේ.
 - (ඉ) වෙනත් සාධක, උදාහරණ වශයෙන්, ද්‍රවශීලතාවය පවතින තත්වයන් තුළ වෙළෙඳපොළ සහභාගි වන්නන් එම සාධක සැලකිල්ලට ගනී නම්.
- 6.15 6.14 (ආ) සහ 6.14(ඈ) යන ඡේදවල සඳහන් සාධකවල, ප්‍රතිපාර්ශවයන්, අස්තිත්වයට ඇති ඔවුන්ගේ වගකීම් ඉටු කිරීමට අපොහොසත් විය හැකි බව (ණය අවදානම), හෝ නැතහොත්, අස්තිත්වය විසින් සිය වගකීම් ඉටුකිරීම සඳහා (තමන්ගේම ණය අවදානම) අසමත් විය හැකි බව ඇතුළත්ය.
- 6.16 වත්කම හෝ වගකීම ඇතිවීමට හේතුවූ ගනුදෙනුවේ මිල හෝ වෙනත් සිද්ධියකින්, කොටසක් ලෙස වුවද, සාධාරණ අගය නිගමනය නොකරන නිසා, වත්කම අත්කර ගැනීමේ දී දරන ගනුදෙනු පිරිවැය මගින් සාධාරණ අගය වැඩි නොවන අතර, වගකීම දැරීමේදී හෝ භාර ගැනීමේදී දරන ගනුදෙනු කිරීමේ අඩුවන්නේ නැත. ඊට අමතරව සාධාරණ අගයෙන්, වත්කම අවසාන වශයෙන් බැහැර කිරීමට හෝ වගකීම පැවරීමෙන් හෝ නිරවුල් කිරීමේ හෝ වන ගනුදෙනුව සඳහා දැරීමට සිදුවන පිරිවැය පිළිබිඹු නොකරයි.

ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ ඉටුකිරීමේ අගය

- 6.17 ප්‍රයෝජ්‍ය අගය යනු, අස්තිත්වයක් විසින් වත්කමක් භාවිතා කිරීමෙන් සහ එය අවසාන වශයෙන් බැහැර කිරීමෙන් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිත මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ හෝ වෙනත් ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල වර්තමාන අගයයි. ඉටුකිරීමේ අගය යනු, මුදල්වල වර්තමාන අගය හෝ අස්තිත්වය එහි වගකීම සපුරාලීමක් ලෙස පැවරීමට අනුග්‍රහය දැක්වීමට අපේක්ෂා කරන හෝ වෙනත් ආර්ථික සම්පත්ය. මුදල් හෝ වෙනත් ආර්ථික සම්පත් වගකීම් ප්‍රතිපාර්ශ්වයකට පැවරීමට අපේක්ෂා කරන වටිනාකම පමණක් නොව, එලෙස වගකීම සපුරාලීමට හැකිවීමට ඇතුළත් වන වෙනත් පාර්ශවවලට අස්තිත්වය පැවරීමට අනුග්‍රහය දැක්වීමට අපේක්ෂා කරන වටිනාකම ද ඇතුළත් වේ.
- 6.18 ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ ඉටුකිරීමේ අගය අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන් මත පදනම් වී ඇති නිසා, ඒවාට වත්කමක් අත්පත් කරගැනීම, හෝ වගකීමක් භාර ගැනීම සඳහා දැරීමට වන ගනුදෙනු පිරිවැය ඇතුළත් නොවේ. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රයෝජ්‍ය අගයෙහි සහ ඉටුකිරීමේ අගයෙහි වත්කමක් අවසාන වශයෙන් බැහැර කිරීමට හෝ වගකීමක් සපුරාලන අස්තිත්වයක් දැරීමට අපේක්ෂා කරන ඕනෑම ගනුදෙනුව පිරිවැයේ වර්තමාන අගය ඇතුළත් වේ.
- 6.19 ප්‍රයෝජ්‍ය අගයේ සහ ඉටුකිරීමේ අගයේ, වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන්ගේ උපකල්පනවලට වඩා අස්තිත්ව විශේෂිත උපකල්පන පිළිබිඹු කරයි. වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන් විසින් භාවිතා කරන උපකල්පන සහ අස්තිත්වයක් විසින්ම භාවිතා කරන උපකල්පන අතර සමහරවිට ප්‍රායෝගිකව සුළු වෙනසක් තිබිය හැක.

6.20 ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ ඉටුකිරීමේ අගය සෘජුව නිරීක්ෂණය කළ නොහැකි අතර, එය නිරීක්ෂණය කරන්නන් මුදල් ප්‍රවාහ මත පදනම් වූ මිණුම් ශිල්ප ක්‍රම අනුව (6.91 – 6.95 ඡේද බලන්න) ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ ඉටුකිරීමේ අගය 6.14 ඡේදයෙහි සාධාරණ අගය සඳහා විස්තර කර ඇති සාධකම පිළිබිඹු කරන්නේ නම්, එය ව්‍යාජ වෙළඳපොළ සහභාගිවන්නන් ගේ යථා දර්ශනයට වඩා අස්තිත්ව යථා දර්ශනය මගින් පිළිබිඹු වේ.

වර්තමාන පිරිවැය

6.21 වත්කමක වර්තමාන පිරිවැය යනු, මිනුම්කරන දින දී සම (තුල්‍ය) වත්කමක පිරිවැයට, මිනුම්කරන දින දී ගනුදෙනුවට ඇතුළත් ගෙවිය යුතු ප්‍රතිෂ්ඨාව සහ එදිනට දැරීමට සිදුවන ගනුදෙනු පිරිවැයෙහි එකතුවයි. වගකීමක වර්තමාන පිරිවැය යනු, මිනුම්කරන දින දී සමවගකීමක් සඳහා ලැබීමට නියමිත ප්‍රතිෂ්ඨාවෙහි මුදලින් එදිනට දැරීමට සිදුවන ගනුදෙනු පිරිවැය අඩු කළ පසු ලැබෙන වටිනාකමයි. වර්තමාන පිරිවැය, ඓතිහාසික පිරිවැය මෙන් ප්‍රවේශවීමේ වටිනාකමයි: එයින් අස්තිත්වයක් වෙළඳපොළෙහි මිල ගණන් යටතේ වත්කම අත්පත් කර ගැනීමේ දී හෝ වගකීම දැරීම සඳහා වන මිල ගණන් පිළිබිඹු කෙරේ. එබැවින්, එය සාධාරණ අගයෙන්, ප්‍රයෝජ්‍ය අගයෙන් සහ ඉටුකිරීමේ අගයෙන් වෙනස්වන අතර, ඒවා ඉවත්වීමේ අගයන් වේ. කෙසේ වෙතත්, ඓතිහාසික පිරිවැය මෙන් නොව, වර්තමාන පිරිවැය මගින් මිනුම් කරන දිනදී ඇති තත්වයන් පිළිබිඹු කරයි.

6.22 සමහර අවස්ථාවල සක්‍රීය වෙළෙඳපොළ මිල ගණන් නිරීක්ෂණය කර වර්තමාන පිරිවැය සෘජුව නිරීක්ෂණය කළ නොහැකි අතර, එය වෙනත් ක්‍රම මගින් වක්‍රව නිරීක්ෂණය කළ යුතු වේ. උදාහරණ වශයෙන්, නව වත්කම් සඳහා පමණක් මිල ගණන් ලබාගත හැකිවන විට, අස්තිත්වය විසින් භාවිත කරන ලද වත්කමක වර්තමාන පිරිවැය ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා, නව වත්කමේ වර්තමාන මිලට එම වත්කමක වර්තමාන වයස සහ වත්කමෙහි තත්වය ගලපමින් එම වත්කමෙහි වර්තමාන පිරිවැය ඇස්තමේන්තු කළ යුතුය.

විශේෂිත මිනුම් පදනම් මගින් ලබාදෙන තොරතුරු

6.23 මිනුම් පදනමක් තෝරාගැනීමේදී, මිනුම් පදනම මගින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන මූල්‍ය තත්ව පිළිබඳ ප්‍රකාශය සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ ප්‍රකාශ යන දෙකෙන්ම ඉදිරිපත් කෙරෙන තොරතුරුවල ස්වභාවය සලකා බැලීම වැදගත්ය. එම තොරතුරු 6.1 වගුව මගින් සාරාංශ ගත කෙරෙන අතර 6.24 - 6.42 ඡේද මගින් අමතර විමසීමක් ලබාදේ.

ඓතිහාසික පිරිවැය

6.24 ඓතිහාසික පිරිවැය මගින් වත්කමක් හෝ වගකීමක් මැනීමෙන් සපයනු ලබන තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට අදාළ වන්නේ, ඓතිහාසික පිරිවැය, අවම ලෙස අර්ධ වශයෙන්, වත්කම් හා වගකීම්වලට හේතුවූ ගනුදෙනුවේ මිල හෝ වෙනත් සිදුවීමකින් හටගත් තොරතුරු ඔවුන් විසින් භාවිතා කරන නිසාය.

6.25 සාමාන්‍යයෙන්, වෙළඳපළ කොන්දේසි මත මෑතකදී සිදුවූ ගනුදෙනුවකින් අස්තිත්වයක් වත්කමක් අත්පත් කර ගත්තේ නම්, අඩු තරමින් එම වත්කමේ පිරිවැය ආපසු අයකර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ එම වත්කම අස්තිත්වයට ලබා දෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ඒ හා සමානව, වෙළඳපළ කොන්දේසි මත මෑතකදී සිදුවූ ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වගකීමක් දරා ඇත්නම් හෝ භාරගනු ලැබ ඇත්නම්, වගකීම ඉටුකිරීමට පැවරිය යුතු ආර්ථික සම්පත්වල බැඳියාවේ වටිනාකම ගනුදෙනු කිරීම් පිරිවැය අඩු කළ පසු ලැබූ ප්‍රතිෂ්ඨාව අගයට වඩා වැඩි නොවනු ඇතැයි අස්තිත්වය සාමාන්‍යයෙන් අපේක්ෂා කෙරේ. එබැවින්, එවැනි අවස්ථාවන්හිදී වත්කමක් හෝ වගකීමක් ඓතිහාසික පිරිවැය මත මැනීමෙන් වත්කම, වගකීම යන දෙකටම අදාළ තොරතුරු සහ එම වත්කම, වගකීම ඇතිවීමට හේතුවූ ගනුදෙනුවේ මිල තොරතුරු ද ලබාදේ.

6.26 ඓතිහාසික පිරිවැය තුළින් වත්කමක පරිභෝජනය සහ එහි හානිකරණය පිළිබඳව පිළිබිඹු කෙරෙන්නේ අඩු තත්වයකට පත් කරමින් නිසා, එම ඓතිහාසික පිරිවැයෙන් මනින ලද වත්කමෙහි අයකර ගැනීමට අපේක්ෂා කරන වටිනාකම, එහි ධාරණ වටිනාකමට වඩා අඩු තරමින් විශාලය. ඒ හා සමානව, වගකීම භාරදූර වනවිට එහි ඓතිහාසික පිරිවැය වැඩිවන නිසා, වගකීම සපුරාලීමට අවශ්‍යකරන ආර්ථික සම්පත් පැවරීමට ඇති බැඳියාවේ වටිනාකම වගකීමේ ධාරණ අගයට වඩා නොවේ.

6.27 මූල්‍ය වත්කමක් හැර වෙනත් වත්කමක් ඓතිහාසික පිරිවැය මගින් මනින විට, වත්කමේ හෝ වත්කමේ කොටසක් විකිණූ හෝ පරිභෝජනය කළ හෝ වත්කමෙහි කොටසක් ඓතිහාසික පිරිවැයට මනිනු ලබන වියදමක් ඇති කරයි.

- 6.28 වත්කමක් විකිණීමේදී පැන නගින වියදම එම විකිණීම සඳහා වන ප්‍රතිශ්ඨාව ලෙස හඳුනාගැනේ. ආදායම හා වියදම අතර ඇති වෙනස, විකිණීමේ ප්‍රතිඵලයක් වන ආන්තිකයයි. ආන්තිකයන් පිළිබඳ තොරතුරු ලබා දීමට වත්කම් පාරිභෝජනයෙන් පැනනගින වියදම් සම්බන්ධිත ආදායම සමග සැසඳිය හැක.
- 6.29 ඒ හා සමානව, මූල්‍ය වගකීමක් හැර වෙනත් වගකීමක් ප්‍රතිශ්ඨාවක් සඳහා හුවමාරුවක් ලෙස දරනු ලැබුවේ සහ ලබා ගන්නේ සහ ඓතිහාසික පිරිවැයට මනිනු ලබන්නේ නම්, එම වගකීම සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ ඉන් කොටසක් හෝ සපුරාලීම තුළින් සපුරාලන ලද කොටස සඳහා ලැබුණු ප්‍රතිශ්ඨාවෙහි අගය අනුව මනිනු ලබන ආදායමක් ඇති කරයි. වගකීම් සපුරාලීම සඳහා දරන ලද ආදායම සහ වියදම් අතර වෙනස වන්නේ සපුරාලීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට වන ආන්තිකයයි.
- 6.30 වහාම පාරිභෝජනය කරන ලද භාණ්ඩ හා සේවා ඇතුළුව විකුණන ලද හෝ පාරිභෝජනය කරන ලද වත්කම්වල පිරිවැය පිළිබඳ (4.8 ඡේදය බලන්න) සහ ලැබූ ප්‍රතිශ්ඨාව පිළිබඳ තොරතුරුවල, පුරෝකථන අගයන් තිබිය හැකිය. එම තොරතුරු අනාගතයේදී විකුණනු ලබන භාණ්ඩ (දැනට අස්තිත්වය සතුව නොමැති භාණ්ඩ ඇතුළුව) සහ සේවා තුළින් වන අනාගත ආන්තිකයන් පුරෝකථනය කිරීමේ යෙදවුමක් ලෙසට භාවිතා කළහැකි අතර අනාගත ශුද්ධ මුදල් ගලා ඒම සඳහා වූ අස්තිත්වයෙහි අපේක්ෂාවන් තක්සේරු කළ හැකිය. අස්තිත්වයෙහි අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ සඳහා වන අපේක්ෂාවන් තක්සේරු කිරීමට මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් බොහෝවිට අස්තිත්වය විසින් දැනටමත් රඳවාගෙන ඇති භාණ්ඩවලින් ජනනය කළහැකි ආන්තික පිළිබඳ අපේක්ෂාවන් මත පමණක් නොව, බොහෝ කාල පරිච්ඡේදයන් තුළ අනාගත ආන්තිකයන් ජනනය කිරීමට අස්තිත්වය තුළ ඇති අපේක්ෂාවන් කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කරයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට මුදල් ප්‍රවාහ හෝ ආන්තික පිළිබඳව ඔවුන්ගේ පෙරවූ භාවිතයට පිළිබඳව පසු විපරමක් ප්‍රතිපෝෂණයක් ඒවා ලබා දිය හැකි නිසා ඓතිහාසික පිරිවැයට මනිනු ලබන ආදායම් සහ වියදම්වල තහවුරු කිරීමේ අගයක් ද තිබිය හැකිය.
- 6.31 ඒ හා සමාන හේතූන් මත, වත්කම් සඳහා උපයන පොළිය, සහ වගකීම් සඳහා දරන ලද පොළිය පිළිබඳ තොරතුරු ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයෙන් මනිනු ලැබීමෙන් පුරෝකථන සහ තහවුරු කිරීමේ අගය තිබිය හැකිය.

වර්තමාන අගය

සාධාරණ අගය

- 6.32 වත්කම් සහ වගකීම් සාධාරණ අගයෙන් මැනීමෙන් සපයනු ලබන තොරතුරු මත පුරෝකථන අගයක් තිබිය හැක්කේ, වෙළඳපොළ සහභාගිවන්නන්ගේ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ අගය, කාලය සහ අවිනිශ්චිතතාවය පිළිබඳ වර්තමාන අපේක්ෂාවන් පිළිබිඹු වන නිසාය. මෙම අපේක්ෂාවන් මිල කර ඇත්තේ, වෙළඳපොළ සහභාගිවන්නන්ගේ වර්තමාන අවදානම් වරණයක් පිළිබිඹු වන ආකාරයටය. පෙරවූ අපේක්ෂාවන් පිළිබඳ ප්‍රතිපෝෂණය ලබාදීමෙන් එම තොරතුරුවල තහවුරුවූ අගය ද තිබිය හැක.
- 6.33 වෙළඳපොළ සහභාගි වන්නන් ගේ වර්තමාන අපේක්ෂාවක් පිළිබිඹු කරන ආදායම් සහ වියදම් තුළ සමහර පුරෝකථන අගය තිබිය හැකිනිසා, එවැනි ආදායම් සහ වියදම් අනාගත ආදායම් හා වියදම් පුරෝකථනය කිරීමේ යෙදවුමක් ලෙස භාවිතා කළ හැකිය. එවැනි ආදායම් සහ වියදම් අස්තිත්වයේ ආර්ථික සම්පත් භාවිතා කරමින් අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වය එහි වගකීම් කෙතරම් කාර්යක්ෂමව සහ සඵලදායී ලෙස ඉටුකර ඇත්ද යන්න තක්සේරු කිරීමට ද උපකාරී වේ.
- 6.34 6.14 ඡේදයෙහි හඳුනාගෙන ඇති විවිධ සාධක හේතුවෙන් වත්කමක් හෝ වගකීමක් සාධාරණ අගයෙහි වෙනසක් සිදුවිය හැකිය. එම සාධක තුළ වෙනස් ගති ලක්ෂණ ඇතිවිට, එම සාධකවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වන ආදායම් හා වියදම් වෙන වෙනම හඳුනා ගැනීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු සැපයිය හැකිය. (7.14(ආ) ඡේදය බලන්න).
- 6.35 අස්තිත්වයක් එක වෙළඳපොළකින් වත්කමක් අත්පත් කරගෙන, වෙනස් වෙළඳපොළ මිල ගණන් භාවිතා කරමින් සාධාරණ අගය නිර්ණය කරයි නම්, (අස්තිත්වය වත්කම විකුණනු ලබන වෙළඳපොළේ) එම සාධාරණ අගය මූලිකව නිර්ණය කළ වේලාවේදී එම වෙළඳපොළ දෙකේ ඇති මිල ගණන් භාවිතා කරමින් සාධාරණ අගය නිර්ණය කරන්නේ නම්, එම වෙළඳපොළ දෙකෙහි මිල ගණන් අතර වන යම් වෙනසක් ආදායම ලෙස හඳුනාගැනේ.
- 6.36 එම සාධාරණ අගය මනිනු ලබන අවස්ථාවේදී භාවිතා කල මිල ගණන් සඳහා මූලාශ්‍රවූ වෙළඳපොළේදීගනුදෙනුව සිදුවන්නේ නම්, වත්කමක් විකිණීම හෝ වගකීමක් පැවරීම සාමාන්‍යයෙන් විය හැක්කේ එහි සාධාරණ අගයට සමානවූ වටිනාකමට සඳහා වන ප්‍රතිශ්ඨාවකටය. එවැනි අවස්ථාවලදී වත්කම හෝ වගකීම සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන්නේ නම්, ගනුදෙනු කිරීමේ පිරිවැයෙහි බලපෑම සැලකිය යුතු මට්ටමක නොපවතින්නේ නම්, විකුණන අවස්ථාවේ දී හෝ පැවරීමේදී පැන නගින ශුද්ධ ආදායම හෝ ශුද්ධ වියදම සාමාන්‍යයෙන් කුඩා වේ.

ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ ඉටුකිරීමේ අගය

- 6.37 ප්‍රයෝජ්‍ය අගය මගින් ඡේදය වත්කමක් භාවිතා කිරීම සහ එහි අවසාන බැහැර කිරීම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුගත මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ වර්තමාන අගය පිළිබඳ තොරතුරු ලබාදෙයි. අනාගත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ගලා ඒම් පිළිබඳ අපේක්ෂාවන් තක්සේරු කිරීම සඳහා භාවිතා කළ හැකි බැවින් මෙම තොරතුරුවල පුරෝකථක අගයන් තිබිය හැකිය.
- 6.38 ඉටුකිරීමේ අගය මගින් වගකීමක් ඉටු කිරීමට අවශ්‍ය ඇස්තමේන්තුගත මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ වර්තමාන අගය පිළිබඳ තොරතුරු ලබාදෙයි. එබැවින්, ඉටුකිරීමේ වටිනාකමට පුරෝකථක අගයක් තිබිය හැක්කේ, විශේෂයෙන් වගකීම පැවරීමට හෝ සාකච්ඡා මගින් පියවා දැමීමට වඩා එය ඉටු කරනු ඇති බව නිසාය.
- 6.39 අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල වටිනාකමේ ඇස්තමේන්තු කල නිර්ණය සහ අවිනිශ්චිතතාවය පිළිබඳ තොරතුරු සමග සංයෝජනයවූ ප්‍රයෝජ්‍ය අගයේ හෝ ඉටුකිරීමේ අගයේ යාවත්කාලීන කල ඇස්තමේන්තුවල, ප්‍රයෝජ්‍ය අගයේ හෝ ඉටුකිරීමේ අගයේ පෙරවූ ඇස්තමේන්තු පිළිබඳව ප්‍රතිපෝෂණයක් ඒවා ලබාදෙන නිසා ඒවායේ තහවුරු අගයක් ද තිබිය හැකිය.

වර්තමාන පිරිවැය

- 6.40 වර්තමාන පිරිවැයට මනිනු ලබන වත්කම් සහ වගකීම් පිළිබඳ තොරතුරු අදාළ විය හැක්කේ, ඕනෑම කරන දිනට සම වත්කමක් අත් කරගැනීමට හෝ නිර්මාණය කළහැකි පිරිවැය හෝ සම වගකීමක් දැරීමට හෝ භාරගැනීම සඳහා ලැබිය යුතු පිරිවැයෙන් පිලිබිඹු වන නිසාය.
- 6.41 ඓතිහාසික පිරිවැය මෙන්, වර්තමාන පිරිවැය මගින්ද වත්කමක් පරිභෝජනය කිරීමේ පිරිවැය හෝ වගකීමක් ඉටු කිරීමෙන් ලැබෙන ආදායම පිළිබඳ තොරතුරු ලබාදේ. එම තොරතුරු වර්තමාන ආන්තිකයන් ලබා ගැනීමට භාවිතා කිරීමට සහ අනාගත ආන්තිකයන් පුරෝකථන කිරීමේ යෙදවුමක් ලෙසට භාවිතා කළ හැකිය. ඓතිහාසික පිරිවැය මෙන් නොව, වර්තමාන පිරිවැය මගින් පාරිභෝජනය කරන හෝ ඉටුකරන ලද අවස්ථාවේ පවත්නා මිළ ගණන් පිළිබිඹු වේ. මිලෙහි සැලකිය යුතු වෙනස්කම් ඇති විට, ඓතිහාසික පිරිවැය මත පදනම් වූ ආන්තිකයන්ට වඩා වර්තමාන පිරිවැය මත පදනම් වූ ආන්තිකයන්, අනාගත ආන්තිකයන් පුරෝකථන කිරීම සඳහා වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය.
- 6.42 පරිභෝජනයේ වර්තමාන පිරිවැය වාර්තා කිරීම සඳහා (හෝ ඉටු කිරීමෙන් වන වර්තමාන ආදායම), වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය තුළ ධාරණ අගයෙහි වෙනස සහ පරිභෝජනයේ වර්තමාන පිරිවැය (හෝ ඉටු කිරීමෙන් ලැබෙන වර්තමාන ආදායම) සහ මිල ගණන් වෙනස් වීමේ බලපෑම යන කොටස් දෙකට බෙදා වෙන්කිරීම් අවශ්‍යවේ. එම මිල වෙනස් වීමේ බලපෑම සමහරවිට 'රඳවාගැනීමේ ලාභයක්' හෝ 'රඳවාගැනීමේ අලාභයක්' ලෙස හැඳින්වේ.

6.1 වගුව – විශේෂිත මිනුම් පදනම් මගින් සපයනු ලබන තොරතුරුවල සාරාංශය

වත්කම්

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය				
	ඓතිහාසික පිරිවැය	සාධාරණ අගය (වෙළඳපල සහභාගිවන්නන්ගේ උපකල්පන)	ප්‍රයෝජන අගය (අස්කිත්තව - විශේෂිත උප කල්පන)^(අ)	වර්තමාන පිරිවැය
ධාරණ අගය	පාරිභෝජනය නොකළ හෝ එකතු නොකළ (ගනුදෙනු පිරිවැය ඇතුළුව) සහ අයකර ගතහැකි ප්‍රමාණය දක්වා වන ඓතිහාසික පිරිවැය (ඕනෑම මූල්‍ය සංරචකයක් සඳහා උපචිත පොළිය ඇතුළත්වේ)	වත්කම විකිණීමෙන් ලැබිය යුතු මිල (බැහැර කිරීමේ ගනුදෙනු පිරිවැය අඩු නොකර)	වත්කම භාවිතයෙන් සහ එහි අවසාන බැහැර කිරීමෙන් වන අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ වර්තමාන අගය (බැහැර කිරීමේ ගනුදෙනු පිරිවැයේ වර්තමාන අගය අඩු කිරීමෙන් පසුව)	පරිභෝජනය නොකළ හෝ රැස් නොකළ (ගනුදෙනු පිරිවැය ඇතුළුව) සහ අයකර ගතහැකි ප්‍රමාණය දක්වා වන වර්තමාන පිරිවැය
මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය(ය)				
සිද්ධිය	ඓතිහාසික පිරිවැය	සාධාරණ අගය (වෙළඳපල සහභාගිවන්නන්ගේ උපකල්පන)	ප්‍රයෝජන අගය (අස්කිත්තව - විශේෂිත උප කල්පන)	වර්තමාන පිරිවැය
ආරම්භක හඳුනාගැනීම ^(ආ)	—	අත් කරගත් වත්කමෙහි ගෙවූ ප්‍රතිශ්ඨාව සහ සාධාරණ අගය අතර වෙනස ^(ඇ) වත්කම් අත් කර ගැනීම සඳහා වූ ගනුදෙනු පිරිවැය	අත් කර වත්කමෙහි ගෙවූ ප්‍රතිශ්ඨාව සහ ප්‍රයෝජන අගය අතර වෙනස වත්කම් අත් කර ගත් ගැනීම සඳහා වූ ගනුදෙනු පිරිවැය.	—
වත්කම පාරිභෝජනය කිරීම හෝ විකිණීම ^{(ඈ), (ඉ)}	විකුණන ලද හෝ පාරිභෝජනය කරන ලද වත්කම්වල වියදමට සමාන ඓතිහාසික පිරිවැය ලැබූ ආදායම.	විකුණන ලද හෝ පාරිභෝජනය කරන ලද වත්කම්වල වියදමට සමාන සාධාරණ අගය ලැබූ ආදායම	විකුණන ලද හෝ පාරිභෝජනය කරන ලද වත්කම්වල වියදමට සමාන ප්‍රයෝජන අගය ලැබූ ආදායම.	විකුණන ලද හෝ පාරිභෝජනය කරන ලද වත්කම්වල වියදමට සමාන වර්තමාන පිරිවැය ලැබූ ආදායම

	(දළ හෝ ශුද්ධ ලෙසට ඉදිරිපත් කළහැකිය.) වත්කම විකිණීමේදී ගනුදෙනු පිරිවැය සඳහා වන වියදම්	(දළ හෝ ශුද්ධ ලෙසට ඉදිරිපත් කළහැකිය.) වත්කම විකිණීමේදී ගනුදෙනු පිරිවැය සඳහා වන වියදම්	(දළ හෝ ශුද්ධ ලෙසට ඉදිරිපත් කළහැකිය.) වත්කම විකිණීමේදී ගනුදෙනු පිරිවැය සඳහා වන වියදම්	(දළ හෝ ශුද්ධ ලෙසට ඉදිරිපත් කළහැකිය.) වත්කම විකිණීමේදී ගනුදෙනු පිරිවැය සඳහා වන වියදම්
පොළී ආදායම්	වත්කම විචල්‍ය පොළියක් දරන්නේ නම්, ඓතිහාසික අනුපාතිකයන්ට අනුව පොළී ආදායම යාවත්කාලීනවේ.	සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම් වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹුවේ. (වෙනම හඳුනාගත හැකිය.)	ප්‍රයෝජ්‍ය අගයෙහි වෙනස්වීම් වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹුවේ. (වෙනම හඳුනාගත හැකිය.)	පොළී ආදායම, වර්තමාන අනුපාතිකයට අනුවය
භානිකරණය	ඓතිහාසික පිරිවැයකව දුරටත් අයකර ගත නොහැකි නිසා පැන නඟින වියදම්	සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම් වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹුවේ. (වෙනම හඳුනාගත හැකිය.)	ප්‍රයෝජ්‍ය අගයෙහි වෙනස්වීම් වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹුවේ. (වෙනම හඳුනාගත හැකිය.)	වර්තමාන පිරිවැයකව දුරටත් අයකර ගත නොහැකි නිසා පැන නඟින වියදම්.
අගය වෙනස්වීම්	භානිකරණය පිළිබිඹුවීම හැර, හඳුනාගෙන නොමැත. මූල්‍ය වත්කම් සඳහා – ඇස්තමේන්තුගත මුදල් ප්‍රවාහවල වෙනස්වීම්වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම්	සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම් වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹුවේ.	ප්‍රයෝජ්‍ය අගයෙහි වෙනස්වීම් වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹුවේ.	මිලෙහි වෙනස්වීම්වල බලපෑම පිළිබිඹු කරන ආදායම සහ වියදම් (රඳවා ගැනීමේ ලාභ සහ රඳවා ගැනීමේ අලාභ)

- (ආ) ප්‍රයෝජ්‍ය අගය මිනුම් පදනම ලෙස භාවිතා කරන්නේ නම්, ලබාදී ඇති තොරතුරු මෙම කීරුවේ සාරාංශගත කරයි. කෙසේ වෙතත්, 6.75 ඡේදයෙහි සඳහන් කර ඇති පරිදි, නීතිපතා යළි මැනීම සඳහා ප්‍රයෝජ්‍ය අගය ප්‍රායෝගික මිනුම් පදනමක් නොවිය හැකිය
- (ඈ) වෙළඳපොල කොන්දේසි මත අත්පත් කර නොගත් වත්කමක් මූලික හඳුනාගැනීම මත ආදායම් හෝ වියදම් පැන නැගිය හැකිය
- (ඈ) වත්කමේ සාධාරණ අගය මනින ලද අවස්ථාවේදී භාවිතා කල මිල ගණන් සඳහා වූ මූලාශ්‍රය වූ වෙළඳපොලින්, වත්කම අත්පත් කරගත් වෙළඳපොල වෙතස් නම්, ආදායමක් හෝ වියදමක් පැන නැගිය හැකිය
- (ඈ) වත්කම් පරිභෝජනය සංකේතමය වශයෙන් වාර්තාවන්නේ විකුණුම් පිරිවැය, ක්ෂය කිරීම හෝ ක්‍රමයෙන් කිරීමෙනි
- (ඈ) ලැබුණ ආදායම බොහෝ විට ලැබුණු ප්‍රතිශ්ඨාවට සමාන වන නමුත්, එය ඕනෑම සම්බන්ධිත වගකීමක් සඳහා භාවිතා කරන පදනම මත රඳා පවතී

වගකීම්

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය				
	ඓතිහාසික පිරිවැය	සාධාරණ අගය (වෙළඳපල සහභාගිවන්නන්ගේ උපකල්පන)	සපුරාලීමේ අගය (අස්තීත්ත්ව -- විශේෂිත උපකල්පන)	වර්තමාන පිරිවැය
ධාරණ අගය	වගකීමේ ඉටු නොකළ කොටස භාරගැනීම සඳහා ලැබුණු ප්‍රතිශ්ඨාව (ගණුදෙනු පිරිවැයෙන් ශුද්ධ), ලැබී ඇති ප්‍රතිශ්ඨාවට වඩා ඇස්තමේන්තුගත මුදල් ගලා යෑම් ඉක්මවා යෑම (ඕනෑම මූල්‍ය සංරචකයක් සඳහා උපවිතවූ පොළිය ඇතුළත්වේ.)	වගකීමෙන් ඉටු නොකළ කොටස පැවරීම සඳහා ගෙවනු ලබන මිල (පැවරීමේදී දැරීමට සිදුවන ගණුදෙනු පිරිවැයද ඇතුළුව)	වගකීමෙන් ඉටු නොකළ කොටස ඉටුකර ගැනීම පැන නගින අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ වර්තමාන අගය (ඉටු කිරීමේදී හෝ පැවරීමේදී දැරීමට සිදුවන ගණුදෙනු පිරිවැයේ වර්තමාන අගය ද ඇතුළුව).	වගකීමෙන් ඉටු නොකළ කොටස භාරගැනීම සඳහා දැනට ලැබුණු ප්‍රතිශ්ඨාව (ගණුදෙනු පිරිවැයෙන් ශුද්ධ), එම ප්‍රතිශ්ඨාවට වඩා ඇස්තමේන්තුගත මුදල් ගලා යෑම් ඉක්මවා යෑම

මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය(ය)				
සිද්ධිය	ඓතිහාසික පිරිවැය	සාධාරණ අගය (වෙළඳපල සහභාගිවන්නන්ගේ උපකල්පන)	ඉටු කිරීමේ අගය (අස්තික්ෂව - විශේෂිත උප කල්පන)	වර්තමාන පිරිවැය
ආරම්භක හඳුනාගැනීම ^(අ)	—	ලැබී ඇති ප්‍රතිශ්චාව සහ වගකීමේ සාධාරණ අගය අතර වෙනස ^(ආ) වගකීම් දැරීම හෝ භාරගැනීම සඳහා වන ගනුදෙනු පිරිවැය	ලැබී ඇති ප්‍රතිශ්චාව සහ වගකීම ඉටු කිරීමේ අගය අතර වෙනස වගකීම් දැරීම හෝ භාරගැනීම සඳහා වන ගනුදෙනු පිරිවැය	—

මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය(ය)				
සිද්ධිය	ඓතිහාසික පිරිවැය	සාධාරණ අගය (වෙළඳපල සහභාගිවන්නන්ගේ උපකල්පන)	ඉටු කිරීමේ අගය (අස්තික්ෂව - විශේෂිත උප කල්පන)	වර්තමාන පිරිවැය
වගකීම ඉටු කිරීම	ඉටුකරන ලද වගකීම්වල ඓතිහාසික පිරිවැයට සමාන ආදායම (ඓතිහාසික ප්‍රතිශ්චාව පිළිබිඹුවේ) වගකීම් ඉටුකිරීමේදී දරණ පිරිවැය සඳහා වියදම් ශුද්ධ හෝ දළ වශයෙන් ඉදිරිපත් කළහැකිය.)	ඉටුකරන ලද වගකීම්වල සාධාරණ අගයට සමාන ආදායම. වගකීම් ඉටුකිරීමේදී දරණ පිරිවැය සඳහා වියදම් (ශුද්ධ හෝ දළ වශයෙන් ඉදිරිපත් කළහැකිය. දළ නම්, ඓතිහාසික ප්‍රතිශ්චාව වෙත වෙනම ඉදිරිපත් කළහැකිය.)	ඉටුකරන ලද වගකීම්වල ඉටු කිරීමේ අගයට සමාන ආදායම. වගකීම් ඉටුකිරීමේදී දරණ පිරිවැය සඳහා වියදම් (ශුද්ධ හෝ දළ වශයෙන් ඉදිරිපත් කළහැකිය. දළ නම්, ඓතිහාසික ප්‍රතිශ්චාව වෙත වෙනම ඉදිරිපත් කළහැකිය.)	ඉටුකරන ලද වගකීම්වල වර්තමාන පිරිවැයට සමාන ආදායම වර්තමාන ප්‍රතිශ්චාව පිළිබිඹු කරයි). වගකීම් ඉටුකිරීමේ දී දරණ පිරිවැය සඳහා වියදම් (ශුද්ධ හෝ දළ වශයෙන් ඉදිරිපත් කළහැකිය. දළ නම්, ඓතිහාසික ප්‍රතිශ්චාව වෙත වෙනම ඉදිරිපත් කළහැකිය.)

<p>වගකීම පැවරීම</p>	<p>ආදායම, පවරන ලද වගකීමෙහි ඓතිහාසික පිරිවැයට සමාන වේ. (ඓතිහාසික ප්‍රතිශ්ඨාව පිළිබිඹු කරයි)</p> <p>වගකීම පැවරීම කිරීම වෙනුවෙන් ගෙවන ලද පිරිවැය සඳහා වන වියදම් (ගනුදෙනු පිරිවැය ඇතුළුව)</p> <p>ශුද්ධ හෝ දළ වශයෙන් ඉදිරිපත් කළ හැකිය.)</p>	<p>ආදායම, පවරන ලද වගකීමෙහි සාධාරණ අගයට සමාන වේ.</p> <p>වගකීම පැවරීම වෙනුවෙන් ගෙවන ලද පිරිවැය සඳහා වන වියදම් (ගනුදෙනු පිරිවැය ඇතුළුව)</p> <p>ශුද්ධ හෝ දළ වශයෙන් ඉදිරිපත් කළ හැකිය.)</p>	<p>ආදායම, පවරන ලද වගකීමෙහි ඉටුකරන අගයට සමාන වේ.</p> <p>වගකීම පැවරීම වෙනුවෙන් ගෙවන ලද පිරිවැය සඳහා වන වියදම් (ගනුදෙනු පිරිවැය ඇතුළුව)</p> <p>ශුද්ධ හෝ දළ වශයෙන් ඉදිරිපත් කළ හැකිය.)</p>	<p>ආදායම, පවරන ලද වගකීමෙහි වර්තමාන පිරිවැයට සමාන වේ. (වර්තමාන ප්‍රතිශ්ඨාව පිළිබිඹු කරයි)</p> <p>වගකීම පැවරීම වෙනුවෙන් ගෙවන ලද පිරිවැය සඳහා වන වියදම් (ගනුදෙනු පිරිවැය ඇතුළුව)</p> <p>ශුද්ධ හෝ දළ වශයෙන් ඉදිරිපත් කළ හැකිය.)</p>
<p>පොළී වියදම්</p>	<p>වගකීම විචලන පොළියක් දරන්නේ නම්, ඓතිහාසික අනුපාතිකයන්ට අනුව පොළී වියදම් යාවත්කාලීන වේ.</p>	<p>සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම්වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹු වේ. (වෙනම හඳුනාගත හැකිය.)</p>	<p>ඉටුකිරීමේ අගයෙහි වෙනස්වීම්වලින් ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹු වේ. (වෙනම හඳුනාගත හැකිය.)</p>	<p>පොළී වියදම්, වර්තමාන අනුපාතිකයන්ට අනුවය</p>
<p>වගකීමක් භාරදුර විමට හේතුවන සිදුවීම්වල බලපෑම</p>	<p>වගකීම්වල ඓතිහාසික පිරිවැයට වඩා ඇස්තමේන්තුගත මුදල් ගලා යාමේ අතිරික්තයට වියදම් සමානවේහෝ එම අතිරික්තයේ පසුකාලීන වෙනස</p>	<p>සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම්වලින් ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹු වේ. (වෙනම හඳුනාගත හැකිය.)</p>	<p>ඉටුකිරීමේ අගයෙහි වෙනස්වීම්වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹු වේ. (වෙනම හඳුනාගත හැකිය.)</p>	<p>වගකීම්වල වර්තමාන පිරිවැයට වඩා ඇස්තමේන්තු ගත මුදල් ගලා යාමේ අතිරික්තයට වියදම් සමානවේහෝ එම අතිරික්තයේ පසුකාලීන වෙනස</p>

<p>අගය වෙනස්වීම්</p>	<p>වගකීම භාරදුර වන තරම හැර හඳුනාගෙන නොමැත.</p> <p>මූල්‍ය වගකීම් සඳහා -- ඇස්තමේන්තුගත මුදල් ප්‍රවාහවල වෙනස්වීම්වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම්</p>	<p>සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම්වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹුවේ.</p>	<p>ඉටුකිරීමේ අගයෙහි වෙනස්වීම්වලින් ලැබෙන ආදායම සහ වියදම් පිළිබිඹුවේ.</p>	<p>මිල ගණන්වල වෙනස්වීම් බලපෑම පිළිබිඹු කරන ආදායම සහ වියදම් (රඳවා ගැනීමේ ප්‍රතිලාභ සහ රඳවා ගැනීමේ අලාභ)</p>
<p>(අ) වෙළඳපොල කොන්දේසි මත නොව, දරන ලද හෝ භාරගනු ලබන වගකීමක් මූලින් හඳුනාගැනීම මත ආදායම සහ වියදම් පැන නැගිය හැකිය.</p> <p>(ආ) වගකීමේ සාධාරණ අගය මනින ලද අවස්ථාවේදී භාවිතා කළ මිල ගණන්වල මූලාශ්‍රය වූ දරනු ලබන වෙළඳපොලෙන් වගකීම දරනු ලැබූ හෝ භාරගත් වෙළඳපොල වෙත එනම්, ආදායමක් හෝ වියදමක් පැන නැගී.</p>				

මිනුම් පදනමක් තෝරා ගැනීමේදී සලකා බැලිය යුතු සාධක

- 6.43 වත්කමක් හෝ වගකීමක් සඳහා හා සම්බන්ධිත ආදායම් සහ වියදම් සඳහා මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශ (ය) යන දෙකෙහිම (6.23 – 6.42 ඡේද හා 6.1 වගුව බලන්න) මිනුම් පදනම ඉදිරිපත් කරනු ලබන තොරතුරුවල ස්වභාවය මෙන්ම වෙනත් සාධක සලකා බැලීම අවශ්‍ය කෙරේ. (6.44 – 6.86 ඡේද බලන්න).
- 6.44 බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී, කුමන මිනුම් පදනමක් තෝරාගත යුතුද යන්න තනි සාධකයක් විසින් නිර්ණය කරනු නොලැබේ. එක් එක් සාධකයෙහි සාපේක්ෂ වැදගත්කම රඳා පවතින්නේ කරුණු සහ තත්ත්වයන් මතය.
- 6.45 මිනුම් පදනමක් මඟින් සපයනු ලබන තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට ප්‍රයෝජනවත් විය යුතුය. මෙය ඉෂ්ඨ කරගැනීමට, තොරතුරුවල අදාලත්වය සහ එයින් නියෝජනය කිරීමට අදහස් කරන දෙය විශ්වාසවන්තව නියෝජනය විය යුතුය. ඊට අමතරව, හැකිතාක්දුරට සපයන ලද තොරතුරු සැසඳිය හැකි, සත්‍යාපනය කළ හැකි, කාලෝචිත සහ තේරුම් ගත හැකි විය යුතුය.
- 6.46 2.2.1 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති පරිදි, මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ යොදාගැනීමේ වඩාත් කාර්යක්ෂම හා සඵලදායී ක්‍රියාවලිය වන්නේ සාමාන්‍යයෙන් ආර්ථික සංසිද්ධියක් පිළිබඳ වඩාත්ම අදාල තොරතුරු හඳුනාගැනීමයි. එම තොරතුරු ලබාගත නොහැකි නම් හෝ ආර්ථික සංසිද්ධිය විශ්වාසනීයව නිරූපණය කිරීමට හැකිවන පරිදි ලබා ගත නොහැකි නම්, ඊළඟට ඇති වඩාත්ම අදාල වර්ගයේ තොරතුරු සලකා බැලේ. මිනුම් පදනමක් තෝරා ගැනීමේදී ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ මඟින් ඉටුකරන කාර්යභාරය පිළිබඳව 6.49 - 6.76 ඡේද මඟින් වැඩිදුර සාකච්ඡා කෙරේ.
- 6.47 6.49 - 6.76 ඡේදවලින් සාකච්ඡා වන පරිදි, හඳුනාගත් වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා මිනුම් පදනමක් තෝරා ගැනීමේදී සලකා බැලිය යුතු සාධක කෙරෙහි අවධානය යොමු කෙරේ. හඳුනාගත් සහ හඳුනා නොගත් අයිතම සඳහා සටහන්වල ලබාදී ඇති තොරතුරු සඳහා මිනුම් පදනමක් තෝරාගැනීමේදී එම සාකච්ඡාවේ සමහර දෑ ව්‍යවහාර විය හැකිය.
- 6.48 මූලික හඳුනාගැනීම මත මිනුම් පදනමක් තෝරා ගැනීමේදී සලකා බැලිය යුතු අමතර සාධක පිළිබඳව 6.77 - 6.82 ඡේදවල සාකච්ඡා කෙරේ. ආරම්භක මිනුම් පදනම පසුකාලීන මිනුම් පදනම සමඟ අසංගත නම්, තනිකරම මිනුම් පදනමේ වෙනස්වීම නිසා ආදායම් සහ වියදම් ප්‍රථම පසුකාලීන මිනුම් අවස්ථාවේදී හඳුනා ගැනීම කළ යුතුය. එවැනි ආදායම් හා වියදම් හඳුනාගැනීමේදී, ගනුදෙනුවක් හෝ වෙනත් සිදුවීමක් නිරූපණය කරන විට, සත්‍ය වශයෙන්ම එවැනි ගනුදෙනුවක් හෝ සිදුවීමක් සිදුවී නොමැති බව පෙනීයයි. එබැවින්

වත්කමක් හෝ වගකීමක් සහ සම්බන්ධ ආදායම් හා වියදම් සඳහා මිනුම් පදනමක් තෝරාගැනීමේදී ආරම්භක මිනුම් සහ පසුව මැනීම යන දෙකම සලකා බැලීමෙන් පසුව නිර්ණය කළ යුතුය.

අදාළත්වය

6.49 වත්කමක් හෝ වගකීමක් සඳහා මිනුම් පදනමක් මගින් ලබාදෙන තොරතුරුවල අදාළත්වය සහ සම්බන්ධ ආදායම හා වියදම සඳහා බලපාන්නේ:

- (අ) වත්කම් හා වගකීම්වල ගතිලක්ෂණ (6.50–6.53 ඡේදබලන්න); සහ
- (ආ) එම වත්කම හෝ වගකීම අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයට දායක වන්නේ කෙසේද (6.54–6.57 ඡේද බලන්න) යන්න මගිනි.

වත්කමක හෝ වගකීමක ගතිලක්ෂණ

6.50 මිනුම් පදනමක් මගින් ලබාදෙන තොරතුරුවල අදාළත්වය කොටසක් ලෙස රඳා පවත්නේ වත්කම් හෝ වගකීම් වල ගතිලක්ෂණ මතය, විශේෂයෙන් මුදල් ප්‍රවාහවල විචල්‍යතාවය මත සහ වත්කම්වල හෝ වගකීම්වල වටිනාකම, වෙළඳපොළ සාධක හෝ වෙනත් අවදානම්වලට සංවේදී ද යන්න මතය.

6.51 වත්කමක හෝ වගකීමක වටිනාකම වෙළඳපොළ සාධක හෝ වෙනත් අවදානම්වලට සංවේදී නම්, එහි ඓතිහාසික පිරිවැය, එහි වර්තමාන අගයට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් විය හැකිය. ඒ නිසාවෙන්, වටිනාකම වෙනස්වීම පිළිබඳ තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින්හට වැදගත් නම් ඓතිහාසික පිරිවැය මගින් අදාළ තොරතුරු ලබාදිය නොහැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, ව්‍යුත්පන්නයක් වන මූල්‍ය වත්කමක මූල්‍ය වගකීමක් පිළිබඳ අදාළ තොරතුරු ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැයෙන් ලබාදිය නොහැක.

6.52 නවද, ඓතිහාසික පිරිවැය භාවිතා කරන්නේ නම්, වටිනාකමේ වෙනස්කම් වාර්තා කරන්නේ, එම වටිනාකම වෙනස් වන අවස්ථාවේ නොවන නමුත්, බැහැර කිරීම, හානිකරණය හෝ ඉටුකිරීම වැනි සිදුවීමක් සිදුවන අවස්ථාවේදීය. ඒ හැරුණු, ඓතිහාසික පිරිවැයට මැනීම වටිනාකමේ වෙනස්වීම් පිළිබඳව කාලානුරූපී තොරතුරු ලබා නොදෙන නිසා වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය තුළදී වත්කම හෝ වගකීම රඳවා සිටීමෙන් පැන නගින අස්තිත්වයේ අවදානමට වන නිරාවරණයේ සම්පූර්ණ බලපෑම නිරූපණය නොකිරීම මගින්, ආදායම සහ වියදම එම පදනම මත වාර්තා කිරීම මගින් පුරෝකථන අගයන් සහ තහවුරු කිරීමේ අගයන් තිබිය නොහැකිය.

6.53 වත්කමක හෝ වගකීමක සාධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම් මගින් වෙළෙඳපොළ සහභාගි වන්නන් ගේ අපේක්ෂාවන්හි වෙනස්වීම් සහ ඔවුන්ගේ අවදානම් වරණයන්හි වෙනස්වීම් පිළිබිඹු කරයි. මනිනු ලබන වත්කමෙහි හෝ වගකීමෙහි ගතිලක්ෂණ මත සහ අස්තිත්වයෙහි ව්‍යාපාර කටයුතුවල ස්වභාවය අනුව එම වෙනස්වීම් පිළිබිඹු කරන තොරතුරු මගින් සෑම විටම පුරෝකථක අගයන් හෝ තහවුරු කිරීමේ අගයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට ලබා නොදේ. අස්තිත්වයක ව්‍යාපාර කටයුතුවලට වත්කම් විකිණීම හෝ වගකීම පැවරීම ඇතුළත් නොවන විට මෙලෙස ඇති විය හැකිය, උදාහරණ ලෙස, අස්තිත්වයක් සතු වත්කම් තනිකරම භාවිතය සඳහා හෝ තනිකරම ගිවිසුම් ගත මුදල් ප්‍රවාහ එකතු කිරීම සඳහා හෝ අස්තිත්වයෙහි වගකීම් එය විසින්ම ඉටු කළයුතු නම් ගත හැකිය.

අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයට දායක වීම

6.54 1.14 ඡේදයේ සඳහන් කර ඇති පරිදි, සමහර ආර්ථික සම්පත් සෘජුවම මුදල් ප්‍රවාහයන් ඇති කරයි; වෙනත් අවස්ථාවලදී, වක්‍රව මුදල් ප්‍රවාහයන් ඇති කිරීම සඳහා ආර්ථික සම්පත් සංයෝජිතව භාවිතා කරයි. ආර්ථික සම්පත් භාවිතා කරන්නේ කෙසේද, සහ වත්කම් සහ වගකීම් මුදල් ප්‍රවාහයන් ඇති කරන්නේ කෙසේද යන්න රඳා පවතින්නේ අස්තිත්වය විසින් මෙහෙයවනු ලබන ව්‍යාපාර කටයුතුවල ස්වභාවය මතය.

6.55 ගනුදෙනුකරුවන්ට භාණ්ඩ හෝ සේවා නිෂ්පාදනය කිරීමට හෝ අලෙවි කිරීමට ආර්ථික සම්පත් සංයෝජිතව භාවිතා කිරීම මගින් වක්‍රව මුදල් ප්‍රවාහ හට ගත්වන එම විවිධ ආර්ථික සම්පත් භාවිතා කිරීම ව්‍යාපාරික කටයුතුවල අස්තිත්වය නියැලී ඇති විට, එම ක්‍රියාකාරකම ගැන ඓතිහාසික පිරිවැය හෝ වර්තමාන පිරිවැය මගින් අදාළ තොරතුරු ලබාදීමට ඉඩ ඇත. උදාහරණ වශයෙන්, දේපල, පිරිසත හා උපකරණ සාමාන්‍යයෙන් අස්තිත්වයක ඇති වෙනත් ආර්ථික සම්පත් සමග සංයෝජනය වී භාවිතා වීම ගත හැකිය. ඒ හා සමානව, අස්තිත්වයෙහි වෙනත් ආර්ථික සම්පත් පුළුල් ලෙස භාවිතා කිරීම හැර, ඉන්වෙන්ට්‍රි සාමාන්‍යයෙන් පාරිභෝගිකයෙකුට විකිණිය නොහැක. (උදාහරණයක් ලෙස, නිෂ්පාදන හා අලෙවිකරණ ක්‍රියාකාරකම් වලදී) 6.24 – 6.31 සහ 6.40 – 6.42 ඡේද මගින් එවැනි වත්කම් ඓතිහාසික පිරිවැය මගින් මනිනු ලබන්නේ කෙසේද යන්න හෝ වර්තමාන පිරිවැය මගින් කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ආන්තිකයන් උත්පාදනය කිරීමේදී භාවිතා කළ හැකි අදාළ තොරතුරු සැපයීම පැහැදිලි කරයි.

- 6.56 ස්වාධීනව හා සැලකිය යුතු අන්දමේ ආර්ථික දක්ෂතාවයක් නොමැතිව විකිණිය හැකි (උදාහරණ වශයෙන්, සැලකිය යුතු අන්දමේ ව්‍යාපාරික කඩා වැටීමකින් තොරව) වත්කම් හා වැනි සෘජුවම මුදල් ප්‍රවාහ හටගත්වන වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා අනාගත මුදල් ප්‍රවාහවල වටිනාකමේ වර්තමාන ඇස්තමේන්තු කාල නිර්ණය සහ අවිනිශ්චිතතාවය අන්තර්ගත කරන වඩාත්ම අදාළ තොරතුරු ලබාදෙන මිනුම් පදනම විය හැක්කේ වර්තමාන අගයයි.
- 6.57 අස්තිත්ත්වයක ව්‍යාපාර කටයුත්තකට ගිවිසුම්ගත මුදල් ප්‍රවාහ රැස් කිරීමේ අරමුණ ඇති මූල්‍ය වත්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් කළමනාකරණය ඇතුළත් වන විට, වත්කම් මත උපයාගත් පොළිය සහ වගකීම් සඳහා දැරීමට සිදුවන පොළිය අතර වන ආන්තිකය නිගමනය කිරීමට භාවිතා කළ හැකි අදාළ තොරතුරු ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය මගින් ලබාදිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය මගින් ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු සපයනු ඇද්දැයි තක්සේරු කිරීමේදී, මූල්‍ය වත්කම් හෝ මූල්‍ය වගකීම්වල ගතිලක්ෂණ සලකා බැලීම ද අවශ්‍ය වේ. මුල් මුදල සහ පොළිය හැර වෙනත් සාධක මත රඳා පවතින මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳ අදාළ තොරතුරු සැපයීමට ක්‍රම ක්ෂය පිරිවැය මගින් අපේක්ෂා තබාගත නොහැකිය.

විශ්වාසනීය නියෝජනය

- 6.58 වත්කම් සහ වගකීම් යම් ආකාරයකින් සම්බන්ධ වූ විට, එම වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා විවිධ මිනුම් පදනම් භාවිතා කිරීම මගින් මිනුම් අසංගතතාවයක් (ගිණුම්කරණ නොගැලපීම) ඇති විය හැකිය. මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මිනුම් නොගැලපීම් අඩංගු වේ නම්, එම මූල්‍ය ප්‍රකාශ මගින් අස්තිත්ත්වයෙහි මූල්‍ය තත්ත්වය සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධනයේ සමහර අංග විශ්වාසනීයව නියෝජනය නොවිය හැකිය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, සමහර තත්ත්වයන් තුළ, සම්බන්ධිත වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා එකම මිනුම් පදනමක් භාවිතා කිරීම මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින්හට වෙනස් මිනුම් පදනම් භාවිතා කිරීමෙන් ලැබෙන තොරතුරුවලට වඩා ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබාදිය හැකිය. මෙය විශේෂයෙන් එක් වත්කමකින් හෝ වගකීමකින් ලැබෙන මුදල් ප්‍රවාහයන්, වෙනත් වත්කමකින් හෝ වගකීමකින් ගලා එන මුදල් ප්‍රවාහයන් සමග සෘජුව සම්බන්ධ වන විට ඇතිවිය හැකිය.
- 6.59 2.13 සහ 2.18 යන ඡේදවල සඳහන් කර ඇති පරිදි, පරිපූර්ණ විශ්වාසනීය නියෝජනයන් දෝෂ රහිත වන බව දක්වා තිබුණද, මෙම මිනුම් සෑම ආකාරයෙන්ම සම්පූර්ණ වශයෙන් නිවැරදි විය යුතු ලෙසට අදහස් නොකෙරේ.
- 6.60 සක්‍රීය වෙළෙඳපලක මිල ගණන් නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් මිනුමක් සෘජුව නිර්ණය කළ නොහැකි විට, ඒ වෙනුවට තක්සේරු කිරීම් කළ යුතු අතර, එහිදී මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවයක් පැන නගී. විශේෂිත මිනුම් පදනමක් හා ආශ්‍රිත මිනුම් මට්ටමෙහි අවිනිශ්චිතතාවය, එම මිනුම් පදනම මගින් අස්තිත්ත්වයෙහි මූල්‍ය තත්ත්වය හා මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳව සපයනු ලබන තොරතුරු මගින් විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබා දෙන්නේ ද යන්න පිළිබඳව බලපානු ලැබේ. ඉහළ මට්ටමේ මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවයකින් අදාළ තොරතුරු ලබාදෙන මිනුම් පදනමක් භාවිතා කිරීම අවශ්‍යයෙන්ම වළක්වා ගනු නොලැබේ. කෙසේ වෙතත්, සමහර අවස්ථාවල මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවයෙහි මට්ටම ඉතා ඉහළ මට්ටමක නම්, එම මිනුම් පදනම මගින් ලබාදෙන තොරතුරු වලින් ප්‍රමාණවත් තරම් විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබා නොදේ. (2.22 ඡේදය බලන්න) එවැනි අවස්ථාවන්හි දී, අදාළ තොරතුරු ලැබෙන වෙනත් මිනුම් පදනමක් තෝරාගැනීමට සලකා බැලීම සුදුසු ය.
- 6.61 මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවය, ප්‍රතිඵල අවිනිශ්චිතතාවය සහ පවතින අවිනිශ්චිතතාවය යන දෙකෙන්ම වෙනස්ය:
 - (අ) වත්කමක් හෝ වගකීමක් මගින් ඇතිවෙන යම් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒම හෝ ගලා යාමක් හෝ වන වටිනාකමේ කාල නිර්ණයේ අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති විට ප්‍රතිඵල අවිනිශ්චිතතාවයක් පැන නගී.
 - (ආ) වත්කමක් හෝ වගකීමක් තිබේද යන්න පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇතිවිට පැවැත්ම පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇතිවේ. එම වත්කම හෝ වගකීම පවතීද යන්න අවිනිශ්චිතවන විට වත්කම හෝ වගකීම අස්තිත්ත්වය හඳුනාගන්නේ ද යන්න පිළිබඳව පැවැත්මේ අවිනිශ්චිතතාවය කෙසේ බලපෑ හැකිද යන්න 5.12-5.14 ඡේදවල සාකච්ඡා කෙරේ.
- 6.62 ප්‍රතිඵලයෙහි අවිනිශ්චිතතාවය හෝ පැවැත්මෙහි අවිනිශ්චිතතාවයේ පෙනුම සමහරවිට මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවයට දායක විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රතිඵල අවිනිශ්චිතතාවය හෝ පැවැත්මේ අවිනිශ්චිතතාවය මගින් අවශ්‍යයෙන්ම මිනුම් අවශ්‍යතාවය ප්‍රතිඵලයක් නොවේ. උදාහරණ වශයෙන්, සක්‍රීය වෙළෙඳපලක මිල ගණන් නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් වත්කමක සාධාරණ අගය සෘජුව නිර්ණය කළ හැකි නම්, වත්කම අවසානයේ කොපමණ මුදල් ප්‍රමාණයක් නිපදවනු ඇත්ද යන්න පිළිබඳව අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇතිවී, ඒ අනුව ප්‍රතිඵලයෙහි අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබුණද, එම සාධාරණ අගයෙහි මිනුම පිළිබඳ ආශ්‍රිත මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇතුළත් නොවේ.

ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ වැඩි දියුණු කිරීම සහ පිරිවැය සීමාකිරීම

- 6.63 මිනුම් පදනමක් තෝරා ගැනීම සඳහා ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ වන සංසන්දනය කිරීම, අවබෝධ කර ගැනීම සහ පිරිවැය සීමා කිරීම වැනිදෑවල සම්බන්ධයන් ඇත. එම සම්බන්ධයන් පිළිබඳව පහත දැක්වෙන ඡේදවල සාකච්ඡා කෙරේ. 6.69 – 6.76 ඡේද වලින් විශේෂයෙන් නිශ්චිත මිනුම් පදනම ව්‍යවහාර කිරීම පිළිබඳව තවදුරටත් සාකච්ඡා කෙරේ. කාලානුරූපතාවයෙහි ගුණාත්මකභාවයේ ගතිලක්ෂණයන් ඉහළ නැංවීම මිනුම් සඳහා නිශ්චිත සම්බන්ධයන් නොමැත.
- 6.64 පිරිවැය සීමා කිරීම් මෙන්ම වෙනත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ තීරණ ද ඒ හා සමානව, මිනුම් පදනම් තෝරාගැනීමේදී ද සීමා කිරීම් සිදු කරයි. එබැවින්, මිනුම් පදනමක් තෝරා ගැනීමේදී එම මිනුම් පදනම මඟින් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට ලබාදෙන තොරතුරුවල ප්‍රතිලාභ, එම තොරතුරු ලබාදීමේ සහ භාවිතා කිරීමේ පිරිවැය සමග සාධාරණීකරණය කිරීමට හැකි ද යන්න සලකා බැලිය යුතුය.
- 6.65 වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වයක් තුළ එක්කෝ කාල පරිච්ඡේදයක සිට කාලපරිච්ඡේදයක් දක්වා හෝ අස්තිත්ත්වයන් හරහා එක් කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ එකම අයිතම සඳහා එකම මිනුම් පදනමක් සංගතව භාවිතා කිරීම මූල්‍ය ප්‍රකාශ වඩාත් සැසඳිය හැකි ලෙස පිළිබිඹු කිරීමට උපකාරී වේ.
- 6.66 මිනුම් පදනමේ වෙනසකින් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළිබඳව ලබාගත හැකි අවබෝධය අඩු විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, අවබෝධ කරගැනීමේ හැකියාව අඩු වීමට වඩා වෙනත් සාධක ඉක්මවා ගියහොත්, එම වෙනස් කිරීම සාධාරණීකරණය කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, වෙනස වඩාත් අදාළ තොරතුරුවලට හේතුවේ නම්, වෙනසක් සිදු කරන්නේ නම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට එම වෙනසෙහි බලපෑම අවබෝධ කරගැනීමට හැකි වන පරිදි පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරු අවශ්‍ය විය හැකිය.
- 6.67 අවබෝධ කර ගැනීම අර්ධ වශයෙන් රඳා පවත්නේ, වෙනස් මිනුම් පදනම් කොපමණ ප්‍රමාණයක් භාවිතා කරන්නේද යන්න සහ කාලයත් සමග ඒවා වෙනස් වන්නේ ද යන්න මතය. පොදුවේ ගත් කල, මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයක් සඳහා බොහෝ මිනුම් පදනම් භාවිතා කරන්නේ නම්, එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලැබෙන තොරතුරු වඩාත් සංකීර්ණ වන අතර, සහ එබැවින් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ එකතුව හෝ උප එකතුව අවබෝධ කරගැනීමේ හැකියාව අඩුවීම සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශය(ය) හි තොරතුරු අඩුවේ. කෙසේවෙතත්, ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබාදීමට අවශ්‍ය නම්, මිනුම් පදනම් ගණනාවක් භාවිතා කිරීම සුදුසුය.
- 6.68 ස්වාධීනව තහවුරු කළ හැකි පියවර මඟින් ප්‍රතිඵලයක් වන මිනුම් පදනම් භාවිතා කිරීම මඟින් සත්‍යාපනය කිරීම ඉහළ නැංවිය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්, මිළ ගණන් නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් හෝ එක්කෝ සෘජුව හෝ වක්‍රව, උදාහරණයක් ලෙස, ආකෘතියකට යෙදවුම් පරීක්ෂා කිරීමෙන්. මිනුමක් සත්‍යාපනය කළ නොහැකි නම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට මිනුම නිර්ණය කළ ආකාරය ඔවුන්ට අවබෝධ කරගැනීම පිණිස පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරු අවශ්‍ය විය හැකිය. එවැනි සමහර අවස්ථාවලදී වෙනස් මිනුම් පදනමක් භාවිතා කිරීම පිළිබඳව පැහැදිලිව සඳහන් කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

ඓතිහාසික පිරිවැය

- 6.69 බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී, වර්තමාන අගය මැනීමට වඩා ඓතිහාසික පිරිවැය මැනීම සරල නිසා පිරිවැය අඩු වෙයි. ඊට අමතරව, ඓතිහාසික පිරිවැය පදනම ව්‍යවහාර වන මිනුම් පදනම නිර්ණය කරන පියවර සාමාන්‍යයෙන් අවබෝධ කරගත හැකි සහ බොහෝ අවස්ථාවල සත්‍යාපනය කළ හැකිය.
- 6.70 කෙසේ වෙතත්, පාරිභෝජනය ඇස්තමේන්තු කිරීම සහ හානිකරණ පාඩුව හඳුනාගැනීම හා මැනීම හෝ භාරදුර වගකීම් පුද්ගල නිශ්‍රිත විය හැකිය. එබැවින්, වත්කමක හෝ වගකීමක ඓතිහාසික පිරිවැය මැනීම හෝ සත්‍යාපනය කිරීම සමහරවිට වර්තමාන අගය මැනීමට හෝ සත්‍යාපනය කිරීමට වඩා අපහසු විය හැකිය.
- 6.71 ඓතිහාසික මිනුම් පදනමක් භාවිතා කරමින් වෙනස් කාලයන්හිදී අත්පත් කරගත් සර්ව සම වත්කම් හෝ දරන ලද වගකීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල, වෙනස් වටිනාකම් වලින් වාර්තා කළ හැකිය. වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වයෙහි කාලපරිච්ඡේදයක සිට තවත් කාලපරිච්ඡේදයක් දක්වා සහ අස්තිත්ත්ව අතර එක් කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ යන දෙකෙහිම සැසඳිය හැකි බව අඩු කිරීමට මෙමඟින් පුළුවනි.

වර්තමාන අගය

- 6.72 සාධාරණ අගය, නිර්ණය කරන්නේ අස්තිත්ත්වයේ – නිශ්චිත සාපේක්ෂ වැදගත්කමේ අපේක්ෂාවෙන් නොව වෙළෙඳපල සහභාගි වන්නන්ගේ සාපේක්ෂ වැදගත්කමේ අපේක්ෂාවෙන් සහ වත්කම අත්කර ගැනීම හෝ වගකීම දැරීම සිදුවන අවස්ථාවේදී එය ස්වාධීනව සිදුවන නිසා, සාධාරණ අගයට මනිනු ලබන සර්ව සම වත්කම් හෝ වගකීම් ප්‍රතිපත්තියක් ලෙස, වෙනස් නොවූ වෙළෙඳපලට ප්‍රවේශයක් ඇති අස්තිත්ත්ව විසින් මනිනුයේ වෙනස් නොවූ වටිනාකමකටය. මෙමඟින් වාර්තාකරණ අස්තිත්ත්වයෙහි කාලපරිච්ඡේදයක සිට

කාලපරිච්ඡේදයක් දක්වා සහ අස්තිත්ව හරහා තනි කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ යන දෙකෙහිදීම සැසඳිය හැකි බව වැඩිදියුණු කළහැකිය. මෙයට ප්‍රතිවිරුද්ධව ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ ඉටුකිරීමේ අගය අස්තිත්ව - නිශ්චිත සාපේක්ෂ වැදගත්කමේ අපේක්ෂා පිළිබිඹු වන නිසා, එම මිනුම් වෙනස් අස්තිත්වයන්හි සර්ව සම වත්කම් හා වගකීම් සඳහා වෙනස් විය හැකිය. විශේෂයෙන් වත්කම් හෝ වගකීම් ඒ හා සමාන ආකාරයෙන්ම මුදල් ප්‍රවාහයට දායක වන්නේ නම්, එම වෙනස්කම් මඟින් සැසඳිය හැකි බව අඩු කළ හැකිය.

6.73 සක්‍රීය වෙළඳපළක මිල ගණන් නිරීක්ෂණය කරමින් වත්කමක හෝ වගකීමක සාධාරණ අගය සෘජුව නිර්ණය කළ හැකිනම්, සාධාරණ අගය මැනීමේ ක්‍රියාවලිය අඩු පිරිවැයකින් යුක්තවීම, සරල සහ අවබෝධ කරගැනීමට පහසු; සහ සෘජු නිරීක්ෂණ මඟින් සාධාරණ අගය සත්‍යාපනය කළ හැකිය.

6.74 තක්සේරු කිරීමේ ශිල්පකුම, සමහර අවස්ථා වලදී මුදල් ප්‍රවාහ පදනම් භාවිත කරගත් මැනුම් ශිල්පීය ක්‍රම ඇතුළත්ව, සක්‍රීය වෙළඳපළෙහි සෘජුව නිරීක්ෂණය කළ නොහැකිවිට, සාධාරණ අගය තක්සේරු කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකිය. ප්‍රයෝජ්‍ය අගය සහ ඉටුකිරීමේ අගය නිර්ණය කරන විට සාමාන්‍යයෙන් අවශ්‍ය වේ. භාවිතා කරනු ලබන ශිල්පීය ක්‍රම මත පදනම්ව:

(අ) තක්සේරු කිරීම සඳහා යෙදවුම් ඇස්තමේන්තු කිරීම සහ තක්සේරු කිරීමේ ශිල්ප ක්‍රම ව්‍යවහාර කිරීම මිල අධික සහ සංකීර්ණ විය හැකිය.

(ආ) ක්‍රියාවලිය සඳහා වන යෙදවුම් පුද්ගල නිශ්‍රිතවීම සහ යෙදවුම් සහ ක්‍රියාවලියෙහිම වලංගුභාවය යන දෙකම සත්‍යාපනය කිරීම දුෂ්කර විය හැකිය. ඒ නිසාවෙන්, සර්ව සම වත්කම්වල හෝ වගකීම්වල මිනුම වෙනස් විය හැකිය. එයින් සැසඳීමේ හැකියාව අඩු වනු ඇත.

6.75 බොහෝ අවස්ථාවලදී, වෙනත් වත්කම් සමග සංයෝජිතව භාවිතා කරන ලද තනි වත්කමක් සඳහා ප්‍රයෝජ්‍ය අගය අර්ථවත් ලෙස නිර්ණය කළ නොහැක. ඒ වෙනුවට, වත්කම් සමූහයක් සඳහා ප්‍රයෝජ්‍ය අගය නිර්ණය කරන අතර, එම ප්‍රතිඵලය තනි වත්කම් සඳහා වෙන් කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකිය. මෙම ක්‍රියාවලිය පුද්ගල නිශ්‍රිත සහ පදනම් රහිත විය හැකිය. ඊට අමතරව, වත්කමක් සඳහා ප්‍රයෝජ්‍ය අගය පිළිබඳ ඇස්තමේන්තු, සමූහයේ වෙනත් වත්කම් සමග සහසම්බන්ධතාවයේ බලපෑම අතපසුවීමකින් පිළිබිඹු විය හැකිය. එබැවින්, වෙනත් වත්කම් සමග සංයෝජිතව භාවිතා කරන වත්කමක ප්‍රයෝජ්‍ය අගය නිර්ණය කිරීම පිරිවැය අධික ක්‍රියාවලියක් වීම සහ එහි සංකීර්ණත්වය සහ පුද්ගල නිශ්‍රිත බව සත්‍යාපනය අඩු කිරීමද සිදුවේ. මෙම හේතු නිසා ක්‍රමානුකූලව යළි නැවත මිනුම් කරනු ලබන එවැනි වත්කම් සඳහා ප්‍රයෝජ්‍ය අගය ප්‍රායෝගික මිනුම් පදනමක් නොවිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, ඉදහිට සිදුවන වත්කම් යළි මිනුම්කරණය සඳහා එය ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය, උදාහරණයක් ලෙස, හානිකරණය පිළිබඳ පරීක්ෂණයකින් ඓතිහාසික පිරිවැය සම්පූර්ණයෙන්ම අයකරගත හැකිද යන්න නිර්ණය කිරීම සඳහා මෙය භාවිතා කිරීම ගත හැකිය.

6.76 වර්තමාන පිරිවැය මිනුම් පදනමක් භාවිතා කරමින් වෙනස් වේලාවන්හිදී අත්පත් කරගත් සර්ව සම වත්කම් හෝ දරන ලද වගකීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල වෙනස් නොවූ වටිනාකමකින් වාර්තාවේ. මෙයින් වාර්තා කරන අස්තිත්වයෙහි එක් කාලපරිච්ඡේදයක සිට කාලපරිච්ඡේදයක් දක්වා සහ අස්තිත්ව අතර එක් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා යන දෙකෙහිදීම සැසඳීමේ වැඩිදියුණු වීමක් සිදුවේ. කෙසේ වෙතත්, වර්තමාන පිරිවැය නිර්ණය කිරීම සංකීර්ණ, පුද්ගල නිශ්‍රිත නම් පිරිවැය අධික විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, 6.22 ඡේදයෙහි සඳහන් කර ඇති පරිදි, වත්කමක වර්තමාන පිරිවැය තක්සේරු කිරීමට නව වත්කමක වර්තමාන මිල ගැලපීම් කරමින් අස්තිත්වය සතු වත්කමක වර්තමාන වයස සහ තත්වය පිළිබිඹු වන පරිදි තක්සේරු කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. ඊට අමතරව, තාක්ෂණයේ වෙනස්වීම් සහ ව්‍යාපාර පරිවෘත්තයේ වෙනස්වීම් නිසා, බොහෝ වත්කම් සර්ව සම වත්කම් සමග ප්‍රතිසම්පාදනය නොවේ. ඒ අනුව, පවත්නා වත්කමට සමාන වත්කමක වර්තමාන පිරිවැය තක්සේරු කිරීමට හැකිවනු පිණිස නව වත්කමක වර්තමාන මිලට තවත් විෂය නිශ්‍රිත ගැලපීමක් කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. එසේම, පරිහෝජනයේ වර්තමාන පිරිවැය සහ මිල වෙනස් වීමේ බලපෑම අතර ඇති වත්මන් පිරිවැයෙහි ධාරණ අගයෙහි වෙනස්වීම් බෙදීම (6.42 ඡේදය බලන්න) සංකීර්ණ විය හැකි අතර, පදනම් රහිත උපකල්පන අවශ්‍ය විය හැකිය. මෙම දුෂ්කරතා නිසා වර්තමාන පිරිවැය මිනුම්වල සත්‍යාපන හැකියාව සහ තේරුම් ගැනීමේ හැකියාව නොමැති විය හැකිය.

මූලික මිනුම් සඳහා නිශ්චිත සාධක

6.77 මූලික හඳුනාගැනීම සඳහා හෝ පසුව මැනීම සඳහා හෝ වේවා වන මිනුම් පදනමක් තෝරා ගැනීමේදී සළකා බැලිය යුතු කරුණු 6.43 - 6.76 ඡේදවල සාකච්ඡා කෙරේ. මූලික හඳුනාගැනීමේදී සළකා බැලිය යුතු අමතර සාධක කීපයක් 6.78 - 6.82 ඡේදවල සාකච්ඡා කරයි.

6.78 මූලික හඳුනා ගැනීමේදී, අත්කරගත් වත්කමක පිරිවැය, හෝ දරනු ලැබූ වගකීමක් වෙළඳපළ කොන්දේසි මත සිදුවන ගනුදෙනුවක් මත වන ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ගනුදෙනු පිරිවැය සැලකිය යුතු නොවේ නම්, සාමාන්‍යයෙන් ගනුදෙනු පිරිවැය, එම දිනයේ එහි සාධාරණ අගයට සමාන වේ. එසේ වුවද, එම වටිනාකම් දෙක එක සමාන වුවත්, මූලික හඳුනා ගැනීමේදී කුමන මිනුම් පදනම භාවිතා කළේද යන්න විස්තර කිරීම අවශ්‍ය වේ.

ඓතිහාසික පිරිවැය පසුව භාවිතා කරන්නේ නම් එම මිනුම් පදනමද සාමාන්‍යයෙන් මූලික හඳුනා ගැනීමේදී සුදුසු වේ. ඒ හා සමානව වර්තමාන අගයක් පසුව භාවිතා කරන්නේ නම්, සාමාන්‍යයෙන් එය ද මූලික දී ම හඳුනා ගැනීමේදී සුදුසු වේ. මූලික හඳුනා ගැනීමේදී සහ පසුව මැනීම සඳහා එකම මිනුම් පදනමක් භාවිතා කිරීමෙන් පසුව මැනීම සිදු කරන පළමු අවස්ථාවේදී ආදායම් හෝ වියදම් හඳුනාගැනීම තනිකරම වළක්වනුයේ මිනුම් පදනමෙහි වන වෙනසක් නිසාය. (6.48 ඡේදය බලන්න).

6.79 වෙළෙඳපල කොන්දේසි මත සිදුවන ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වෙනත් වත්කමක් හෝ වගකීමක් පැවරීමට හුවමාරුවක් ලෙස යම් අස්තිත්වයක් වත්කමක් අත්පත් කර ගැනීමේදී හෝ වගකීමක් දැරීමේදී, අත් කරගත් වත්කමෙහි හෝ දරනු ලබන වගකීමෙහි මූලික මිනුම, එම ගනුදෙනුව මගින් කිසියම් ආදායමක් හෝ වියදමක් පැන නගින්නේ ද යන්න නිර්ණය කරයි. වත්කමක් හෝ වගකීමක් පිරිවැයට මනිනු ලබන විට, පවරන ලද වත්කම් හෝ වගකීම් ප්‍රති හඳුනාගැනීම තුළින් ආදායම් හෝ වියදම් පැනනගින්නේ නැත්නම්, හෝ වත්කම භාවිතකරණය වීම හෝ වගකීම භාර දූර නොවන්නේ නම්, මූලික හඳුනාගැනීමේදී ආදායමක් හෝ වියදම් කිසිවක් පැන නොනගී.

6.80 වෙළෙඳපල කොන්දේසි මත සිදු නොවන ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලයක් වන සිද්ධියකදී වත්කම් අත් කර ගැනීම, හෝ වගකීම් දැරීම සිදුවිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්:

- (අ) ගනුදෙනුවෙහි මිළට පාර්ශවයන් අතර ඇති සබඳතා, හෝ එක් පාර්ශවයක මූල්‍ය දුෂ්කරතා හෝ වෙනත් අයුතු බලපෑම් බලපානු ඇත;
- (ආ) වත්කමක්, රජයක් විසින් අස්තිත්වයට නොමිලේ ප්‍රදානය කිරීම හෝ වෙනත් පාර්ශවයක් විසින් අස්තිත්වයට පරිත්‍යාග කිරීම විය හැකිය;
- (ඇ) නීති සම්පාදනය හෝ නියාමනය මගින් වගකීමක් පැනවිය හැකිය; හෝ
- (ඈ) වැරදි ක්‍රියාවක් නිසා වන්දි ගෙවීමේ වගකීමක් හෝ දඬුවමක් පැනවිය හැකිය.

6.81 එවැනි අවස්ථාවන්හිදී, අත්කරගත් වත්කම හෝ දැරූ වගකීම එහි ඓතිහාසික පිරිවැය මගින් මැනීමෙන්, අස්තිත්වයෙහි වත්කම් හා වගකීම් සහ ගනුදෙනුවෙන් හෝ වෙනත් සිදුවීමකින් පැනනගින කිසිදු ආදායමක් පිළිබඳව විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබා නොදිය හැක. එබැවින් 6.6 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති පරිදි, අත් කරගත් වත්කම් හෝ දරන ලද වගකීම් සලකනු ලබන පිරිවැයට මැනීම සුදුසු විය හැකිය. එම සලකනු ලබන පිරිවැය සහ ලබාදුන් හෝ ලැබූ ප්‍රතිඵලය අතර වෙනසක් තිබේනම්, මූලික හඳුනා ගැනීමේ දී එය ආදායමක් හෝ වියදමක් ලෙසට හඳුනා ගනු ඇත.

6.82 වෙළෙඳපල කොන්දේසි මත නොවන ගනුදෙනුවක සිද්ධියක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වත්කම් අත්පත් කරගත් විට හෝ වගකීම් දැරූ විට, ගනුදෙනුවේ හෝ වෙනත් සිදුවීමෙහි අදාළ සියළු අංග හඳුනා ගෙන සලකා බැලීම අවශ්‍ය කෙරේ. උදාහරණයක් ලෙස, අස්තිත්වයේ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය මත යම් සම්බන්ධිත බලපෑම සහ අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය (4.59 – 4.62 ඡේද බලන්න) මත වෙනත් සිද්ධි හෝ ගනුදෙනුවේ බලපෑමේ හරය හෝ විශ්වාසනීයව නියෝජනය වීමට ස්කන්ධ හිමිකම් පාන දරන්නන්ට කළ වගකීම් හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

එකකට වඩා වැඩි මිනුම් පදනම්

6.83 සමහර විට 6.43 – 6.76 ඡේදවල විස්තර කර ඇති සාධක සලකා බැලීමේදී, අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය යන දෙකම මගින් විශ්වාසනීය නියෝජනය වන බව හැකිවීමට සම්බන්ධිත තොරතුරු ලබාදීමට වත්කමක් හෝ වගකීමක් සඳහා සම්බන්ධ ආදායම් සහ වියදම් සඳහා එක් මිනුම් පදනමකට වඩා අවශ්‍ය බව නිගමනය කිරීමට යොමුවිය හැකිය.

6.84 බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී, එම තොරතුරු සැපයීමට වඩාත්ම තේරුම්ගත හැකි ක්‍රමය වන්නේ:

- (අ) මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයෙහි වන වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශ(ය)හි වන සම්බන්ධිත ආදායම් සහ වියදම් සඳහා යන දෙකෙහිම තනි මිනුම් පදනමක් භාවිතා කිරීම; සහ
- (ආ) වෙනස් මිනුම් පදනමක් ව්‍යවහාර කිරීමේදී අමතර තොරතුරු සටහන් මගින් ලබාදීම.

6.85 කෙසේ වෙතත්, සමහර අවස්ථාවලදී පහත දේ භාවිතය මගින් එම තොරතුරු වඩාත් අදාළ වීම, හෝ අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය යන දෙකෙහිම වඩා විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් හටගනී:

- (අ) මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයෙහි ඇති වත්කම් හෝ වගකීම් සඳහා වර්තමාන අගය මිනුම් පදනම; සහ
- (ආ) ලාභාලාභ ප්‍රකාශයෙහි ඇති සම්බන්ධිත ආදායම් සහ වියදම් සඳහා වෙනස් මිනුම් පදනමක්⁹(7.17 – 7.18 ඡේද බලන්න).

එම මිනුම් පදනම් තෝරාගැනීමේදී, 6.43 – 6.76 ඡේදවල සාකච්ඡා කළ සාධක සලකා බැලීම අවශ්‍ය වේ.

6.86 එවැනි අවස්ථාවන්හිදී වත්කම්වල හෝ වගකීම්වල වර්තමාන අගය වෙනස් වීම මත කාලපරිච්ඡේදය තුළ පැන නැගුණු මුළු ආදායම හෝ මුළු වියදම වෙන්කොට වර්ගීකරණය කර ඇත. (7.14 - 7.19 ඡේද බලන්න) එබැවින්, ඒ සඳහා:

- (අ) ලාභය හෝ අලාභය පිළිබඳ ප්‍රකාශයට එම ප්‍රකාශය සඳහා තෝරාගත් මිනුම් පදනම ව්‍යවහාර කරමින් මනින ලද ආදායම් හෝ වියදම් ඇතුළත් වේ; සහ
- (ආ) අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායමට ඉතිරිව ඇති සියලුම ආදායම් හෝ වියදම් ඇතුළත් වේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එම වත්කම හෝ වගකීම සම්බන්ධිත සම්මුච්චිත වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම පහත (i) සහ (ii) අතර වෙනසට සමානවේ:
 - (i) මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයෙහි වත්කම් හෝ වගකීම්වල ධාරණ අගය; සහ
 - (ii) ලාභාලාභ ප්‍රකාශය සඳහා තෝරාගත් මිනුම් පදනම ව්‍යවහාර කරගනිමින් නිර්ණය කළ යුතුව තිබූ ධාරණ අගය.

ස්කන්ධය මැනීම

- 6.87 ස්කන්ධයේ ප්‍රමාණයෙහි (මුළු ස්කන්ධය) මුළු ධාරණ අගය සෘජුව මනිනු නොලැබේ. එය හඳුනාගත් සියලුම වත්කම්වල මුළු ධාරණ අගයෙන්, හඳුනාගත් සියලු වගකීම්වල මුළු ධාරණ අගය අඩු කළ විට ලැබෙන අගයට සමාන වේ.
- 6.88 අස්තිත්ත්වයෙහි අගය පෙන්වීමට පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශ සැලසුම් කර නොමැති හෙයින්, ස්කන්ධයෙහි මුළු ධාරණ වටිනාකම සාමාන්‍යයෙන් පහත දැට සමාන නොවේ:
 - (අ) අස්තිත්ත්වයෙහි ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම්වල සමහර වෙළෙඳපල අගය;
 - (ආ) සමස්තයක් ලෙස අධන්ධ පැවැත්මේ පදනමින් අස්තිත්ත්වය විකිණීමෙන් රැස්කර ගත හැකි වටිනාකම; හෝ
 - (ඇ) අස්තිත්ත්වයෙහි සියළුම වත්කම් විකුණා සහ එහි සියළුම වගකීම් පියවා දැමීම මඟින් රැස් කරගත හැකි වටිනාකම.
- 6.89 සම්පූර්ණ ස්කන්ධය සෘජුව මනින්නේ නැති වුවද, සමහර තනි පන්තිවල ස්කන්ධයේ (4.65 ඡේදය බලන්න) සහ ස්කන්ධයේ සමහර සංරචකවල (4.66 ඡේදය බලන්න) ධාරණ අගය සෘජුව මැනීම සුදුසු විය හැකිය. එසේ වුවද, අවශේෂ අගය ලෙස සම්පූර්ණ ස්කන්ධය මනිනු ලැබීම නිසා අවම වශයෙන් එක් පන්තියක ස්කන්ධය සෘජුව මැනිය නොහැක. ඒ හා සමානව, අවම වශයෙන් ස්කන්ධයෙහි එක් සංරචකයක් වත් සෘජුව මැනිය නොහැක.
- 6.90 තනි ස්කන්ධ පන්තියක හෝ ස්කන්ධ සංරචකයන්හි මුළු ධාරණ මුදල සාමාන්‍යයෙන් ධන වන නමුත්, සමහර තත්ත්වයන් තුළ ඍණ විය හැකිය. ඒ හා සමානව මුළු ස්කන්ධයම සාමාන්‍යයෙන් ධන වන නමුත්, කුමන වත්කම් හා වගකීම් හඳුනාගෙන තිබේද සහ ඒවා මනින ආකාරය මත එය ඍණ විය හැකිය.

මුදල් ප්‍රවාහය පදනම් කරගත් මිනුම් ශිල්ප ක්‍රම

6.91 සමහර අවස්ථාවලදී මිනුමක් සෘජුව නිරීක්ෂණය කළ නොහැක. එවැනි සමහර අවස්ථාවල මිනුම ඇස්තමේන්තු කිරීමේ එක් ක්‍රමයක් වන්නේ මුදල් ප්‍රවාහ පදනම් කරගත් මිනුම් ශිල්ප ක්‍රම භාවිත කිරීමයි. එවැනි ශිල්ප ක්‍රම මිනුම් පදනම් නොවේ. ඒවා මිනුම් පදනමක් ව්‍යවහාර කිරීම සඳහා භාවිතා කරන ශිල්ප ක්‍රම වේ. එබැවින්, එවැනි ශිල්ප ක්‍රමයක් භාවිතා කිරීමේදී කුමන මිණුම් පදනමක් භාවිතා කරන්නේද යන්න සහ එම ශිල්පීය ක්‍රමය මඟින් මිනුම් පදනමට අදාළ සාධක පිළිබිඹු වන ප්‍රමාණය පිළිබඳව හඳුනාගැනීම

⁹ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශය සමන්විත විය යුත්තේ තනි ප්‍රකාශයකින්ද හෝ ප්‍රකාශ දෙකකින්ද යන්න පිළිබඳව සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය යාමුවෙහි “ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය” යන යෙදුමෙන් සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශයෙහි ඇති වෙන්වූ කොටසක භාවිතාවේ.

අවශ්‍ය වේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, මිනුම් පදනම වන්නේ සාධාරණ අගය නම් 6.14 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති දෑ ව්‍යවහාර කළයුතු සාධකවේ.

- 6.92 විකරණය කරන ලද මිනුම් පදනමක් ව්‍යවහාර කිරීමේ දී මුදල් ප්‍රවාහ පදනම් කරගත් මිනුම් ශිල්ප ක්‍රම භාවිතා කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, දැක්විය හැක්කේ අස්තිත්වයක් වගකීමක් (ස්වකීය ණය අවදානම) ඉටු කිරීමට අපොහොසත් විය හැකි බවේ බලපෑම ඉවත් කිරීමට ඉටු කිරීමේ වටිනාකම විකරණය කිරීම දැක්විය හැකිය. සමහරවිට මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින්ට වඩාත් අදාළ තොරතුරු ලැබීම හෝ එය අඩු පිරිවැයකින් සකස් කරගත හැකිවීම හෝ තේරුම්ගත හැකිවීම ප්‍රතිඵලයක් විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින්ට විකරණය කරන ලද මිනුම් පදනම් තේරුම් ගැනීම වඩාත් අපහසු විය හැකිය.
- 6.93 ප්‍රතිඵලයේ අවිනිශ්චිතතාවය (6.61 (අ) ඡේදය බලන්න) පැන නගින්නේ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන්හි වටිනාකම පිළිබඳව හෝ කාල නිර්ණය පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාවයන් අනුවය. එම අවිනිශ්චිතතාවයන් වත්කම් හා වගකීම්වල වැදගත් ගතිලක්ෂණයන් වේ. වත්කමක් හෝ වගකීමක් අවිනිශ්චිත අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳ යොමු වූ ඇස්තමේන්තු අනුව මැනීමේදී සලකා බැලිය යුතු එක් සාධකයක් වන්නේ එම මුදල් ප්‍රවාහයන්හි ඇස්තමේන්තුගත වටිනාකම හෝ කාල නිර්ණය ඇතිවිය හැකි විචලනයේ.(6.14 (ආ) ඡේදය බලන්න) එම විචලන සලකා බලනුයේ සිදුවිය හැකි මුදල් ප්‍රවාහ පරාසය තුළ ඇති තනි වටිනාකමක් තෝරා ගැනීමෙනි. සමහරවිට තෝරාගත් වටිනාකම සිදුවිය හැකි ප්‍රතිඵලයෙහි වටිනාකම විය හැකි නමුත්, සෑම විටම එසේ නොවේ. වඩාත්ම අදාළ තොරතුරු ලබා දෙන වටිනාකම සාමාන්‍යයෙන් පරාසයෙහි මධ්‍ය කොටස ඇතුළත ලබා දෙයි. (මධ්‍ය ඇස්තමේන්තුවක්) විවිධ මධ්‍ය ඇස්තමේන්තු මගින් විවිධ තොරතුරු ලබා දේ, උදාහරණ වශයෙන්:
- (අ) අපේක්ෂිත අගය (සම්භාවිතාවය --- බර තැබූ සාමාන්‍ය සංඛ්‍යාන මධ්‍යන්‍යය ලෙසද හඳුන්වන) මගින් ප්‍රතිඵලවල සමස්ත පරාසය පිළිබිඹු වන අතර, එය බොහෝදුරට වියහැකි ප්‍රතිඵල සඳහා වැඩි බරක් ලබාදේ. අපේක්ෂිත අගය මගින් එම වත්කමින් හෝ වගකීමෙන් අවසානයට පැනනගින මුදල් ගලා ඒම හෝ ගලා යාම හෝ වෙනත් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පිළිබඳව පුරෝකථන කිරීම අදහස් නොකෙරේ.
 - (ආ) සිදුනොවීමට වඩාත් වැඩි විය හැකි උපරිම වටිනාකම (සංඛ්‍යාන මධ්‍යස්ථය හා සමාන) පසුකාලීන අලාභයක සම්භාවිතාවය 50% ට වඩා වැඩි නොවන සහ පසුකාලීන ලාභයක සම්භාවිතාවය 50% ට වඩා වැඩි නොවන බව ඇගවීම් කරයි.
 - (ඇ) වඩාත් වැඩි විය හැකි ප්‍රතිඵලය (සංඛ්‍යාන මාතය) වන්නේ වත්කමකින් හෝ වගකීමකින් පැනනගින තනි වඩාත් විය හැකි අවසාන ගලා ඒම හෝ ගලා යාමය.
- 6.94 මධ්‍ය ඇස්තමේන්තුවක් රඳා පවතින්නේ, අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ ඇස්තමේන්තු සහ ඒවායෙහි වටිනාකම් සහ කාල නිර්ණයන්හි ඇතිවිය හැකි විචලන මතය. එමඟින් මධ්‍ය ඇස්තමේන්තුවෙන් අවසාන ප්‍රතිඵලයේ අවිනිශ්චිතතාවය දරා ගැනීම සඳහා මිළ ග්‍රහණය කිරීමක් සිදු නොවේ. (එනම්, 6.14 (ඇ) ඡේදයේ විස්තර කර ඇති සාධකය).
- 6.95 කිසිදු මධ්‍ය තක්සේරුවකින් ඇතිවිය හැකි ප්‍රතිඵලවල පරාසය පිළිබඳ සම්පූර්ණ තොරතුරු ලබා නොදේ. එබැවින්, පරිශීලකයන්හට විය හැකි ප්‍රතිඵලවල පරාසය පිළිබඳ තොරතුරු අවශ්‍ය විය හැකිය.

ඡේදය

7 වන පරිච්ඡේදය - ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම

සන්නිවේදන මෙවලම් ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම	7.1
ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ පරමාර්ථ සහ මූලධර්ම	7.4
වර්ගීකරණය	7.7
වත්කම් හා වගකීම්වල වර්ගීකරණය	7.9
හිලච් කිරීම	7.10
ස්කන්ධය වර්ගීකරණය	7.12
ආදායම් හා වියදම් වර්ගීකරණය	7.14

ලාභය හෝ අලාභය සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්	7.15
සමාහරණය	7.20

සන්නිවේදන මෙවලම් ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම

- 7.1 වාර්තා කරන අස්තීත්වය විසින් එහි වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් සහ වියදම් පිළිබඳව එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශවල තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමෙන් සහ හෙළිදරව් කිරීමෙන් තොරතුරු සන්නිවේදනය කරයි.
- 7.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශවල තොරතුරු සඵලදායී ලෙස සන්නිවේදනය කිරීමෙන් එම තොරතුරු වඩාත් අදාළ බවට පත් කෙරෙන අතර අස්තීත්වයෙහි වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය ආදායම් හා වියදම්වල විශ්වාසනීය නියෝජනයක් සඳහා දායක වේ. එයින් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල තොරතුරු අවබෝධ කර ගැනීමේ හැකියාව සහ සංසන්දනාත්මක භාවය ඉහළ නංවයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ඇති තොරතුරු සඵලදායී ලෙස සන්නිවේදනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන්නේ:
 - (අ) රීති කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමට වඩා ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ අරමුණු සහ මූලධර්ම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම;
 - (ආ) සමාන අයිතම, අසමාන අයිතම වලින් වෙන්කර කාණ්ඩ කරන ආකාරයට තොරතුරු වර්ගීකරණය කිරීම; සහ
 - (ඇ) අනවශ්‍ය විස්තර හෝ අධික ලෙස සමාහරණය කිරීම මගින් අපැහැදිලි නොවන ආකාරයට තොරතුරු සමාහරණය කිරීම.
- 7.3 වෙනත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ තීරණවලට පිරිවැය බාධා කරනවා සේම, ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ තීරණවලට ද එය බාධා කරයි. එබැවින්, ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම පිළිබඳව තීරණ ගැනීමේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් හට විශේෂිත තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමෙන් හෝ හෙළිදරව් කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵල එම තොරතුරු ලබාදීමේ සහ භාවිතා කිරීමේ පිරිවැය සාධාරණීකරණය කිරීමට ඉඩ ඇති හෙයින් සලකා බැලීම වැදගත්ය.

ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ පරමාර්ථ සහ මූලධර්ම

- 7.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි ඇතුළත් තොරතුරු සඵලදායී ලෙස සන්නිවේදනය කිරීමේ පහසුකම් සැලසීම සඳහා ප්‍රමිතිවල ඇති ඉදිරිපත් කිරීම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් වැඩිදියුණු කිරීමේදී පහත දෑ අතර සමබරතාවයක් තිබීම අවශ්‍ය කෙරේ:
 - (අ) අස්තීත්වයෙහි වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් සහ වියදම් විශ්වාසනීය ලෙස නියෝජනය වන පරිදි අදාළ තොරතුරු ලබාදීමට අස්තීත්වයට නම්‍යශීලී බවක් ලබාදීම; සහ
 - (ආ) වාර්තාකරණ අස්තීත්වයෙහි එක් කාලපරිච්ඡේදයක සිට තවත් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා අස්තීත්ව හරහා තනි කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා තොරතුරු අවශ්‍ය කිරීම.
- 7.5 ප්‍රමිතිවල ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ අරමුණු ඇතුළත් කිරීම මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල සන්නිවේදන කටයුතු සඵලදායී වීමට සහායක් වී තිබෙන්නේ එවැනි අරමුණු මගින් අස්තීත්වයන්ට ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු හඳුනාගැනීමටත්, වඩාත් සඵලදායී ආකාරයට එම තොරතුරු සන්නිවේදනය කරන්නේ කෙසේද යන්න තීරණය කිරීමට උපකාර වන හෙයිනි.
- 7.6 පහත සඳහන් මූලධර්ම සලකා බැලීම මගින් ද මූල්‍ය ප්‍රකාශවල සඵලදායී සන්නිවේදනය සහාය වේ:
 - (අ) ප්‍රමිතිකල විස්තරවලට වඩා සමහර විට අස්තීත්ව-නිශ්චිත තොරතුරු වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් වේ, සමහරවිට මේවා 'පුනරුක්ති පාඨය' (boilerplate) ලෙස හැඳින්වේ; සහ
 - (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශවල වෙනස් කොටස්වල ඇති තොරතුරු පිටපත් කර තැබීම සාමාන්‍යයෙන් අනවශ්‍ය වන අතර, එමඟින් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළිබඳව ඇති අවබෝධය අඩුවීම සිදුවිය හැකිය.

වර්ගීකරණය

- 7.7 වර්ගීකරණය යනු, හවුලේ පරිහරණය කරන ගතිලක්ෂණ පදනම් කරගෙන වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම හෝ වියදම් ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ පරමාර්ථයෙන් කාණ්ඩ කිරීමයි. අයිතමයෙහි ස්වභාවය, එහි භූමිකාව, (හෝ ක්‍රියාකාරීත්වය) තුළ අස්තිත්වය විසින් මෙහෙයවනු ලබන ක්‍රියාකාරකම් සහ එය කෙසේ මනින්නේද යන ආකාරය එවැනි ගතිලක්ෂණවලට ඇතුළත් වන නමුත් - ඒවාට පමණක් සීමා නොවේ.
- 7.8 අසමාන වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධ, ආදායම හෝ වියදම් එකට වර්ගීකරණය කිරීමෙන් අදාළ තොරතුරු අපැහැදිලි වීම, තේරුම් ගැනීමේ සහ සැසඳීමේ හැකියාව අඩුවීම සහ එයින් නියෝජනය කිරීමට අදහස් කරන දේ පිළිබඳව විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබා දීමට නොහැකි වනු ඇත.

වත්කම් හා වගකීම් වර්ගීකරණය

- 7.9 වත්කමක් හෝ වගකීමක් සඳහා තෝරාගත් ගිණුම් ඒකකයකට වර්ගීකරණය අදාළ වේ. (4.48 – 4.55 ඡේද බලන්න) කෙසේ වෙතත්, සමහර විට වෙනස් ලක්ෂණ ඇති වත්කමක් හෝ වගකීමක් සංරචකවලට වෙන් කොට එම සංරචක වෙනම වර්ගීකරණය කිරීම සුදුසු විය හැකිය. එම සංරචක වෙනවෙනම වර්ගීකරණය කිරීම උචිත වන්නේ, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙසින් මූල්‍ය තොරතුරුවල ප්‍රයෝජනවත් බව ඉහළ නැංවෙන හෙයිනි. උදාහරණ වශයෙන්, වත්කමක් හෝ වගකීමක් ජංගම සහ ජංගම නොවන සංරචක ලෙස එම සංරචක වෙන් කර වෙන වෙනම වර්ගීකරණය කිරීම උචිත විය හැකිය.

හිලව් කිරීම

- 7.10 හිලව් කිරීම සිදුවන්නේ අස්තිත්වයක් විසින් වත්කමක් සහ වගකීමක් යන දෙකම වෙන්වූ ගිණුම් ඒකක ලෙස හඳුනාගෙන මැන බලන නමුත්, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයෙහි ඒවා කාණ්ඩ කර තනි ශුද්ධ වටිනාමක් ලෙස සඳහන් කිරීමේදීය. හිලව් කිරීමෙන් අසමාන අයිතම එකට වර්ගීකරණය කරන අතර, එබැවින් එය සාමාන්‍යයෙන් උචිත නොවේ.
- 7.11 වත්කම් සහ වගකීම් හිලව් කිරීම, තනි ගිණුම් ඒකකයක හිමිකම් සහ බැඳීම් කට්ටලයක් ලෙස සැලකීමට වඩා වෙනස් වේ. (4.48 – 4.55 ඡේද බලන්න).

ස්කන්ධය වර්ගීකරණය

- 7.12 ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබාදීම සඳහා ස්කන්ධ හිමිකම් ඉල්ලීම්වල වෙනස් ගතිලක්ෂණ ඇත්නම් ස්කන්ධ හිමිකම් වෙන වෙනම වර්ගීකරණය කිරීම අවශ්‍ය වේ. (4.65 ඡේදය බලන්න).
- 7.13 ඒ හා සමානව, සමහර සංරචකයන් විශේෂිත නෛතික, නියාමන හෝ වෙනත් අවශ්‍යතාවලට යටත් වන්නේ නම්, ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු සැපයීම සඳහා එම ස්කන්ධයේ සංරචක වෙන වෙනම වර්ගීකරණය කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, සමහර අධිකරණ බලය තුළ ස්කන්ධ ධාරකයින්ගේ හිමිකම්පෑම් සඳහා බෙදාහැරීම් කිරීමට අස්තිත්වයට අවසරදී ඇත්තේ, අස්තිත්වය සතුව බෙදාහැරිය හැකි ලෙස නිශ්චය කළ ප්‍රමාණවත් සංචිත ඇත්නම් පමණි. (4.66 ඡේදය බලන්න) එම සංචිත වෙනම ඉදිරිපත් කිරීමෙන් හෝ හෙළිදරව් කිරීමෙන් ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබාදිය හැකිය.

ආදායම් සහ වියදම් වර්ගීකරණය

- 7.14 වර්ගීකරණය අදාළ වන්නේ:
 - (අ) ආදායම් සහ වියදම්වල ප්‍රතිඵලය වන්නේ වත්කම් හෝ වගකීම් සඳහා තෝරාගත් ගිණුම් ඒකකයකි;
 - (ආ) එවැනි ආදායම් සහ වියදම් සංරචකවල, එම සංරචකවල වෙනස් ගතිලක්ෂණ ඇත්නම් ඒවා වෙන වෙනම හඳුනා ගනු ඇත. උදාහරණ වශයෙන්, වත්කමක වර්තමාන අගය වෙනස් වීමට අගයන්ගේ වෙනස්වීමෙහි බලපෑම් සහ උපචිත පොළීය ඇතුළත් විය හැකිය. (6.1 වගුව බලන්න) එම සංරචක වෙනවෙනම වර්ගීකරණය කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මූල්‍ය තොරතුරුවල ප්‍රයෝජනභාවය ඉහළ නැංවේ නම්, එසේ කිරීම සුදුසුය.

ලාභය හෝ අලාභය සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්

7.15 ආදායම් සහ වියදම් වර්ගීකරණය කර ඇතුළත් කර ඇත්තේ:

(අ) ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයෙහි¹⁰ හෝ

(ආ) ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයට බාහිරව ඇති වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් තුළ.

7.16 ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය යනු, අස්තීන්ත්වයෙහි වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ ප්‍රාථමික තොරතුරු මූලාශ්‍රය වේ. එම ප්‍රකාශයෙහි ලාභය හෝ අලාභයෙහි එකතුවක අඩංගු වන අතර, කාලපරිච්ඡේදය සඳහා අස්තීන්ත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ බොහෝ ලෙස සාරාංශගත නිරූපණයක් ලබාදෙයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලනය කරන බොහෝ දෙනෙක් ඔවුන්ගේ විශ්ලේෂණවල එක්කෝ එම විශ්ලේෂණය සඳහා ආරම්භක අයිතමය ලෙස හෝ කාලපරිච්ඡේදය සඳහා අස්තීන්ත්වයේ මූල්‍ය කාර්ය සාධනයේ ප්‍රධාන දර්ශකය ලෙස එම එකතුව අන්තර්ගත කෙරේ.

එසේ වුවද, එම කාලපරිච්ඡේදය සඳහා අස්තීන්ත්වයේ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා හඳුනාගෙන ලැබූ සියලුම ආදායම් හා වියදම්වල විශ්ලේෂණය වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් තුළ ඇතුළත් ආදායම් සහ වියදම් මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ඇතුළත් වෙනත් තොරතුරුවල විශ්ලේෂණයක් ද අවශ්‍ය වේ.

7.17 අස්තීන්ත්වයෙහි කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳ තොරතුරුවල ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය වන්නේ ලාභාලාභ ප්‍රකාශය වන හෙයින්, මූලික වශයෙන් සියළු ආදායම් සහ වියදම් එම ප්‍රකාශයේ ඇතුළත් වේ. කෙසේ නමුත්, ප්‍රමිති වැඩිදියුණු කිරීමේදී සුවිශේෂී තත්ත්වයක් තුළ වත්කමක හෝ වගකීමක වර්තමාන අගය වෙනස් වීම තුළින් පැන නැගෙන ආදායම් හෝ වියදම් වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමට ඇතුළත් කළ යුතු ලෙසට පාලක මණ්ඩලයට තීරණය කළහැකි අතර, එසේ කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය මගින් වඩාත් අදාළ තොරතුරු ලබාදීම හෝ අස්තීන්ත්වයෙහි එම කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳව වඩාත් විශ්වාසනීය නියෝජනයක් සැපයීමට හැකි වේ.

7.18 ඓතිහාසික පිරිවැය මිනුම් පදනමක් මත පැන නගින ආදායම් සහ වියදම් (6.1 වගුව බලන්න) ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයට ඇතුළත් කර ඇත. වත්කමක හෝ වගකීමක වර්තමාන අගයෙහි වූ වෙනස්කම් සංරචකයක් ලෙස වෙන වෙනම හඳුනා ගෙන ඇතිවිට එම ආකාරයේ ආදායම් සහ වියදම් ද පිරික්සුමට භාජනය වේ. උදාහරණ වශයෙන්, මූල්‍ය වත්කමක් වර්තමාන අගයෙන් මනිනු ලැබේ නම් සහ පොළී ආදායම් අගයන්ගේ අනිකුත් වෙනස්වීම් වලින් වෙන වෙනම හඳුනා ගෙන තිබේ නම්, එම පොළී ආදායම් අගයන්ගේ අනෙකුත් වෙනස්වීම් වලින් වෙන වෙනම හඳුනා ගෙන තිබේ නම්, එම පොළී ආදායම ලාභාලාභ ප්‍රකාශයට ඇතුළත් කර ඇත.

7.19 මූලික වශයෙන්, එක් කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ වන වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඇතුළත් වන ආදායම් හා වියදම් අනාගත කාලපරිච්ඡේදයක වන ලාභාලාභ ප්‍රකාශයට විස්තීර්ණ ආදායමෙන් ප්‍රති වර්ගීකරණය කරනු ඇති අතර, එසේ කිරීමේ ප්‍රතිඵලය ලෙස ලාභාලාභ ප්‍රකාශය මගින් වඩාත් අදාළ තොරතුරු ලබාදීම හෝ එම අනාගත කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වන අස්තීන්ත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය පිළිබඳව වඩාත් විශ්වාසනීය නියෝජනයක් ලබාදිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, උදාහරණයක් ලෙස, එම ප්‍රතිඵලය ඇතිවූ ප්‍රති වර්ගීකරණය කරනු ලබන කාල සීමාව හෝ ප්‍රති වර්ගීකරණය කළයුතු වටිනාකම හඳුනා ගැනීම සඳහා පැහැදිලි පදනමක් නොමැති විට, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායමේ ඇතුළත් එම ආදායම සහ වියදම ප්‍රති වර්ගීකරණය නොකළයුතු බව ප්‍රමිතයන් සංවර්ධනය කිරීමේ දී පාලක මණ්ඩලය තීරණය කළ හැක.

සමාහරණය

7.20 සමාහරණය යනු, හවුල් ගතිලක්ෂණ ඇති හා එකම වර්ගීකරණය තුළ ඇතුළත් වන්නම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් හා වියදම් එකට එකතු කිරීමය.

7.21 සමාහරණය කිරීම මගින් විශාල පරිමාවක විස්තර සාරාංශ කිරීමෙන් තොරතුරු වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් බවට පත් කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, සමාහරණය මගින් එම සමහර විස්තර සඟවයි. එබැවින් එක්කෝ විශාල ප්‍රමාණයක නොවැදගත් විස්තර මගින් හෝ අධික සමාහරණය මගින් අදාළ තොරතුරු සැඟවීම වැළැක්වීමට සමබරතාවයක් පිහිටුවීම අවශ්‍යවේ.

¹⁰ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශය) තනි ප්‍රකාශයක් හෝ ප්‍රකාශ දෙකකින් සමන්විතද යන්න සංකල්පනාත්මකආකෘතිය යුග්ම නියම නොකරයි. සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය යුග්ම “ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය” යන පදය වෙනම ප්‍රකාශයක් වෙතට සහ තනි මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශයක් තුළ වෙනම කොටසක් වෙතට යොමු කිරීමට භාවිතා කරයි. ඒ හා සමානව “ලාභය හෝ අලාභය සඳහා එකතුව” යන පදය, වෙනම ප්‍රකාශයක එකතුව සඳහා සහ තනි මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශයක් තුළ කොටසක් සඳහා උප එකතුවක් යන දෙකටම යොමු කිරීමට එය භාවිත කෙරේ.

7.22 මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි වෙනස් කොටස්වල වෙනස් සමාහරණ කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, ආකෘතිකව මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශ(ය) මගින් සාරාංශගත තොරතුරු ලබාදීම සහ සටහන් තුළින් වඩාත් සවිස්තරාත්මක තොරතුරු ලබාදේ.

ඡේදය

8 වන පරිච්ඡේදය - ප්‍රාග්ධනය සහ ප්‍රාග්ධන නඩත්තුව පිළිබඳ සංකල්ප

ප්‍රාග්ධන සංකල්ප	8.1
ප්‍රාග්ධන නඩත්තුව සහ ලාභය නිර්ණය කිරීමේ සංකල්ප	8.3
ප්‍රාග්ධන නඩත්තු ගැලපීම්	8.10

8 වන පරිච්ඡේදයේ ඇතුළත් කරුණු වෙනස් කිරීමකින් තොරව 2010දී නිකුත් කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණය පිළිබඳ ආකෘතිමය රාමුවේ සිට ඉදිරියට ගෙන ඇත. එම කරුණු මුල් කෘතිය ප්‍රකාශයට පැවේ 1989දී නිකුත් කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වූ ආකෘතිමය රාමුව තුළය.

ප්‍රාග්ධන සංකල්ප

- 8.1 ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ මූල්‍ය සංකල්පයක් බොහෝ අස්තීත්ව විසින් ඔවුන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමේදී අනුගමනය කරනු ලැබේ. ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ මූල්‍ය සංකල්පයක් යටතේ ආයෝජනය කළ මුදල් හෝ ආයෝජනය කළ ක්‍රය ශක්තිය වැනි අස්තීත්වයෙහි ශුද්ධ වත්කම් හෝ ස්කන්ධය සමග පර්යාය තුළ මාර්ථ (සමාර්ථ) වන්නකි. මෙහෙයුම් හැකියාව වැනි ප්‍රාග්ධනයේ භෞතික සංකල්පය යටතේ ප්‍රාග්ධනය යන්න අස්තීත්ව පදනම මත වන නිෂ්පාදන ධාරිතාව ලෙසට සැලකේ. උදාහරණ ලෙස, දිනකට වන නිමැවුම් ඒකක ගණන.
- 8.2 අස්තීත්වයක් විසින් ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ උචිත සංකල්පයක් තෝරා ගැනීමේදී ඒවා මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලනය කරන්නන්ගේ අවශ්‍යතා මත පදනම් විය යුතුය. මේ අනුව, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලනය කරන්නන් මූලික වශයෙන් නාමික ආයෝජනය තුළ ප්‍රාග්ධන පිළිබඳව හෝ ආයෝජනය කරන ලද ප්‍රාග්ධනයෙහි ක්‍රය ශක්තිය පිළිබඳව සැලකිලිමත් වන්නේ නම්, ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ මූල්‍ය සංකල්ප අනුගමනය කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, පරිශීලකයින්ගේ ප්‍රධාන සැලකිල්ල අස්තීත්වයෙහි මෙහෙයුම් හැකියාව හා සම්බන්ධ නම්, ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ භෞතික සංකල්පය භාවිතා කළ යුතුය. සංකල්ප ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී යම් මිනුම් දුෂ්කරතාවයන් තිබියදී වුවද, තෝරාගත් සංකල්පය මගින් ලාභය නිර්ණය කිරීමේදී අත් කරගත යුතු ඉලක්ක හඟවයි.

ප්‍රාග්ධන නඩත්තු කිරීමේ සංකල්ප සහ ලාභය නිර්ණය කිරීම

- 8.3 8.1 ඡේදයෙහි දැක්වෙන ප්‍රාග්ධන සංකල්ප මගින් ප්‍රාග්ධන නඩත්තු කිරීමේ පහත දැක්වෙන සංකල්පවලට මග පාදයි:
 - (අ) මූල්‍ය ප්‍රාග්ධන නඩත්තුව. මෙම සංකල්පය යටතේ කාලපරිච්ඡේදය තුළ හිමිකරුවන්ට සිදුකල යම් බෙදාහැරීම් සහ ඔවුන්ගෙන් ලද දායක මුදල් බැහැර කිරීමෙන් පසුව කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ ඇති ශුද්ධ වත්කම්වල මූල්‍ය (හෝ මුදල්) වටිනාකම කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී වූ ශුද්ධ වත්කම්වල මූල්‍ය (මුදල්) වටිනාකම ඉක්මවා යන්නේ නම් ලාභයක් උපයා ඇත. මූල්‍ය ප්‍රාග්ධන නඩත්තුව එක්කෝ නාමික මූල්‍ය ඒකකවලින් හෝ ස්ථාවර ක්‍රය ශක්ති ඒකක මගින් මැනිය හැකිය.
 - (ආ) භෞතික ප්‍රාග්ධන නඩත්තුව. මෙම සංකල්පය යටතේ කාලපරිච්ඡේදය තුළ හිමිකරුවන්ට සිදුකල යම් බෙදාහැරීම් සහ ඔවුන්ගෙන් ලද දායක මුදල් බැහැර කිරීමෙන් පසුව ලාභයක් උපයා ගත හැක්කේ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට ඇති අස්තීත්වයෙහි භෞතික නිෂ්පාදක ධාරිතාවය (හෝ මෙහෙයුම් හැකියාව)(හෝ සම්පත් හෝ එම ධාරිතාවය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල්), කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී ඇති භෞතික නිෂ්පාදන ධාරිතාවය ඉක්මවා යන්නේ නම් පමණි.
- 8.4 ප්‍රාග්ධන නඩත්තුව පිළිබඳ සංකල්පය විසින් සැලකිලිමත් වන්නේ අස්තීත්වයට නඩත්තු කිරීමට අවශ්‍ය කරන ප්‍රාග්ධනය එය නිර්වචනය කරන්නේ කෙසේද යන්නය. එයින් ප්‍රාග්ධනයෙහි සංකල්ප සහ ලාභයෙහි සංකල්ප

අතර සම්බන්ධතාවක් ඇති කරනු ලබන්නේ, එමගින් කුමන ලාභයක් මැනිය යුතුද යන්න පිළිබඳව යොමු ලක්ෂ්‍යය ලබාදෙන බැවින්, එය අස්තිත්ත්වයක ප්‍රාග්ධනය මත ප්‍රතිලාභ සහ එහි ප්‍රාග්ධන ප්‍රතිලාභ අතර වෙනස වෙන්කොට හඳුනා ගැනීම සඳහා පූර්වාච්ඡාදනයක්වේ; ප්‍රාග්ධන නඩත්තුව සඳහා අවශ්‍ය වටිනාකමට වඩා වැඩිපුර වත්කම් ගලා ඒම් පමණක් ලාභය ලෙස සැලකීම සහ එබැවින් එය ප්‍රාග්ධනය මත ප්‍රතිලාභ ලෙස සැලකේ. ඒ අනුව, ලාභය යනු ආදායමින් වියදම් අඩු කිරීමෙන් පසු (උචිත අවස්ථාවන්හි දී ප්‍රාග්ධන නඩත්තු ගැලපුම් ද ඇතුළුව) ඉතුරුව ඇති අවශේෂ වටිනාකම වේ. වියදම්, ආදායම් ඉක්මවා ගියහොත් අවශේෂ වටිනාකම අලාභය වේ.

- 8.5 භෞතික ප්‍රාග්ධන නඩත්තු සංකල්පයට වර්තමාන පිරිවැය මිනුම් පදනම අනුගමනය කිරීම අවශ්‍ය වේ. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය ප්‍රාග්ධන නඩත්තු සංකල්පය, විශේෂිත මිනුම් පදනමකවල භාවිතය අවශ්‍ය නොවේ. මෙම සංකල්පය යටතේ පදනම තෝරාගැනීම රඳා පවතින්නේ අස්තිත්ත්වය විසින් පවත්වාගෙන යාමට අපේක්ෂා කරන මූල්‍ය ප්‍රාග්ධනයේ වර්ගය මතය.
- 8.6 ප්‍රාග්ධනය නඩත්තු කිරීමේ සංකල්ප දෙක අතර ඇති ප්‍රධාන වෙනස වන්නේ වත්කම්වල සහ වගකීම්වල මිළ ගණන් වෙනස්කම්වල බලපෑම සලකනු ලබන ආකාරයයි. පොදුවේ ගත් කළ, කාලසීමාව ආරම්භයේ දී තිබූ ප්‍රාග්ධනය තරම් ප්‍රාග්ධනයක් කාලසීමාව අවසානයේදීත් තිබෙනම් අස්තිත්ත්වය විසින් එහි ප්‍රාග්ධනය පවත්වාගෙන ගොස් ඇත. කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ දී පවත්වාගත යුතු ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයට වඩා වැඩිපුර ඇති වටිනාකම ලාභය වේ.
- 8.7 මූල්‍ය ප්‍රාග්ධන නඩත්තු සංකල්පය යටතේ ප්‍රාග්ධනය යන්න නාමික මුදල් ඒකක භාෂිතයෙන් අර්ථ දක්වා ඇති විට ලාභය ලෙසට නියෝජනය වන්නේ කාලපරිච්ඡේදය පුරාවට නාමික මුදල් ප්‍රාග්ධනයෙහි වැඩි වීමයි. මේ අනුව, රඳවාගෙන ඇති කාලසීමාව පුරා වත්කම්වල මිල ඉහළ යාම, සම්ප්‍රදායික වශයෙන් හඳුන්වන්නේ රඳවාගැනීමේ ප්‍රතිලාභ ලැබීමක් වන නිසා එය සංකල්පනාත්මක ලාභයකි. කෙසේ වෙතත්, හුවමාරු ගනුදෙනුවකදී වත්කම් බැහැර කරන තුරු එම ලාභ හඳුනා නොගනී. මූල්‍ය ප්‍රාග්ධන නඩත්තු සංකල්පය, නියත ක්‍රය ශක්තියේ ඒකක අනුව අර්ථ දක්වන විට, කාලපරිච්ඡේදය පුරා ආයෝජන ක්‍රය ශක්තිය වැඩිවීම ලාභය නියෝජනය කරයි. මේ අනුව, වත්කම්වල එම කොටසේ පමණක් මිල ගණන්වල වැඩිවීම, සාමාන්‍ය මිල මට්ටමේ වැඩිවීම ඉක්මවා යන විට ඒවා ලාභය ලෙසට සැලකේ. වැඩිවීමේ ඉතිරිය ප්‍රාග්ධන නඩත්තු ගැලපුමක් ලෙස සලකන අතර, ඒ අනුව එය ස්කන්ධයෙහි කොටසක් වේ.
- 8.8 භෞතික ප්‍රාග්ධන නඩත්තු සංකල්පය යටතේ ප්‍රාග්ධනය භෞතික නිෂ්පාදිත ධාරිතාව යන භාෂිතයෙන් අර්ථ දැක්වීමේදී ලාභය නියෝජනය වන්නේ එම කාලය තුළ එම ප්‍රාග්ධනයේ වැඩිවීමෙනි. අස්තිත්ත්වයෙහි වත්කම් සහ වගකීම් කෙරෙහි බලපාන සියළුම මිළ ගණන් වෙනස්වීම්, අස්තිත්ත්වයෙහි භෞතික ඵලදායිතා ධාරිතාවය මැනීමෙහි වූ වෙනස්කම් ලෙස දසුනක් ඇති කරන බැවින්, ඒවා ලාභය ලෙස නොව ස්කන්ධයෙහි කොටසක් වන ප්‍රාග්ධන නඩත්තු ගැලපුම් ලෙස සලකනු ලැබේ.
- 8.9 මිනුම් පදනම් සහ ප්‍රාග්ධන නඩත්තුව පිළිබඳ සංකල්ප නිර්ණය කරනු ලබන්නේ, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කරන ආකෘති අනුව වේ. වෙනස් ගිණුම්කරණ ආකෘතීන් වෙනස් මට්ටමේ අදාලත්වයන් සහ විශ්වාසනීයත්වයන් පෙන්නුම් කරන අතර, අනෙකුත් ක්ෂේත්‍රවල මෙන් කළමනාකාරිත්වය විසින් අදාලත්වය සහ විශ්වාසනීයත්වය අතර සමබරතාවයක් සෙවිය යුතුය. මෙම සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුව ගිණුම්කරණ ආකෘති පරාසයකට අදාළ වන අතර, තෝරා ගත් ආකෘතියක් යටතේ නිර්මාණය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කිරීමට සහ ඉදිරිපත් කිරීමට මඟ පෙන්වීමක් ලබාදෙයි. වර්තමානයෙහිදී සුවිශේෂී තත්ත්වයන් යටතේ හැර, අති උද්ධමනකාරී ආර්ථිකයන්හි ව්‍යවහාර මුදල් මගින් වාර්තා කරන එවැනි අස්තිත්ත්ව සඳහා වැනි වෙනත් විශේෂිත ආකෘතීන් නියම කිරීමට පාලක මණ්ඩලයේ අභිප්‍රායක් නොමැත. කෙසේ වෙතත්, මෙම අභිප්‍රාය ලෝකයේ දියුණුවත් සමග සමාලෝචනයට භාජනය කළ යුතු වේ.

ප්‍රාග්ධන නඩත්තු ගැලපීම්

8.10 වත්කම් සහ වගකීම් ප්‍රත්‍යාගණනය හෝ නැවත ප්‍රකාශ කිරීම ස්කන්ධයෙහි වැඩිවීමකට හෝ අඩු වීමකට හේතු වේ. මෙම වැඩිවීම් හෝ අඩුවීම් ආදායම් සහ වියදම් හි පිළිබඳ අර්ථ දැක්වීම් සපුරාලන අතර, ප්‍රාග්ධන නඩත්තු කිරීමේ සමහර සංකල්ප යටතේ මේවා ආදායම් ප්‍රකාශයට ඇතුළත් නොවේ. ඒ වෙනුවට, මෙම අයිතම ස්කන්ධයේ ප්‍රාග්ධන නඩත්තු ගැලපුම් ලෙස හෝ ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත ලෙස ඇතුළත් වේ.

පරිශීෂ්ඨය
නිර්වචනය කළ පද

පහත දැක්වෙන නිර්වචනය කළ පද මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වූ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි අදාළ ඡේදවලින් උපුටා ගැනීම හෝ ලබා ගැනීම සිදුකර තිබේ.

සමාහරණය	හවුල් ගතිලක්ෂණ ඇති හා එකම වර්ගීකරණය තුළ ඇතුළත් වන්නම්, වගකීම් ස්කන්ධය, ආදායම් හෝ වියදම් එකට එකතු කිරීම	CF.7.20
වත්කම	අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට අස්තීත්ත්වය විසින් පාලනය කරනු ලබන වර්තමාන ආර්ථික සම්පතකි	CF.4.3
ධාරණ අගය	මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයෙහි වත්කමක්, වගකීමක් හෝ ස්කන්ධය ලෙස හඳුනාගනු ලබන අගය	CF.5.1
වර්ගීකරණය	ඉදිරිපත් කිරීමේ හා හෙලිදරව් කිරීමේ අරමුණු සඳහා හවුල් ලක්ෂණ පදනම මත වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම් හෝ වියදම් තේරීම (සුබෝධම).	CF.7.7
සංයෝජන මූල්‍ය ප්‍රකාශ	මව් - පරිපාලිත සම්බන්ධතාවයෙන් සියල්ල සම්බන්ධකරණය නොවූ අස්තීත්ත්ව දෙකක් හෝ ඊට වැඩි අස්තීත්ත්වවලින් අඩංගු වන ඇති වාර්තා කරන අස්තීත්ත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශ.	CF.3.12
ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශ	මව් සහ එහි පරිපාලිතයන් යන දෙකම අඩංගු වන වාර්තා කරන අස්තීත්ත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශ.	CF.3.11
ආර්ථික සම්පතක් පාලනය කිරීම	ආර්ථික සම්පත භාවිතා කිරීම සඳහා මෙහෙයවීමට සහ එයින් ගලා ආ හැකි ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට ඇති වර්තමාන හැකියාව.	CF.4.20
ප්‍රති හඳුනාගැනීම	හඳුනාගෙන ඇති වත්කමක් හෝ වගකීමක් සම්පූර්ණයෙන් හෝ ඉන් කොටසක් අස්තීත්ත්වයක මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයෙන් ඉවත් කිරීම.	CF.5.26
ආර්ථික සම්පත	ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමේ හැකියාව ඇති හිමිකමකි.	CF.4.4
ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ වැඩි දියුණු කිරීම	ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණයකින් ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් බවට පත්කරයි. ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ වනුයේ සංසන්දනය, සත්‍යාපනය, කාලෝචිත භාවය සහ තේරුම් ගත හැකි භාවයයි.	CF.2.4, CF.2.23
ස්කන්ධය	අස්තීත්ත්වයක් විසින් එහි සියලු වගකීම් අඩුකළ පසු ඇති වත්කම්වල අවශේෂ හිමිකම	CF.4.63
ස්කන්ධ හිමිකම් පෑම	අස්තීත්ත්වයක එහි සියලු වගකීම් අඩුකළ පසු ඇති වත්කම්වල අවශේෂ හිමිකමට හිමිකම් පෑම.	CF.4.64
පසුව ඉටුකිරීමේ ගිවිසුම	ගිවිසුමක්, හෝ ගිවිසුමක කොටසක් සමානව ඉටු නොකිරීම- කිසිදු පාර්ශ්වයක් විසින් සිය කිසිදු බැඳීමක් ඉටුකර නොතිබීම - දෙපාර්ශ්වයම විසින් සමාන ප්‍රමාණයෙන් සිය බැඳීම් අර්ධ වශයෙන් ඉටු කර තිබීම.	CF.4.56

පැවැත්මෙහි අවිනිශ්චිතතාවය	වත්කමක් හෝ වගකීමක් පවතීද යන්න පිළිබඳ ව ඇති අවිනිශ්චිතතාවය.	CF.4.13, CF.4.35
වියදම්	ස්කන්ධ ධාරකයින්ගේ හිමිකම් පෑම්වලට සම්බන්ධිත බෙදාහැරීම හැර ස්කන්ධයෙහි අඩුවීම් ප්‍රතිඵලයක් වන වත්කම්වල අඩුවීම් හෝ වගකීම්වල වැඩිවීම්.	CF.4.69
මූලික ගුණාත්මක ගති ලක්ෂණ	පොදු අරමුණු මූල්‍ය වාර්තා භාවිතා කරන ප්‍රාථමික පරිශීලනය කරන්නන්ට ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි මූල්‍ය තොරතුරු සතුටුදායක ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණයකි. මූලික ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ වන්නේ, අදාළත්වය සහ විශ්වාසනීය නියෝජනයයි.	CF.2.4, CF.2.5
පොදු අරමුණු සඳහා වන මූල්‍ය වාර්තා	ප්‍රාථමික පරිශීලකයින්හට අස්තිත්වයට සම්පත් ලබාදීමට සම්බන්ධිත තීරණ ගැනීමේදී ප්‍රයෝජනවත් වන වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික සම්පත්, අස්තිත්වයට එරෙහි හිමිකම්පෑම් සහ එම ආර්ථික සම්පත්වල සහ හිමිකම්පෑම්වල වෙනස්වීම් පිළිබඳ මූල්‍ය තොරතුරු ලබාදෙන වාර්තාවකි.	CF.1.2, CF.1.12
පොදු අරමුණු සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශ	වාර්තාකරණ අස්තිත්වයෙහි වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම හා වියදම් පිළිබඳව තොරතුරු ලබාදෙන විශේෂිත වූ ආකාරයේ පොදු අරමුණු සඳහා වන මූල්‍ය වාර්තා.	CF.3.2
ආදායම	ස්කන්ධ ධාරකයින්ගේ ස්කන්ධ හිමිකම්පෑම්වලට සම්බන්ධිත දායකත්වයන් හැර, ස්කන්ධයේ වැඩිවීම් ප්‍රතිඵලයක් වන වත්කම්වල වැඩිවීම් හෝ වගකීම්වල අඩුවීම්.	CF.4.68
වගකීම	අතිරික්ත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙසට ආර්ථික සම්පත් පැවරීම සඳහා අස්තිත්වයට ඇති වර්තමාන බැඳීම.	CF.4.26
ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු	නිශ්චිත වාර්තා කරන අස්තිත්වයක් පිළිබඳ මූල්‍ය තොරතුරු ලබාදෙන පොදු අරමුණු මූල්‍ය වාර්තාවන් ප්‍රාථමිකව පරිශීලනය කරන්නන්, එම වාර්තා පදනම මත ගන්නා තීරණවලට බලපෑම් කළ හැකි අත්හැරීම් හෝ අවප්‍රකාශ සිදු කරන තොරතුරු	CF.2.11
මිනුම	වත්කමකට හෝ වගකීමකට සහ සම්බන්ධිත ආදායම් සහ වියදම්වලට මිනුම් පදනමක් ව්‍යවහාර කිරීමේ ප්‍රතිඵලය.	CF.6.1
මිනුම් පදනම	හඳුනාගනු ලැබූ ලක්ෂණයන් - උදාහරණ වශයෙන්, මනිනු ලබන අයිතමයේ ඓතිහාසික පිරිවැය, සාධාරණ අගය හෝ ඉටුකිරීමේ අගය.	CF.6.1
මිනුම් අවිනිශ්චිතතාවය	මූල්‍ය වාර්තාවල ඇති මුදල් ප්‍රමාණයන් සෘජුව නිරීක්ෂණය කළ නොහැකි වීම සහ ඒ වෙනුවට ඇස්තමේන්තු කළයුතු අවස්ථාවක අවිනිශ්චිතතාවය පැන නගී.	CF.2.19
හිලව් කිරීම	වෙන්වූ ගිණුම් ඒකක ලෙස හඳුනාගත් සහ මනින ලද වත්කම් හා වගකීම් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයෙහි තනි ශුද්ධ වටිනාකමක් ලෙස කාණ්ඩගත කිරීම.	CF.7.10
ප්‍රතිඵලයෙහි අවිනිශ්චිතතාවය	වත්කමකින් හෝ වගකීමකින් ප්‍රතිඵලයක් වන ආර්ථික ප්‍රතිලාභයක කිසියම් ගලාඒමක හෝ ගලා යෑමක වටිනාකම හෝ කාල නියමය පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාවය.	CF.6.61

ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිපදවීමේ හැකියාව	ආර්ථික සම්පතක් ඇතුළත දැනටමත් පවතින අංශයක් සහ එය අවම වශයෙන් එක් අවස්ථාවකදී අනෙක් සියලුම පාර්ශවයන්ට ලබාගත හැකි ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඉක්මවා අස්තිත්වය සඳහා නිපදවනු ලැබේ.	CF.4.14
ප්‍රාථමික පරිශීලකයින් (පොදු අරමුණු සඳහා වන මූල්‍ය වාර්තාවන්හි)	දැනට සිටින සහ අනාගත ආයෝජකයින් ණය ලබා දෙන්නන් සහ වෙනත් ණය හිමියන්.	CF.1.2
විවක්ෂණභාවය	අවිනිශ්චිත තත්වයන් කොන්දේසි යටතේ තීරණ ගැනීමේදී ප්‍රවේශම් වීමයි. විවක්ෂණශීලී ලෙස ක්‍රියාකිරීම යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ, වත්කම් සහ ආදායම් වැඩියෙන් සඳහන් කර නොමැති වීම සහ වගකීම් සහ වියදම් අඩුවෙන් සඳහන් කර නොමැති වීමයි. ඒ හා සමානව වත්කම් හෝ ආදායම් අඩුවෙන් සඳහන් කිරීමට හෝ වගකීම් හෝ වියදම් වැඩියෙන් සඳහන් කිරීමට විවක්ෂණශීලී භාවය ඉඩ නොදෙයි.	CF.2.16
හඳුනාගැනීම	වත්කමක්, වගකීමක්, ස්කන්ධය, ආදායම හෝ වියදමක් - මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංගයන් එකක නිර්වචනය සපුරන එම අයිතමය, මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශයේ හෝ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශය(වල) තුළ ඇතුළත් කිරීම සඳහා ග්‍රහණය කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි. එක්කෝ තනිව හෝ වෙනත් අයිතම සමඟ සමාහරණය කිරීමෙන් - වචනවලින් සහ මූල්‍ය වටිනාකමක් මඟින් සහ එම ප්‍රකාශය තුළ වටිනාකම එක හෝ ඊට වැඩි එකතු ලෙස ඇතුළත් කිරීම ඇතුළුව - එම ප්‍රකාශ වලින් එක ප්‍රකාශයක් තුළ අයිතමය නිරූපණය කිරීම හඳුනාගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කෙරේ.	CF.5.1
වාර්තාකරණ අස්තිත්වය	පොදු අරමුණු සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය කෙරෙන හෝ තෝරාගනු ලබන අස්තිත්වයයි.	CF.3.10
ඒකාබද්ධ නොවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශ	වාර්තාකරණ අස්තිත්වය මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුළ මව් පාර්ශවය පමණක් දැක්වීම.	CF.3.11
ගිණුම් ඒකකය	හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක සහ මිනුම් සංකල්ප අදාළ වන හිමිකම් හෝ හිමිකම් සමූහය, බැඳීම හෝ බැඳීම් සමූහය හෝ හිමිකම් සහ බැඳීම් සමූහය.	CF.4.48
ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරු	වාර්තාකරණ අස්තිත්වයට සම්පත් ලබාදීමට සම්බන්ධිත තීරණ ගැනීමේදී ප්‍රාථමික පරිශීලකයන්ට ප්‍රයෝජනවත් පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූල්‍ය තොරතුරු ප්‍රයෝජනවත්වීමට, මූල්‍ය තොරතුරු අදාළ වියයුතු සහ එය නියෝජනය කිරීමට අදහස් කරන දැ විශ්වාසනීයව නියෝජනය විය යුතුය.	CF.1.2, CF.2.4
පරිශීලකයින් (පොදු අරමුණු සඳහා වන මූල්‍ය වාර්තාවන්හි)	ප්‍රාථමික පරිශීලකයින් (පොදු අරමුණු සඳහා වන මූල්‍ය වාර්තාවන්හි) බලන්න.	-

SLFRS 2 කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම් සඳහා සංශෝධන

63ඉ ඡේදය එකතු කර ඇත.

බලාත්මක වන දිනය

63ඉ 2018 දී නිකුත් කරන ලද, ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවට (SLFRSs) අදාළ සංශෝධන, පරිශීෂ්‍ය අ හි ඇතුළත් ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක නිර්වචනයේ පාදක සටහන සංශෝධනය කර ඇත. අස්තීත්වයක් විසින් එම සංශෝධනය 2020 ජනවාරි 01 දින සිට හෝ ඉන් පසුව ආරම්භ වන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේද සඳහා ව්‍යවහාර කළයුතුය. SLFRSs තුළ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවට යොමුකළ සංශෝධන මගින් වෙනත් සියළු සංශෝධන ද එම අවස්ථාවේදීම අස්තීත්වය ව්‍යවහාර කරන්නේ නම් කලින් ව්‍යවහාර කිරීමට අවසරදේ. LKAS 8 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් සහ වැරදි අනුව, මෙම ප්‍රමිතියේ 53 - 59 ඡේදවල දැක්වෙන සංක්‍රාන්ති විධිවිධානවලට යටත්ව අස්තීත්වයට SLFRS 2 ට සංශෝධන අනිත්‍යයෝගීව ව්‍යවහාර කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, අනිත්‍යයෝගීව ව්‍යවහාර කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන බව හෝ එයට අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් දැරිය යුතු බව අස්තීත්වයක් නිර්ණය කරන්නේ නම් LKAS 8 හි 23 - 28, 50 - 53 සහ 54 ඊ යන ඡේදවලට යොමුවීම මගින් එය SLFRS 2 ට සංශෝධනය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

පරිශීෂ්‍ය අ හි ස්කන්ධ සාධන පත්‍රයක් අර්ථ දැක්වීමේ පාද සටහන සංශෝධනය කෙරේ. නව පාඨය යටින් ඉරක් ඇඳ ඇති අතර, කපාහැර ඉවත් කළ පාඨය හරහා ඉරක් ඇඳ ඇත.

* 2018 දී නිකුත් කරන ලද මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වූ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි වගකීමක් යන්න අතින් සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආර්ථික සම්පතක් ඇති වර්තමාන බැඳීමක් ලෙස අර්ථ දැක්වේ. නිවැරදි කිරීම මගින් අස්තීත්වයක ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඇතුළත් සම්පත් අස්තීත්වයෙන් පිටතට ගලා යාමක් අපේක්ෂා කෙරේ. (එනම් අස්තීත්වයෙහි මුදල් හෝ වෙනත් වත්කම් ගලා යෑම).

SLFRS 3 ව්‍යාපාර සංයෝජන සඳහා වන සංශෝධනය

11 වන ඡේදයෙහි පාද සටහනෙහි සඳහන් "ආකෘතිමය රාමුව" යන්න කපා ඉවත් කර ඇති අතර, "මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ආකෘතිමය රාමුව" යන පාද සටහන ඇතුළත් කර ඇත. 11 වන ඡේදය වෙනත් ආකාරයකින් සංශෝධනය නොවන නමුත් යොමුකිරීමේ පහසුව සඳහා ඇතුළත් කර ඇත. නව පාඨය යටින් ඉරක් ඇඳ ඇති අතර, කපාහැර ඉවත් කළ පාඨය හරහා ඉරක් ඇඳ ඇත.

හඳුනාගැනීමේ කොන්දේසි

11 අත් කර ගැනීමේ ක්‍රමය ව්‍යවහාර කිරීමේ කොටසක් ලෙස හඳුනාගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලැබීමට, හඳුනාගත හැකි වත්කම් අත් කරගත් සහ භාරගත් වගකීම් අත් කරගත් දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වූ ආකෘතිමය රාමුවෙහි වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා වන නිර්වචනය සපුරාලිය යුතුය. උදාහරණ වශයෙන්, අත්පත් කර ගැනීමට භාජනය වන්නාගේ ක්‍රියාකාරකමකින් ඉවත් වීමට එහි සැලැස්ම බලාත්මක කිරීමට හෝ අත්පත් කර ගැනීමට භාජනය වන්නාගේ සේවකයින්ගේ සේවය සමාජික කිරීමට හෝ වෙනත් ස්ථානයක පිහිටුවීමට, අත්පත් කරගන්නා දැරීමට අවශ්‍ය කරන එහෙත් අනාගතයේදී සදාචාරාත්මකව දැරීමට නොබැඳෙන පිරිවැය අත්පත් කර ගත් දින වගකීමක් නොවේ. එබැවින්, අත් කර ගන්නා තැනැත්තා අත් කර ගැනීමේ ක්‍රමය ව්‍යවහාර කිරීමේ කොටසක් ලෙස එම පිරිවැය හඳුනා නොගනී. ඒ වෙනුවට, අත් කරගත් තැනැත්තා එම අනිකුත් SLFRSවලට අනුකූලව සහ පශ්චාත් සංයෝජන මූල්‍ය ප්‍රකාශවල හඳුනාගනී.

† මෙම ප්‍රමිතිය සඳහා 2018 දී නිකුත් කල මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුව වෙනුවට අත්පත් කර ගන්නන් විසින් ව්‍යවහාර කිරීමට අවශ්‍ය කරන්නේ 2011 දී පාලක මණ්ඩලය විසින් පිළිගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වූ ආකෘතිය රාමුවේ වන වත්කමක් සහ වගකීමක් සඳහා වන නිර්වචන සහ සහායවීම් මගපෙන්වීමයි.

SLFRS 6 බනිජ සම්පත් ගවේෂණය කිරීම සහ ඇගයීම සඳහා සංශෝධන

10 වන ඡේදය සංශෝධනය කර ඇති අතර, 26 අ ඡේදය එකතු කර ඇත. නව පාඨය යටින් ඉරි ඇඳ ඇති අතර, කපාහැර ඉවත් කරන ලද පාඨය හරහා ඉරක් ඇඳ ඇත.

ගවේෂණ සහ වත්කම් ඇගයීමේ පිරිවැයේ මූලිකාංග

...

10 බනිජ සම්පත් සංවර්ධනයට සම්බන්ධිත වියදම්, වත්කම් ගවේෂණය කිරීම සහ ඇගයීමේ වත්කම් ලෙස හඳුනානොගනී. මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වූ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුව සහ LKAS 38 - අස්පාශ්‍ය වත්කම් මගින් සංවර්ධනයෙන් පැන නගින වත්කම් හඳුනාගැනීම පිණිස මගපෙන්වීමක් ලබාදේ.

බලාත්මක වන දිනය

...

26අ 2018 දී නිකුත් කරන ලද SLFRSs ඇතුළත් සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුවට යොමුකළ සංශෝධන, සංශෝධිත 10 වන ඡේදය, අස්තිත්වයක් විසින් එම සංශෝධනය 2020 ජනවාරි 1 වැනි දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන වාර්ෂික කාල පරිච්ඡේද සඳහා ව්‍යවහාර කරගත යුතුය. SLFRSs තුළ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුවට යොමුකළ සංශෝධන මගින් සිදුකළ සියලු වෙනත් සංශෝධනත් එම අවස්ථාවේදීම, අස්තිත්වයක් ව්‍යවහාර කරන්නේ නම් කලින් ව්‍යවහාර කිරීමට අවසරදේ. LKAS 8 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් සහ වැරදි අනුව අස්තිත්වයක් LKASs 6 මෙම සංශෝධන අනිත්‍යායෝගීව ව්‍යවහාර කළයුතුය. කෙසේවෙතත්, අනිත්‍යායෝගීව ව්‍යවහාර කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන බව හෝ එය අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ ප්‍රයත්නයක් දැරිය යුතු බව අස්තිත්වය නිර්ණය කරන්නේ නම් LKAS 8 හි 23 - 28, 50 - 53 සහ 54 ඊ යන ඡේදවලට යොමුවීම මගින් එය SLFRS 6 ට සංශෝධනය ව්‍යවහාර කළ යුතුය.

SLFRS 14 නියාමන විලම්බන ගිණුම් සඳහා වූ සංශෝධනය

13 වන ඡේදයෙහි "විශ්වාසනීය" යන ප්‍රථම සිදුවීම් අවස්ථාව සඳහා පාද සටහන එකතු කර ඇත.

* 2010 දී නිකුත් කරන ලද සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුවෙහි සහ 2018 දී නිකුත් කර ඇති සංකල්පනාත්මක ආකෘතිය රාමුවෙහි සංශෝධිත අනුවාදයේ දී ද භාවිතා කර ඇති "විශ්වාසනීය නියෝජනය" යන පදය ආකෘතිය රාමුවෙහි "විශ්වාසනීයත්වය" ලෙසට හඳුන්වන පදයෙහි ප්‍රධාන ගති ලක්ෂණවලට ආවරණය වේ. මෙම ප්‍රමිතියෙහි 13 වැනි ඡේදයේ ඇති අවශ්‍යතාවයන් පදනම්වී ඇත්තේ LKAS 8 හි අවශ්‍යතාවයන් මතය. එය "විශ්වාසනීය" යන පදය රඳවා තබාගෙන ඇත.

LKAS 1 මූල්‍ය ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වූ සංශෝධන

7, 15, 19-20, 23-24, 28 සහ 89 යන ඡේද සංශෝධනය කර ඇති අතර, 139 ඡේදය එකතු කර ඇත . නව පාඨය යටින් ඉරක් ඇඳ ඇති අතර, කපාහැර ඉවත්කල පෙළ හරහා ඉරක් ඇඳ ඇත.

නිර්වචන

7 නිශ්චිතව දක්වා ඇති අර්ථයන් සමග මෙම ප්‍රමිතියේ පහත සඳහන් පද භාවිතා වේ:

...

ප්‍රමාණාත්මක අත්හැරීම් හෝ අයිතම අවප්‍රකාශය ප්‍රමාණාත්මක වන්නේ එමගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පදනම් කරගෙන පරිශීලකයින් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණවලට තනි තනිව හෝ සාමූහිකව බලපෑම් කළ හැකි නම් ය. ප්‍රමාණාත්මක භාවය රඳා පවතින්නේ ප්‍රමාණය සහ අත්හැරීමේ ස්වභාවය හෝ අවප්‍රකාශය අවට තත්ත්වයන් තුළ සිදුකර ඇති විනිශ්චයන් මතය. අයිතමයේ ප්‍රමාණය හෝ ස්වභාවය හෝ ඒ දෙකේම සංයෝජනයක් නිර්ණය කරන සාධකය විය හැකිය.

අත් හැරීමක් හෝ අවප්‍රකාශයක් පරිශීලකයින්ගේ ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑම් කළ හැකිද යන්න සහ ඒ තරම් ප්‍රමාණවත් ද යන්න තක්සේරු කිරීමට එම පරිශීලකයින්ගේ ගතිලක්ෂණ සලකා බැලීම අවශ්‍ය වෙයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම හා ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වන ආකෘතිමය රාමුවෙහි 25 වන ඡේදයෙහි දැක්වෙන පරිදි පරිශීලකයින්හට පරිශීලකයින්හට ව්‍යාපාර සහ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සහ ගිණුම්කරණය පිළිබඳ සාධාරණ දැනුමක් ඇතැයි උපකල්පනය කෙරෙන අතර, තොරතුරු සාධාරණ උද්යෝගිමත් බවකින් අධ්‍යයනය කිරීමට කැමැත්තක් ඇති බවට උපකල්පනය කෙරෙයි.- එමනිසා එවැනි ගුණාංග වලින් යුත් පරිශීලකයින් සිටින විට ආර්ථික තීරණ ගැනීමේදී කවර ලෙසට බලපෑම් කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ හැකිද යන්න පිළිබඳව තක්සේරු කිරීමේදී සාධාරණ ලෙස සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

...

සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම සහ SLFRSs සමග අනුකූල වීම

15 මූල්‍ය ප්‍රකාශ අස්තිත්ත්වයෙහි මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීම කළ යුතුය. ආකෘතිමය-රාමුවෙහි මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව (සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව) තුළ නියම කර ඇති වත්කම්, වගකීම්, අදායම් සහ වියදම් සඳහා නිර්වචන හා හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක අනුව ගනුදෙනුවල බලපෑම්, වෙනත් සිද්ධි සහ පවත්නා තත්ත්වයන්හි විශ්වාසනීය නියෝජනයක් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමකට අවශ්‍ය කෙරේ. අවශ්‍යවූ විට අතිරේක හෙළිදරව් කිරීම් සමග SLFRSs ව්‍යවහාර කරගන්නා විට, මූල්‍ය ප්‍රකාශ එම සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම ඉෂ්ඨ කර ගැනීම ප්‍රතිඵලයක් වන බවට අනුමාන කෙරේ.

...

19 අතිශය දුර්ලභ අවස්ථාවන්හිදී, විසින් SLFRSsක අවශ්‍යතාවයක් සමග අනුකූලවීම මගින් නොමග යවන සුළු සහ ආකෘතිමය-රාමුවෙහි සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි නියම කර ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි අරමුණු සමග ගැටුම් ඇති කරන බවට කළමනාකාරීත්වය නිගමනය කරන විට, අදාළ නියමන ආකෘති රාමුවෙන් අවශ්‍ය කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් ආකාරයෙන් එවැනි බැහැරවීමක් තහනම් නොකරනු ලබන්නේ නම්, 20 වන ඡේදයෙන් නියම කර ඇති ආකාරයට එම අවශ්‍යතාවයෙන් බැහැර විය යුතුය.

20 යම් අස්තිත්ත්වයක් විසින් SLFRS අවශ්‍යතාවයකින් බැහැර වනවිට, 19 වන ඡේදය අනුව එය පහත දැ හෙළිදරව් කළ යුතුය:

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශ මගින් අස්තිත්ත්වයෙහි මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කරන බව කළමනාකාරීත්වය විසින් නිගමනය කර ඇති බව;
- (ආ) සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් ඉෂ්ඨ කර ගැනීම සඳහා විශේෂිත අවශ්‍යතාවයකින් බැහැර වීම හැර එය අදාළ SLFRSs සමග අනුකූල වී ඇති බව;
- (ඇ) අස්තිත්ත්වයක් විසින් බැහැර වූ SLFRS හි සිරස්තලය, SLFRS මගින් අවශ්‍යකරන එයට සළකන ආකාරය ඇතුළුව බැහැර වීමේ ස්වභාවය, ආකෘතිමය-රාමුවෙහි සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි

නියම කර ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශවල අරමුණු සමග ගැටුම් ඇති වී නොමග යවන සුළු තත්ත්වයක් ඇතිවීමට එම සලකන ආකාරය හේතුවූයේ කුමක් නිසාද යන්න; සහ

(ඇ) ඉදිරිපත් කළ සෑම කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා අවශ්‍යතාවයට අනුකූල වෙමින් මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුළ වාර්තා කළ යුතුවූ සෑම අයිතමයක් මත බැහැර වීමේ මූල්‍ය බලපෑම.

...

23 අතිශය දුර්ලභ අවස්ථාවන්හිදී, SLFRSයක අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූල වන විට, එමගින් නොමග යැවීම් සිදු වන අතර, ආකෘතිමය-රාමුඛව සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි පරමාර්ථ සමග ගැටුම් ඇති කරන බවට කළමනාකාරීත්වය නිගමනය කරන නමුත්, අදාළ නියාමන ආකෘතිමය රාමුව විසින් අවශ්‍යතාවයෙන් ඉවත් වීම තහනම් කර තිබෙන විට, එම අස්තීත්ත්වය විසින් හැකිතාක් දුරට නොමග යවන සුළු කරුණු අඩු කරමින් පහත අනුකූලතාවයන් හෙළිදරව් කිරීම සිදු කළ යුතුය:

(අ) ප්‍රශ්නගත SLFRS හි සිරස්තලය, අවශ්‍යතාවයෙහි ස්වභාවය සහ කළමනාකාරීත්වය විසින් එම අවශ්‍යතාවයට අනුකූලවීමේ තත්ත්වයන් තුළ ආකෘතිමය-රාමුඛ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව තුළ වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල පරමාර්ථ සමග ගැටෙන බව සමග නොමග යවන සුළු තත්ත්වයක් ඇති වෙන බවට නිගමනය කිරීමට හේතුව; සහ

(ආ) ඉදිරිපත් කරන ලද සෑම කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි ඇති එක් එක් අයිතමයට සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් සඳහා අවශ්‍ය වන බවට කළමනාකාරීත්වය විසින් නිගමනය කරන ලද ගැළපීම්.

24 19-23 ඡේදවල පරමාර්ථය සඳහා, තොරතුරු අයිතමයක් සමග මූල්‍ය ප්‍රකාශවල පරමාර්ථ ගැටීමේදී එයින් ගනුදෙනු විශ්වාසනීයව නියෝජනය නොකරන විට, එයින් නියෝජනය කිරීමට අදහස් කරන හෝ සාධාරණ ලෙස නියෝජනය කළ හැකි බවට අපේක්ෂා කළ හැකි අනෙක් සිදුවීම් සහ කොන්දේසි, සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, මූල්‍ය ප්‍රකාශ පරිශීලකයින් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණවලට බලපෑම් කිරීමට ඉඩ ඇත. SLFRS හි නිශ්චිත අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලද යන්න තක්සේරු කිරීමේදී, එය නොමග යවන සුළු වන තරමේ තරමින් ආකෘතිමය-රාමුඛව සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව අනුව වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල පරමාර්ථ සමග ගැටෙන විට, කළමනාකාරීත්වය විසින් සලකා බලනු ලබන කරුණු:

(අ) විශේෂ තත්ත්වයන් තුළ මූල්‍ය ප්‍රකාශවල පරමාර්ථය ඉෂ්ඨ කර නොගන්නේ මන්ද යන්න; සහ

(ආ) අවශ්‍යතාවයට අනුකූල වන වෙනත් අස්තීත්ත්වයන්ගෙන් අස්තීත්ත්වයෙහි තත්ත්වය වෙනස් වන්නේ කෙසේද යන්න. සමාන තත්ත්වයන් තුළ ඇති වෙනත් අස්තීත්ත්වයන්ගේ අවශ්‍යතාවයට අනුකූල වන්නේ නම්, අස්තීත්ත්වයෙහි අනුකූලත්වය ආකෘතිමය-රාමුඛ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව අනුව වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශ සහ එහි පරමාර්ථයට පටහැනි වීමට තරම් නොමග යවන සුළු නොවන බවට උප මර්ධනීය අනුමැතියක් ඇත.

...

උපවිත පදනමට ගිණුම්කරණය

...

28 උපවිත පදනමට ගිණුම්කරණය භාවිතා කරන විට, අස්තීත්ත්වයක් විසින් වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, ආදායම සහ වියදම (මූල්‍ය ප්‍රකාශවල මූලිකාංග) හඳුනාගන්නා විට, ආකෘතිමය-රාමුඛව සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව තුළ වූ මූලිකාංගයන්හි නිර්වචන සහ හඳුනාගැනීමේ මූලිකාංග සංතෘප්තියට පත් වේ.

...

කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ ලාභය හෝ අලාභය

...

89 සමහර SLFRS විසින් නිශ්චිත තත්ත්වයන් යටතේ අස්තීත්ත්වයක් විසින් වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයේ ලාභයට හෝ අලාභයට පිටින් විශේෂිත වූ අයිතමයන් හඳුනාගනු ලබන අවස්ථාවන් නියම කරයි. LKAS 8 යටතේ එවැනි තත්ත්වයන් දෙකක් නියම කරයි. එනම් දෝෂ නිවැරදි කිරීම් සහ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස් වීමේ බලපෑමය. ආකෘතිමය-රාමුඛව සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි ආදායම් හෝ වියදම්වල නිර්වචනය සපුරාලන වෙනත් පුළුල් ආදායම් සංරචක ලාභයෙන් හෝ අලාභයෙන් බැහැර කළ යුතු ලෙසට වෙනත් SLFRS හි අවශ්‍යතාවය හෝ අවසරය මගින් ලබාදී ඇත. (ඡේද 7 බලන්න).

...

සංක්‍රාන්තිය සහ බලාත්මක වන දිනය

...

139ග. 2018 දී නිකුත් කරන ලද, SLFRS සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවට අදාළ සංශෝධනවල යොමුව, සංශෝධනය කරන ලද ඡේද 7, 15, 19-20, 23-24, 28 සහ 89 වේ. අස්තිත්වයක් විසින් එම සංශෝධන 2020 ජනවාරි 1 වැනි දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන වාර්ෂික කාල සීමාවන් සඳහා අදාළ කරගත යුතුය. SLFRS තුළ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව පිළිබඳ සංශෝධන යොමුගත කරමින් සිදුකර ඇති අනිකුත් සියලුම සංශෝධන යම් අස්තිත්වයක් විසින් අදාළ කරගන්නේ නම්, කලින් තිබූ අදාළත්වයන් යොදා ගැනීමට අවසර දී ඇත. අස්තිත්වයක් විසින් අනිතානුයෝගීව LKAS 1 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ දෝෂ වෙනස් වීම් වෙත සිදු කර ඇති සංශෝධනවලට අනුකූලව යොදාගත හැකිය. කෙසේවෙතත්, අනිතානුයෝගීව යොදාගැනීම ප්‍රායෝගික නොවන බවට හෝ අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ වැයමක් දැරීමට සිදුවන බවට අස්තිත්වයක් විසින් තීරණය කරන්නේ නම්, LKAS 8 හි 23-28, 50-53 සහ 54^ඊ යන ඡේදවලට යොමුගත කරමින් LKAS 1 සඳහා වන සංශෝධන අදාළ කරගත හැකිය

LKAS 8 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්කම් සහ දෝෂ සඳහා සංශෝධන

ඡේද 6 සහ 11^ආ ඡේද සංශෝධනය කර ඇත. ඡේද 11(ආ) සඳහා නව පාද සටහනක් එකතු කර ඇත. ඡේද 54ට පෙර ඇති ශීර්ෂය සංශෝධනය කර ඇති අතර, ඡේද 54 ඊ^ඊ 54 උ ඡේද එකතු කර ඇත. නව පෙළ යටින් ඉරක් ඇඳ ඇති අතර, ඉවත්කල පෙළ හරහා ඉරක් ඇඳ ඇත.

නිර්වචන

...

6 අත්හැරීමකින් හෝ වැරදි අර්ථකථනයකින් පරිශීලකයින්ගේ ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑම් කළ හැකි ද යන්න තක්සේරු කිරීමේදී, සහ ප්‍රමාණාත්මක වීමට නම්, එම පරිශීලකයින්ගේ අනුලක්ෂණ සලකා බැලීම අවශ්‍ය වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කිරීමේ සහ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුවෙහි 25 වැනි ඡේදයෙහි පරිශීලකයින් පරිශීලකයින් හට ව්‍යාපාරික සහ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් හා ගිණුම්කරණය පිළිබඳ සාධාරණ දැනුමක් ඇති බවට සහ සාධාරණ කඩිසරකමකින් තොරවුරු අධ්‍යයනය කිරීමට කැමැත්තක් ඇති බවට උපකල්පනය කෙරේ- එම නිසා එවැනි ගුණාංගවලින් සමන්විත පරිශීලකයින් හට ආර්ථික තීරණ ගැනීමේදී බලපෑම් කිරීමට හැකිවෙනැයි සාධාරණව අපේක්ෂා කළ හැකි ආකාරය පිළිබඳව තක්සේරු කිරීමේ දී සැලකිල්ලට ගැනීම අවශ්‍ය වේ.

...

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම සහ යෙදීම

...

11 10 වැනි ඡේදයේ විස්තර කර ඇති පරිදි විනිශ්චය කිරීමේදී, කළමනාකාරිත්වය විසින් යොමුකළ යුතු, සහ පහත දැක්වෙන ප්‍රභවයන්හි අදාළත්වය අනුපිළිවෙලින් සලකා බැලිය යුතුය:

- (අ) සමාන සහ අදාළ ගැටලු සම්බන්ධව කටයුතු කිරීමේදී SLFRSs හි ඇති අවශ්‍යතාවයන්; සහ
- (ආ) ආකෘතිමය—රාමුවෙහි මූල්‍ය වාර්තාකරණය පිළිබඳ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි (සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව) දැක්වෙන නිර්වචන, හඳුනාගැනීමේ නිර්ණයක සහ වත්කම් සඳහා මැනුම් සංකල්ප.[†]

[†] 54 උ ඡේදයෙහි නියාමන ගිණුම් ශේෂ සඳහා මෙම අවශ්‍යතාවය සංශෝධනය වී ඇති ආකාරය විස්තර කර ඇත.

බලාත්මක දිනය සහ සංක්‍රාන්තිය

...

54ඊ 2018 දී නිකුත් කරන ලද SLFRSs හි සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවට අදාළ සංශෝධන, සංශෝධන ඡේද 6 සහ 11(ආ), අස්තිත්වයක් විසින් එම සංශෝධන 2020 ජනවාරි 01 වැනි දින හෝ ඉන්පසුව ආරම්භ වන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා අදාළ කරගත යුතුය. අස්තිත්වයක් විසින් SLFRSs හි සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව ආශ්‍රිත සංශෝධන මගින් සිදුකර ඇති අනෙකුත් සියලුම සංශෝධන ද ඒ සමග ම අදාළ කරගන්නේ නම් කලින් යෙදුම් සඳහා අවසර දෙනු ලැබේ. අස්තිත්වයක් විසින් මෙම ප්‍රමිතියට අනුකූලව සංශෝධන 6 සහ 11(ආ) ඡේදයන් කෙරෙහි අභිනානුයෝගීව සලකා බැලීමේ අදාළ වේ. කෙසේ වෙතත්, යම් අස්තිත්වයක් විසින් අභිනානුයෝගීව සලකා බැලීමේ යෙදුම ප්‍රායෝගික නොවන බවට හෝ අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ වැයමක් දැරීමට අවශ්‍ය බවට තීරණය කරන්නේ නම් මෙම ප්‍රමිතියෙහි 23-28 ඡේද වෙත යොමු කරමින් 6 වන ඡේදයෙහි සංශෝධන අදාළ කරගත යුතුවේ. SLFRSs සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි යොමුගත වූ සංශෝධනවලට ඇතුළත් සංශෝධන අභිනානුයෝගීව අදාළ කර ගැනීමේ දී අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ වැයමක් දැරීමට සිදුවන්නේ නම්, අස්තිත්වයක් විසින් මෙම ප්‍රමිතියෙහි 23-28 ඡේද අදාළ කර ගැනීමේ දී 27 වන ඡේදයෙහි ඇති අවසාන වාක්‍යය හැර වෙනත් සඳහනක් කියවීමේදී "ප්‍රායෝගික නොවීම" යන්න "අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ වැයමක් දැරීමට ඇතුළත් වේ" යනුවෙන් සහ "ප්‍රායෝගික" යන්න ඇති ඕනෑම සඳහනක් "අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ වැයමක් දැරීමට නොමැතිව" ලෙසට කියවිය යුතුය.

54උ යම් අස්තිත්වයක් විසින් SLFRS 14 නියාමන විලම්බිත ගිණුම් අදාළ කර නොගන්නේ නම්, අස්තිත්වයක් විසින් සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි ඇතුළත් ඒවා වෙනුවට, නියාමන ගිණුම් ශේෂයන් සඳහා 11(ආ) ඡේදය යෙදීමේදී දිගටම යොමුගත වීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කිරීම හා ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වූ ආකෘතිමය රාමුවෙහි* දැක්වෙන නිර්වචන, හඳුනාගැනීමේ මිනුම් ක්‍රම සහ මිනුම් සංකල්ප අදාළ කරගත හැකි බව සලකා බැලිය යුතුය. නියාමන ගිණුම් ශේෂයක් යනු, අනිකුත් අදාළ SLFRSs සමග අනුකූලව වත්කමක් හෝ වගකීමක් ලෙසට ගාස්තු නියාමක විසින් පාරිභෝගිකයින් අයකල හැකි ගාස්තුවක් ලෙසට ස්ථාපිත කළ හැකි ලෙසට අපේක්ෂා කරන ඕනෑම විශදමක (හෝ ආදායමක) ශේෂයක් ඇතුළත්වන හෝ ඇතුළත් කිරීමට බලාපොරොත්තු වන ශේෂයකි. ගාස්තු නියාමක යනු ගාස්තු හෝ ගාස්තු පරාසයක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා බලයලත් අස්තිත්වයට බද්ධව ස්ථාපිත කර ඇති බලයලත් ආයතනයකි. ව්‍යවස්ථාවෙන් හෝ ගාස්තු සකස් කිරීමේදී ගනුදෙනුකරුවන් සහ අස්තිත්වයෙහි සමස්ත මූල්‍ය ශක්‍යතාවය තහවුරු කිරීම යන දෙකෙහිම යහපත වෙනුවෙන් කටයුතු කළයුතු ලෙසට දක්වා ඇත්නම් ගාස්තු නියාමක තෙවන පාර්ශවීය ආයතනයක් හෝ අස්තිත්වයෙහිම පාලන මණ්ඩලය ඇතුළු අස්තිත්වයට සම්බන්ධිත පාර්ශවයක් වෙයි.

* යොමුව වන්නේ කවුන්සිලය විසින් 2011 දී සම්මත කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වන ආකෘතිමය රාමුවයි.

LKAS 34 අතුරු මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා සංශෝධන

31 සහ 33 ඡේද සංශෝධනය කර ඇති අතර, 58 වන ඡේදය එකතු කර ඇත. නව පෙළ යටින් ඉරි ඇද ඇති අතර, ඉවත්කල පෙළ හරහා ඉරක් ඇද ඇත.

වාර්ෂික ගිණුම්කරණ වැනි එම ප්‍රතිපත්ති

...

31 මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස්කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වූ ආකෘතිමය රාමුව (ආකෘතිමය රාමුව) මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වූ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව (සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුව) යටතේ ශේෂ පත්‍රයට හෝ ආදායම් ප්‍රකාශයට ඇතුළත් කිරීමේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයට හෝ මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශයට ඇතුළත් කිරීම සඳහා යොදාගැනීමට මූලිකාංගයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල එක් මූලිකාංගයක් සහ හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක සපුරාලන අර්ථ දැක්වීම සපුරාලන අයිතමයක් හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රියාවලියයි. වත්කම්, වගකීම්, අදායම් සහ විශදම්වල අර්ථ දැක්වීම වර්ෂය අවසානයේ දී සහ වන වාර්ෂික සහ අතුරු මූල්‍ය වාර්තාකරණ කාලසීමාවන් යන දෙකේදීම හඳුනාගැනීම මූලික වේ.

33 වත්කම්වලට සහ වගකීම්වලට සම්බන්ධිත ගලා ඒම් සහ ගලා යෑම් යන ආදායමෙහි (ආදායම) සහ වියදමෙහි අත්‍යවශ්‍ය ලක්ෂණයන් දැනටමත් සැලකිල්ලට ගෙන ඇත. එම ගලා ඒම් හෝ ගලා යෑම් සැලකිල්ලට ගෙන තිබේ නම්, අදාළ ආදායම සහ වියදම හඳුනාගැනේ; එසේ නොමැතිනම්, ඒවා හඳුනාගෙන නොමැත. ~~ආකෘතිමය රාමුවෙහි දැක්වෙන පරිදි ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි ඇතුළත් වියදම් හඳුනාගනු ලබන්නේ විශ්වාසනීයම මූලික හැකි අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල අඩු වීමක් හේතුවෙන් වත්කමක් අඩුවීම හෝ වගකීමක් වැඩිවීම තුළින් එම ආකෘතිමය රාමුව සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙන් ශේෂ පත්‍රයෙහි, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයෙහි ඇතුළත් වත්කම් හෝ වගකීම් යන නිර්වචන සපුරනු නොලබන අයිතමයන් හඳුනා ගැනීමට ඉඩ නොදේ.~~

...

බලාත්මක දිනය

58 2018 දී නිකුත් කරන ලද සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි සංශෝධනවලට යොමුගතව සංශෝධිත ඡේද 31 සහ 33, අස්තිත්ත්වයක් විසින් එම සංශෝධන 2020 ජනවාරි 1 වැනි දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන වාර්ෂික කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා අදාළ කරගත යුතුය. අස්තිත්ත්වය විසින් එම කාලය තුළදීත් සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි සංශෝධනවලට යොමුගත කරමින් සිදුකර ඇති සියලුම සංශෝධන අදාළ කරගන්නේ නම් පෙර තිබූ යෙදුම් සඳහා අවසර දෙනු ලැබේ. අස්තිත්ත්වයකට LKAS 34 සංශෝධනවලට අනුකූලව LKAS 8 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ දෝෂ නැවත සලකා බලමින් අදාළ කරගත හැකිය. කෙසේ වෙතත්, යම් අස්තිත්ත්වයක් විසින් නැවත සලකා බැලීමේ යෙදුම ප්‍රායෝගික නොවන බවට හෝ අනවශ්‍ය පිරිවැයක් හෝ වැයමක් දැරීමට සිදුවන බවට තීරණය කරන්නේ නම්, මෙම ප්‍රමිතියෙහි 23- 28, 50- 53 සහ LKAS 8හි 54 ඊ යන ඡේදවලට යොමු ගතව LKAS 34හි සංශෝධන අදාළ කරගත යුතුය.

LKAS 37 වෙන් කිරීම්, අසම්භාව්‍ය වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වත්කම් සඳහා සංශෝධනය

10 වන ඡේදයෙහි වගකීමක් යන්නෙහි නිර්වචනයට පාද සටහනක් එකතු කර ඇත.

* මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වූ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි ඇතුළත් වගකීමක් යන්නෙහි නිර්වචනය සංශෝධනය වුවද, ඒ අනුව මෙම ප්‍රමිතියෙහි වගකීමක් යන්නෙහි නිර්වචනය සංශෝධනය වූයේ නැත.

LKAS 38 අස්පෘශ්‍ය වත්කම් සඳහා සංශෝධනය

8 වන ඡේදයෙහි ඇතුළත් වගකීමක් යන්නෙහි නිර්වචනයට පාද සටහනක් එකතු කර ඇත

* මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වූ සංකල්පනාත්මක ආකෘතිමය රාමුවෙහි ඇතුළත් වත්කමක් යන්නෙහි නිර්වචනය සංශෝධනය වුවද, ඒ අනුව මෙම ප්‍රමිතියෙහි වත්කමක් යන්නෙහි නිර්වචනය සංශෝධනය වූයේ නැත.